

T.C. MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İŞLETME ANABİLİM DALI

NAKİT AKIŞ TABLOSU İLE İLGİLİ TÜRKİYE'DEKİ DÜZENLEMELER VE
ULUSLARARASI UYGULAMALARLA KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

LEVENT SARIOĞLU

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. YAVUZ ÇİFTÇİ

OCAK-2008

MUĞLA

T.C. MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İŞLETME ANABİLİM DALI

NAKİT AKIŞ TABLOSU İLE İLGİLİ TÜRKİYE'DEKİ DÜZENLEMELER VE
ULUSLARARASI UYGULAMALARLA KARŞILAŞTIRILMASI

LEVENT SARIOĞLU

Sosyal Bilimleri Enstitüsünde

“Yüksek Lisans”

Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 22/01/2008

Tezin Sözlü Savunma Tarihi : 11/01/2008

Tez Danışman : Yrd.Doç. Dr. Yavuz ÇİFTÇİ

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Recep ŞENER

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Ali ÇİMAT

Enstitü Müdürü: Prof. Dr. Aslan EREN

OCAK-2008

MUĞLA

TUTANAK

Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 03/01/2008 tarih ve 397/2 sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 23/b maddesine göre İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Levent SARIOĞLU'nun "Nakit Akış Tablosu İle İlgili Türkiye'deki Düzenlemeler ve Uluslararası Uygulamalarla Karşılaştırılması" adlı tezini incelemiş ve aday 11/01/2008 tarihinde saat 10.00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 60 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin başarılı olduğuna oybirliği ile karar verildi.

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Yavuz ÇİFTÇİ

Üye

Prof. Dr. Recep ŞENER

Üye

Doç. Dr. Ali ÇİMAT

YEMİN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Nakit Akış Tablosu İle İlgili Türkiye’deki Düzenlemeler ve Uluslararası Uygulamalarla Karşılaştırılması” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

22/01/2008

Levent SARIOĞLU

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ	
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU	
YAZARIN	
Soyadı : SARIOĞLU	
Adı : Levent	Kayıt No:
TEZİN ADI	
Türkçe	: Nakit Akış Tablosu İle İlgili Türkiye'deki Düzenlemeler, Uluslararası Uygulamalarla Karşılaştırılması
Y.Dil	: The Regulations About The Cash Flow Statements In Turkey The Comparison To International Applications
TEZİN TÜRÜ: Yüksek Lisans	
TEZİN KABUL EDİLDİĞİ	
Üniversite	: Muğla Üniversitesi
Fakülte	: İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi
Enstitü	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Diğer Kuruluşlar	:
Tarih	: 11/01/2008
TEZ YAYINLANMIŞSA	
Yayınlayan	:
Basım Yeri	:
Basım Tarihi	:
ISBN	:
TEZ YÖNETİCİSİNİN	
Soyadı, Adı	: ÇİFTÇİ Yavuz
Ünvanı	: Yrd. Doç. Dr.

TEZİN YAZILDIĞI DİL : TÜRKÇE	TEZİN SAYFA SAYISI: 122
TEZİN KONUSU(KONULARI) :	
1. Finansal Tabloların Sınıflandırılması 2. Nakit Akış Tablosunun Düzenlenmesi 3. IAS 7/TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardı'nın İncelenmesi	
TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELER :	
1. Finansal Tablolar 2. Nakit Akış Tablosu 3. IAS 7/TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardı	
İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELER :	
1. Financial Statements 2. Cash Flow Statement 3. IAS 7/TMS 7 Cash Flow Statement Standarts	
1-Tezimden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum	☐
2- Tezimden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir	☐
3- Kaynak gösterilmek şartıyla tezimin tamamının fotokopisi alınabilir	☒
Yazarın İmzası:	Tarih: 22/01/2008

ÖZET

Muhasebe sisteminin temel işlevi, işletmenin mali durumu ve finansal sonuçları ile ilgili bilgileri, ilgili gruplara finansal tablolar aracılığıyla sunmaktır. İşletmelerin bu amaçla düzenlediği finansal tablolardan biri de nakit akış tablosudur. Son yıllarda nakit akış tablosunun önemine vurgu yapılmaya başlanmıştır. Nitekim Uluslararası Muhasebe Standartlarında, nakit akış tablosu, işletmelerce düzenlenmesi gereken “genel amaçlı finansal tablolar” arasında sayılmaktadır.

Nakit akış tablosu, bir faaliyet dönemi içinde ortaya çıkan nakit akışlarını işletme faaliyetlerine ilişkin nakit akışları, yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit akışları ve finansal faaliyetlerine ilişkin nakit akışları olarak gösteren tablodur. Diğer bir ifadeyle birbirini izleyen iki dönem arasında nakit ve nakde eşdeğer varlıklardaki değişmeyi açıklamayı amaçlayan bir tablodur. Nakit akış tablosu, işletmedeki para akışını özetleyerek hem geçmişin finansman politikasının değerlendirilmesinde hem de geleceğe yönelik nakit planlamasının yapılmasında yönetime ve ilgili taraflara önemli bilgiler sunar.

Bu çalışmanın amacı, nakit akış tablosunun düzenlenmesinde uyulacak esasları ve konuyla ilgili Uluslararası Muhasebe Standartları kapsamında yapılan çalışmalar ve Türkiye’deki düzenlemeleri incelemektir.

ABSTRACT

The basic function of the accounting system is to present the information about the financial condition and the financial results of the enterprise to the related groups by means of the financial statements. One of the financial statements that the enterprise regulates is the cash flow statement. In the recent years, cash flow statement has started to be significant. However, the cash flow statement is served among the “Financial Statements for General Purpose” in the International Accounting Standards.

The cash flow statement that shows the cash flows which have arisen in an operating period, the cash flows regarding operating activities and the cash flows regarding investment activities and financial activities. In other words, it is a statement that aims to describe the alternation in the cash and equivalent to cash assets between the consecutive periods. The cash flow statement gives important information about both the evaluation of financial policy in the past by summing up the currency flow in the enterprise and cash planning for future to the management and the concerning parts.

The purpose of this study is to analyze the bases in the regulating of the cash flow statement, the related studies done within the International Accounting Standards and the regulations in Turkey.

ÖNSÖZ

Nakit akış tablosu ile ilgili olarak gerek ülkemizde gerekse Uluslararası Muhasebe Standartlarında çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Ülkemizde sermaye piyasası ve bankacılık mevzuatında, Maliye Bakanlığı tarafından yayınlanan Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde ve Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu'nun yayınladığı standartlarda nakit akış tablosunun düzenlenme esasları belirtilmiştir.

UMSK (IASB) uluslararası bazda faaliyet göstermekte olup standartlaşma konusunda öne çıkan kuruluştur. Birçok ülke UMSK'nın yayınlamış olduğu standartları aynen benimsemiştir. Ülkemizde de TMSK, uluslararası standartların birebir çevirisini yaparak kabul etmiştir. Ayrıca SPK ve BDDK da nakit akış tablolarını uluslararası standartlara uygun biçimde düzenlenmesi yönünde düzenlemeler yapmışlardır. Bu çalışmada nakit akış tabloları ile ilgili olarak Türkiye'de ve Uluslararası Muhasebe Standartlarında yapılan düzenlemeler ele alınmıştır.

Tez çalışmamın başlangıcından sonuna kadar yardımlarını esirgemeyen değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Yavuz ÇİFTÇİ'ye ve Prof. Dr. Recep ŞENER'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca destek ve ilgilerini benden esirgemeyen değerli aileme teşekkürü borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	II
ÖNSÖZ.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
KISALTMALAR LİSTESİ	IX
TABLolar LİSTESİ.....	XI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

FİNANSAL TABLOLARLA İLGİLİ GENEL BİLGİLER, FİNANSAL TABLOLARIN SUNULUŞU (IAS-1) STANDARDI VE FİNANSAL TABLOLARIN SINIFLANDIRILMASI

1.1. FİNANSAL TABLOLARLA İLGİLİ GENEL BİLGİLER	3
1.1.1. Finansal Tablo Kavramı.....	3
1.1.2. Finansal Tabloların Amacı.....	4
1.1.3. Finansal Tabloların İşletme Yönetimindeki Yeri ve Önemi.....	7
1.1.4. Finansal Tablolarla İlgili Türkiye’deki Gelişmeler	8
1.1.4.1. İktisadi Devlet Teşekküllerini Yeniden Düzenleme Komisyonu’nun (İDTYDK) Yaptığı Çalışmalar	10
1.1.4.2. Tekdüzen Muhasebe Koordinasyonu Devamlı İhtisas Komisyonu	11
1.1.4.3. Sermaye Piyasası Kurulu’nun Yaptığı Çalışmalar	11
1.1.4.4. Türk Standartları Enstitüsü Muhasebe Standartları Özel Daimi Komitesi Tarafından Yapılan Çalışmalar.....	12
1.1.4.5. T.C. Hazine Müsteşarlığı, T.C. Merkez Bankası ve Türkiye Bankalar Birliği Tarafından Yapılan Çalışmalar.....	12
1.1.4.6. Maliye Bakanlığı Koordinatörlüğünde Kurulan Muhasebe Standartları Komisyonu’nun Yapmış Olduğu Çalışmalar	13
1.1.4.7. Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu’nun (TMUDESK) Yaptığı Çalışmalar	14
1.1.4.8. Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu’nun Yaptığı Çalışmalar.	15

1.1.5. Finansal Tablolarla İlgili Uluslararası Muhasebe Standartları	17
1.1.5.1. Uluslararası Muhasebe Standartlarının Oluşum Süreci	17
1.1.5.2. IASB'nin Kurumsal Gelişim Süreci	18
1.1.5.3. Uluslararası Muhasebe Standartlarında Finansal Tablolarla İlgili Gelişmeler	19
1.2. FİNANSAL TABLOLARIN SUNULUŞU (IAS-1) STANDARDININ GETİRDİĞİ YENİLİKLER	21
1.2.1. Genel Olarak Standardın Getirdiklerine Bakış	21
1.2.1.1. Temel Mali Tablo/Ek Mali Tablo Ayırımının Kaldırılması.....	21
1.2.1.2. Finansal Tablolarda ve Dipnotlarda Yer Alacak Bilgilerde Standart Şekiller Olmaması.....	22
1.2.1.3. Raporlama Şekli ve Açıklanan Bilgilerin Kapsamında Artış Olması	22
1.2.1.4. Finansal Bilginin Sunuluşunda Dipnotlara Önem Verilmesi	23
1.2.1.5. Ara Başlık ve Ek Kalemlerin Açılmasında Serbesti Tanınması..	24
1.2.1.6. Finansal Tabloların Yayım İçin Onaylanma Tarihinin Kamuya Açıklanması.....	24
1.2.2. Bilânçonun Sunuluşunda Görülen Yenilikler	25
1.2.3. Gelir Tablosunun Sunuluşunda Görülen Yenilikler	27
1.2.4. Özkaynaklar Değişim Tablosunun Düzenlenmesinde Görülen Yenilikler.....	29
1.3. FİNANSAL TABLOLARIN SINIFLANDIRILMASI.....	29
1.3.1. Genel Amaçlı Finansal Tablolar	30
1.3.1.1. Bilânço Tanımı, Önemi ve Biçimsel Yapısı.....	30
1.3.1.1.1. Bilânçonun Tanımı ve Önemi	30
1.3.1.1.2. Bilânçonun Biçimsel Yapısı.....	32
1.3.1.2. Gelir Tablosu Tanımı, Önemi ve Biçimsel Yapısı	36
1.3.1.2.1. Gelir Tablosu Tanımı ve Önemi.....	36
1.3.1.2.2. Gelir Tablosunun Biçimsel Yapısı	36
1.3.1.3. Özkaynak Değişim Tablosu Tanımı, Önemi ve Biçimsel Yapısı	39
1.3.1.3.1. Özkaynak Değişim Tablosu Tanımı ve Önemi	39

1.3.1.3.2. Özkaynak Değişim Tablosunun Biçimsel Yapısı.....	39
1.3.1.4. Nakit Akış Tablosu Tanımı ve Önemi	40
1.3.2. Özel Amaçlı Finansal Tablolar	40

İKİNCİ BÖLÜM

NAKİT AKIŞ TABLOSU İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER, TÜRKİYE'DEKİ DÜZENLEMELER VE ULUSLARARASI MUHASEBE STANDARTLARINDAKİ YERİ

2.1. NAKİT AKIŞ TABLOSU İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER.....	41
2.1.1. Genel Olarak Nakit Kavramı	41
2.1.2. Nakit Akış Tablosunun Tarihi Gelişimi	42
2.1.3. Nakit Akış Tablosunun Tanımı ve Önemi	44
2.1.4. Nakit Akış Tablosunun Düzenlenme Amacı	45
2.1.5. Nakit Akış Tablosu Düzenlenme Yöntemleri	47
2.1.5.1. Direkt Yöntem	47
2.1.5.2. Endirekt Yöntem.....	50
2.1.6. Nakit Akış Tablosunun Sunumu	52
2.1.7. Nakit Kaynakları ve Kullanım Yerleri	53
2.1.7.1. Nakit Kaynakları	53
2.1.7.2. Nakit Kullanımları	54
2.2. NAKİT AKIŞ TABLOSU İLE İLGİLİ TÜRKİYE'DEKİ DÜZENLEMELER.	57
2.2.1. Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğ'lerine (MSUGT) Göre	
Nakit Akış Tablosu.....	58
2.2.1.1. Dönem Başı Nakit Mevcudu	58
2.2.1.2. Dönem İçi Nakit Girişleri	58
2.2.1.2.1. Satışlardan Elde Edilen Nakit.....	59
2.2.1.2.2. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlardan	
Dolayı Sağlanan Nakit	62
2.2.1.2.3. Olağandışı Gelir ve Karlardan Sağlanan Nakit	63
2.2.1.2.4. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki	
Artışlardan Sağlanan Nakit.....	64

2.2.1.2.5. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki	
Artışlardan Sağlanan Nakit	65
2.2.1.2.6. Sermaye Artırımından Sağlanan Nakit.....	66
2.2.1.2.7. Hisse Senetleri İhraç Primlerinden Sağlanan Nakit.	67
2.2.1.2.8. Diğer Nakit Girişleri.....	67
2.2.1.3. Dönem İçi Nakit Çıkışları	67
2.2.1.3.1. Maliyetlerden Kaynaklanan Nakit Çıkışları.....	67
2.2.1.3.2. Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışları.....	70
2.2.1.3.3. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlara	
İlişkin Nakit Çıkışları.....	71
2.2.1.3.4. Finansman Giderlerinden Dolayı Nakit Çıkışı.....	71
2.2.1.3.5. Olağandışı Gider ve Zararlardan Dolayı Nakit	
Çıkışı.....	71
2.2.1.3.6. Duran Varlık Yatırımlarına İlişkin Nakit Çıkışları	72
2.2.1.3.7. Kısa Vadeli Yabancı Kaynak Ödemeleri	
(Alımlarla ilgili olmayan)	72
2.2.1.3.8. Uzun Vadeli Yabancı Kaynak Ödemeleri.....	73
2.2.1.3.9. Ödenen Vergi ve Benzerleri	73
2.2.1.3.10. Ödenen Temettüleri.....	74
2.2.1.3.11. Diğer Nakit Çıkışları.....	74
2.2.1.4. Dönem Sonu Nakit Mevcudu	74
2.2.1.5. Nakit Artış veya Azalışı	74
2.2.2. Türkiye Muhasebe Standartları'na Göre Nakit Akış Tablosu	76
2.2.2.1. TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardının Amacı.....	76
2.2.2.2. Nakit Akış Tablosunun Yararları.....	77
2.2.2.3. Nakit ve Nakit Benzeri Varlıkların Kapsamı	77

2.2.2.4. Nakit Akış Tablosunun Sunumu	78
2.2.2.4.1. İşletme Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışları	79
2.2.2.4.2. Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışları	81
2.2.2.4.3. Finansman Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışları.....	83
2.2.2.5. Nakit Akışlarının Raporlanması	85
2.2.2.6. Yabancı Paraya Dayalı İşlemlere İlişkin Nakit Akışları	87
2.2.2.7. Faiz ve Temettülerin Nakit Akış Tablosunda Gösterimi	87
2.2.2.8. Vergilere İlişkin Verilerin Nakit Akış Tablosunda Gösterilmesi.....	88
2.2.2.9. Bağlı Ortaklıklar, İştirakler ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlara İlişkin Nakit Akışları	89
2.2.2.10. Nakit Akışı Yaratmayan İşlemler	89
2.2.3. SPK Tebliği'ne Göre Nakit Akış Tablosu	92
2.2.4. Bankacılık Mevzuatında Nakit Akış Tablosu	95
2.3. NAKİT AKIŞ TABLOSU İLE İLGİLİ ULUSLARARASI MUHASEBE STANDARTLARINDAKİ DÜZENLEMELER.....	95
2.3.1. IAS 7 Nakit Akış Tablosu Standardının Gelişimi	95
2.3.2. IAS 7 Nakit Akış Tablosu Standardının İçeriğinin İncelenmesi.....	96
2.4. TMS 7 İLE IAS 7' NİN KARŞILAŞTIRILMASI	98
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
NAKİT AKIŞ TABLOSUNUN DÜZENLENMESİNE İLİŞKİN ÖRNEK UYGULAMA	
3.1. ÖRNEK İŞLETME BİLANÇOSU	100
3.2. ÖRNEK İŞLETME GELİR TABLOSU	102
3.3. EK BİLGİLER.....	103
3.4. NAKİT AKIŞ TABLOSUNUN DÜZENLENMESİ	105
SONUÇ.....	114
KAYNAKÇA.....	118

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
APB	: Accounting Principles Board (Muhasebe İlkeleri Kurulu)
BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
FASB	: Finansal Muhasebe Standardı
IAS	: International Accounting Standart (Uluslararası Muhasebe Standardı)
IASB	: International Accounting Standart Board (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu)
IASC	: International Accounting Standart Committe (Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi)
IASCF	: International Accounting Standart Committe Foundation (Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi Vakfı)
İDTYDK	: İktisadi Devlet Teşekküllerini Yeniden Düzenleme Komisyonu
IFAC	: International Federation of Accountants (Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu)
IFRS	: International Financial Report Standart (Uluslararası Finansal Raporlama Standardı)
IOSCO	: Sermaye Piyasası Kurulları Uluslararası Örgütü
KİT	: Kamu İktisadi Teşekkülleri
MSUGT	: Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği

OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
SFAS	: Finansal Tablo Standartları
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
TFRS	: Türkiye Finansal Raporlama Standardı
THP	: Tek Düzen Hesap Planı
TMS	: Türkiye Muhasebe Standartları
TMSK	: Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu
TMUDESK	: Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu
TÜRMOB	: Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
UFRS	: Uluslararası Finansal Raporlama Standardı
UMS	: Uluslararası Muhasebe Standardı
UMSK	: Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu
VUK	: Vergi Usul Kanunu

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: İşletme Özet Bilânço Tipi	34
Tablo 2: İşletme Ayrıntılı Gelir Tablosu.....	38
Tablo 3: Özkaynak Değişim Tablosu	40
Tablo 4: Direkt Yönteme Göre Nakit Akış Tablosunun Hazırlanışı	49
Tablo 5: Endirekt Yönteme Göre Nakit Akış Tablosunun Hazırlanışı.....	51
Tablo 6: MSUGT'ye Göre Nakit Akış Tablosu	75
Tablo 7: TMS-7'ye Göre Nakit Akış Tablosu.....	91
Tablo 8: SPK'ya Tabi Finansal Kurum Dışındaki İşletme İçin Nakit Akış Tablosu	94

GİRİŞ

İşletme yönetiminde muhasebe oldukça önemli bir işleve sahiptir. Muhasebenin başlıca görevi, işletmeye ait finansal verileri işletme yöneticilerine ve diğer ilgililere özet raporlar halinde sunmaktır. Muhasebeden beklenen bilgi verme işlevi, finansal tablolarla birlikte işlerlik kazanmıştır.

İşletme yönetiminin hazırlamak durumunda olduğu bu finansal tablolardan başlıcaları bilanço ve gelir tablosudur. Bilanço ve gelir tablosu çoğu zaman işletme yönetimi için gerekli olan bilgileri sunmada yetersiz kalmaktadır. Dolayısıyla işletme yönetiminin geleceğe yönelik planlama yapmada kullanabileceği başka finansal tablolara da gereksinim vardır. Fon akım tabloları olarak adlandırılan bu tablolardan biri de nakit akış tablosudur.

Nakit akış tablosu, işletmenin belirli bir dönemdeki nakit akışlarını; işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışları olarak göstermektedir. Bu tablo yardımıyla, dönem içinde işletmenin para tahsilât ve ödemelerini kaynakları ve kullanım yerleri olarak izlemek olanaklı olabilmektedir. Böylece dönem içinde nakit değerlerde oluşan azalış ve artışın nedenleri ile birlikte görülmesi sağlanmıştır. Bu da gelecekteki para ihtiyacının öngörülmesine ve nakit bütçesinin hazırlanmasına büyük ölçüde yardımcı olmaktadır.

İşletme verimliliği ve değerinin tespitinde net kâr etkin bir faktör olarak kabul görse de işletme varlıklarının yarattığı nakit miktarı da önemlidir. Nakit kaynaklar hem yatırımcının beklentisine yanıt verecek temettü ödemeleri hem de işletme faaliyetlerinin devamını getiren edinimler için gereklidir. Yatırımcının tatmini ve işletmenin sürekliliği yaratılan nakit kaynaklarına bağımlıdır. Başka bir deyişle işletme varlığının ve hisse senedinin değeri işletmenin yaratacağı nakit miktarına göre oluşur. Bu nedenle nakit akışlarının tespiti gerek işletme içi gerekse işletme dışı karar alıcılara önemli veriler sunmaktadır. Bu verilerden yararlanacak olan ilk grup yöneticilerdir. Yöneticiler bu tablo yardımı ile işletmenin nakit yapısını tahmin ederek işletmenin nakit yönetimine yön verme olanağına sahip olabilir.

Ayrıca nakit akış tablosu, yatırımcı ve borç verenlerin karar vermesine yardımcı olacak bilgileri de sağlar. Yatırımcı ve borç verenler nakit akış tablosu ile işletmenin gelecekteki nakit yaratma potansiyelini önceden tahmin edebilir. Böylece

işletmenin nakit akışları hakkında bilgi sahibi olarak gelecekte nakit yaratma da sıkıntıya düşüp düşmeyeceği konusunda önemli veriler elde ederler.

Bu çalışmanın amacı, nakit akış tablosunun düzenlenmesinde uyulacak esasları ve konuyla ilgili ulusal ve uluslararası düzenlemeleri incelemektir. Çalışma üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde finansal tablo kavramı, finansal tabloların amacı, finansal tablolarla ilgili Türkiye'deki ve Uluslararası Muhasebe Standartlarındaki gelişmeler, Uluslararası Muhasebe Standartlarının oluşum süreci ve IASB'nin kurumsal gelişim süreci, Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı'nın (IAS 1/TMS 1) getirdiği yenilikler ve finansal tabloların sınıflandırılması ele alınacaktır.

İkinci bölümde genel olarak nakit kavramı, nakit akış tablosunun tarihi gelişimi, nakit akış tablosunun tanımı ve önemi, nakit akış tablosunun düzenlenme amacı ve düzenlenme yöntemleri, nakit kaynakları ve kullanım yerleri, nakit akış tablosu ile ilgili Uluslararası Muhasebe Standartları kapsamında yapılan çalışmalar ve Türkiye'deki düzenlemeler incelenerek, ortak ve farklı yönlerini ortaya koymak üzere karşılaştırma yapılacaktır.

Üçüncü bölümde ise, TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardı kapsamında nakit akış tablosunun düzenleme esasları, örnek bir uygulama üzerinde sunulacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

FİNANSAL TABLOLARLA İLGİLİ GENEL BİLGİLER, FİNANSAL TABLOLARIN SUNULUŞU (IAS-1) STANDARDI VE FİNANSAL TABLOLARIN SINIFLANDIRILMASI

1.1. FİNANSAL TABLOLARLA İLGİLİ GENEL BİLGİLER

İşletmelerde meydana gelen olayları belirli dönem aralıklarıyla işletme sahiplerine, yöneticilere ve işletme ile ilgilenen üçüncü kişilere aktarmak muhasebenin temel görevlerinden biridir. Muhasebe bu görevini yerine getirebilmek için finansal tablolardan yararlanmaktadır. Finansal tablo kavramını açıklamadan önce muhasebenin tanımına değinmek yararlı olacaktır.

“Muhasebe, işletme için finansal sonuçlar doğuran olay ve işlemlere ait verileri parasal tutarlar ve gereğinde diğer sayısal veriler halinde toplayan, bu verileri işletme ile ilgisi olan belli başlı kişilerin gereksinim ve amaçlarını göz önünde bulundurarak kayıt, sınıflandırma ve analiz yoluyla işleyen, elde ettiği sonuçları çoğunluğu dönemsel olarak düzenlenen özetleyici raporlar halinde ilgililere sunan sistematik bir bilgi sağlama düzeni olarak tanımlanmaktadır.”¹ Muhasebenin bu görevleri üstlenmesi, işletmeyle ilgilenen kişilere bilgi sağlama amacını gütmektedir. Sözü edilen bu kişiler işletme dışındaki kişi ve kuruluşlar ile işletme içindeki yöneticilerdir.²

1.1.1. Finansal Tablo Kavramı

Yukarıda yapılan açıklamalara göre finansal tabloların başlıca işlevi, işletme ile ilgili verileri finansal tablo kullanıcılarına rapor halinde sunmaktır. Başka bir deyişle raporlama işlevi, finansal tablo kavramını doğurmaktadır. Bu bakımdan finansal tabloları aşağıdaki şekilde tanımlayabiliriz.

¹ BÜYÜKMİRZA, Kamil; *Maliyet ve Yönetim Muhasebesi*, 10.Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2006, s.27.

² ŞENER, Recep; *Maliyet Unsurları Muhasebesi*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2004, s.4.

Finansal tablolar, finansal durumun belli dönemlerde sistemli ve anlamlı bir biçimde ilgililere rapor edilmesi amacıyla düzenlenen tablolardır.³

Bu tanılamadan hareketle, finansal tabloların işletmenin finansal bilgilerini kullanıcılarına aktaran yararlı birer muhasebe aracı olduğu söylenebilir. Finansal bilgilere bu kadar gereksinim duyulması işletmelerin yapılarındaki değişiklikler nedeniyle daha da artmıştır. İşletmeler tek kişi işletmelerinden sermayenin ön planda olduğu sermaye şirketi şekline dönüşmüş ve bunun sonucunda işletmelerin yönetici kademelerinde hiyerarşik bir yapı oluşmuş, yönetici ile işletme sahipliği ayrı bir kimlik haline gelmiştir. Böylece yöneticilerin işletme sahiplerine karşı sorumluluğu artmıştır. Ayrıca gelişen teknoloji ile işletmelerin çok büyük üretim hacmine ulaşması ve bunun yarattığı istihdam kapasitesi işletmelerde sosyal sorumluluk anlayışının yerleşmesini sağlamıştır. Böylece işletmeler ile toplum arasında bir iletişim mekanizması oluşmuş ve işletmeler finansal durumlarını ayrıntılı olarak açıklamak durumunda kalmışlardır.

Bütün bu gelişmeler işletmelerin finansal ve parasal görünümüne ait ekonomik olayları belirli bir sistem ve tarih sırası içerisinde kaydeden muhasebeye iki yeni sorumluluk daha yüklemiştir. Bunlar “finansal tabloları hazırlama ve bunları yorumlama”dır.⁴ Böylece muhasebeden beklenen bilgi verme işlevi finansal tablolara birlikte işlerlik kazanmıştır.

1.1.2. Finansal Tabloların Amacı

Finansal tabloların amacı, gerek IAS-1 “Presentation of Financial Statements” (Finansal Tabloların Sunuluşu) gerekse Uluslararası Muhasebe Standartları (IAS)’ı aynen kabul eden Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK)’nın yayınlamış olduğu TMS-1 “Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı’nda şu şekilde tanımlanmaktadır:

“Finansal tablolar işletmenin finansal durumunun ve finansal performansının biçimlendirilmiş sunumudur. Genel amaçlı finansal tabloların hedefi geniş bir

³ ÖRÜCÜ, Edip; *Modern İşletmecilik*, Evşen Yayıncılık, Muğla, 1995, s.199.

⁴ AKDOĞAN, Nalân - TENKER, Nejat; *Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri*, 7.Baskı, Gazi Kitabevi, 2001, s. 4.

kullanıcı kitlesinin ekonomik kararlar almalarına yardımcı olan, işletmenin finansal durumu, finansal performansı ve nakit akışları hakkında bilgi vererek bu bilgileri tüm finansal tablo kullanıcılarına sunmaktır. Ayrıca finansal tablolar yönetimin emrine verilen kaynakları nasıl ve ne etkinlikte kullandığını gösterir. Bu amaca ulaşmak için finansal tablolar işletmeye ilişkin varlıklar, yabancı kaynaklar, özkaynaklar, gelir ve giderler ile kârlar ve zararlar ve nakit akışları ile ilgili bilgileri sağlar. Bu bilgiler finansal tablo dipnotlarıyla birlikte kullanıcılarına işletmenin gelecekteki nakit akışları ile nakit ve nakde eşdeğer varlıkların oluşmasıyla ilgili tahminlerin gerçekleşme ve zamanlamasına ilişkin hususları açıklar.”(IAS-1/TMS-1, md.7)

Ayrıca, Maliye Bakanlığı tarafından yayınlanan Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği⁵ nde finansal tabloların amacı üç madde halinde ifade edilmektedir.

1. Yatırımcılar, kredi verenler ve diğer ilgililer için karar almada yararlı bilgiler sağlamak,
2. Gelecekteki nakit akışlarını değerlendirmede yararlı bilgiler sağlamak,
3. Varlıklar, kaynaklar ve bunlardaki değişiklikler ile işletme faaliyet sonuçları hakkında bilgi sağlamak.

Genel olarak diyebiliriz ki, finansal tablolar tüm finansal tablo kullanıcılarına işletmenin varlık ve kaynak durumu, kazanma gücü ve nakit akışları ile ilgili bilgileri aktarmaktadır. Finansal tablo kullanıcıları finansal tablolar yardımıyla işletme hakkında aşağıdaki bilgileri elde ederler:⁶

- Ekonomik kararların alınmasını sağlayacak bilgiler,
- İşletmelerin hedeflerine ulaşmada ve kaynaklarının etkin kullanılmasında yöneticilerin başarısını ölçmek için gerekli bilgiler,
- İşletmenin parasal olanaklarındaki artışı (azalışı) ve yeterli kâr dağıtımı yapıp yapılmadığına ilişkin bilgiler,

⁵ 1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, Resmi Gazete, Tarih: 26.12.1992, Sayı: 21447.

⁶ AKDOĞAN-TENKER; a.g.e., s.24.

- Vergi tutarının belirlenmesini sağlayacak bilgiler,
- İşletmenin denetlenmesini sağlayacak bilgiler,
- Halka açılmalarda potansiyel yatırımcılara sunulacak bilgiler,
- İşletme yöneticilerinin ileriye yönelik kararlar almasına olanak verecek bilgiler,
- Makro ekonomik kararlara yardımcı olacak istatistiksel bilgiler,
- İşletmenin kazanma gücünü öngörmek, karşılaştırmak ve değerlendirmek için gerekli bilgiler.

Yukarıdaki açıklamalarda geçen finansal tablo kullanıcıları, TMSK'nın yayımladığı “Finansal Tabloların Hazırlanma ve Sunulma Esaslarına İlişkin Kavramsal Çerçeve Hakkındaki Tebliğ” de aşağıdaki gibi ele alınmaktadır.⁷

Finansal tabloları kullananlar mevcut ve potansiyel yatırımcılar, çalışanlar, borç verenler, satıcılar ve diğer ticari tedarikçiler, müşteriler, hükümetler ve kamu işletmeleri ile genel olarak kamuoyu'dur. Bunlar finansal tabloları değişik bilgi ihtiyaçlarını karşılamak için kullanırlar. Aşağıda finansal tablo kullanıcıları kısaca açıklanmaktadır:

Yatırımcılar: Sermayeyi sağlayarak sermaye riskini üstlenenler ve onların fikir danıştığı kimseler yatırımın taşıdığı risklerle ve yatırımın getirisi ile ilgilenirler. Yatırımcıların satın alma, elde etme veya satma kararlarını vermelerine yardımcı olacak bilgiye ihtiyaç duyarlar.

Çalışanlar: Çalışanlar ve onları temsil eden gruplar işverenlerinin devamlılığı ve karlılığı ile ilgili bilgilere ihtiyaç duyarlar. Ayrıca çalıştıkları işletmenin kendilerine ücretlerini, emekli olmaları halinde emeklilikle ilgili yükümlülüklerini ödeme kabiliyetini ve işletmenin iş sağlama imkânlarını anlamalarına yardımcı olacak bilgileri öğrenme ihtiyacı duyarlar.

---

⁷ TMSK, Türkiye Muhasebe Standartları (Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ile Uyumlu) TMSK Yayınları No:1, Gurup Matbaası, Ankara, 2006, s. 11–12.

Borç Verenler: Genel olarak borç verenler verdikleri borçları ve borçlara ait faizleri zamanı geldiğinde tahsil edebilme imkânlarını belirlemek için bilgiye ihtiyaç duyarlar.

Satıcılar ve Diğer Tedarikçiler: Satıcılar ve diğer tedarikçiler işletmenin kendilerine olan borçlarını zamanı geldiğinde ödeme gücünü belirlemelerini sağlayacak bilgilerle ilgilenirler. Ticari kreditorler kendileri için önemli bir müşteri olmaması nedeniyle bir işletmenin devamlılığına ihtiyaç duymuyorsa finansal borç verenlere nazaran bir işletmenin kısa vadedeki performansı ile daha çok ilgilenirler.

Müşteriler: Müşteriler, uzun süredir iş yaptıkları ve kendi işleri için devamlılığına ihtiyaç duydukları işletmelerle ilgili bilgiye ihtiyaç duyarlar.

Hükümetler ve Kamu Kurumları: Hükümetler ve kamu kurumları, işletmenin faaliyetlerine ilişkin yasal düzenleme yapma, vergi politikasını belirlemek, ulusal gelir ve diğer istatistikî hesapları yapmak için bilgiye ihtiyaç duyarlar.

Kamuoyu: Finansal tablolar işletmenin başarıları ile ilgili geçmişteki eğilimler, en son gelişmeler ve işletmenin faaliyet konuları hakkında bilgi sunarak kamuya yardımcı olurlar.

Finansal tablolar, finansal tablo kullanıcılarının ihtiyaç duydukları bütün bilgileri içermeyebilir. Ancak, bazı bilgi ihtiyaçları bütün kullanıcılar için aynıdır. Yatırımcılar risk üstlenerek işletmeye sermaye koydukları için, bu kesimin ihtiyaçlarını karşılayan finansal tablolar diğer kullanıcıların ihtiyaçlarının büyük bir kısmını da karşılayabilir.

1.1.3. Finansal Tabloların İşletme Yönetimindeki Yeri ve Önemi

Finansal tablolar, işletmenin geleceğine dair kararlar alınması yönünden işletme yönetimine açıklayıcı bilgiler sunar. Bu bilgilerin sunumunda finansal tabloların analizi yöntemiyle işletme yöneticilerinin yapacağı çeşitli analizler bu kararların alınmasında etkilidir.

İşletme yönetimi, finansal tabloların hazırlanmasından ve sunumundan sorumludur. Finansal tablolar bir taraftan yöneticilere ileriye dönük kararlar alınmasında gerekli olan bilgiyi sağlarken diğer taraftan işletmenin bir döneme ait geldiği noktada yönetimin üzerine almış olduğu sorumluluğun belirlenmesine de imkân sağlamaktadır.⁸

Buradaki temel yaklaşım işletme bilgilerinin muhasebe ilkelerine bağlı kalınmak suretiyle doğru, güvenilir ve eksiksiz olarak toplanması, kaydedilmesi ve sonuçta yorum getirilmesidir. Yorumu ise işletme içi veya işletme dışındaki gerek kendi gerekse işletme menfaati doğrultusunda karar alıcılar yapar. Bu karar alıcılar yukarıda bahsettiğimiz finansal tablo kullanıcılarıdır. Bu doğrultuda finansal tablolar işletme yönetimi için vazgeçilmez finansal araçlardan biridir.

1.1.4. Finansal Tablolarla İlgili Türkiye’deki Gelişmeler

Ülkemizde finansal tablolarla ilgili olarak gerekli düzenlemelerin tam anlamıyla yapılmadığı ve gereken önemin verilmediği söylenebilir.⁹ Finansal tablolarla ilgili gelişimi incelemek için öncelikle ülkemizdeki muhasebe uygulamalarının gelişimine göz atmak gerekmektedir.

Cumhuriyet döneminde Türkiye’deki muhasebe uygulamalarını genellikle Türk Ticaret Kanunu (TTK) ve Vergi Usul Kanunu’ndaki (VUK) hükümlerin yönlendirdiğini söyleyebiliriz. 1950 yılında yapılan vergi reformuyla çıkarılan V.U.K., Türkiye’de muhasebe uygulamalarına temel oluşturmuştur. V.U.K.’ nun ardından 1957 yılında ticari işleri düzenlemek üzere çıkarılan T.T.K. ile alacaklıların, ortakların veya hissedarların haklarının gözetilmesi ön planda tutulmuştur.¹⁰ Ancak bu kanunlardaki hükümlerin yetersiz kaldığı durumlarda, yasal statüye sahip bazı kuruluşlar kendi etki alanlarına giren işletmeler için muhasebe uygulamalarını

⁸ AKDOĞAN-TENKER; a.g.e., s.25.

⁹ YÜCEL, Göksel; “Nakit Akım Tablosu”, Muhasebe Dergisi, Sayı:32, Eylül-Ekim 1992, s.20.

¹⁰ ÇİFTÇİ, Yavuz; “Türkiye’de ve Dünya’da Muhasebe Standartlarının Gelişimi ve Uluslararası Uyumlaştırma Çalışmaları”, İ.Ü. İşletme Fakültesi Dergisi C.26, Sayı:2, 1997, s.177.

yönlendirici çalışmalar yapmıştır.¹¹ Bu kuruluşlardan başlıcaları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- İktisadi Devlet Teşekküllerini Yeniden Düzenleme Komisyonu
- Tekdüzen Muhasebe Koordinasyonu Devamlı İhtisas Komisyonu
- Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)
- Türk Standartları Enstitüsü Muhasebe Standartları Özel Daimi Komitesi
- Maliye Bakanlığı koordinatörlüğünde kurulan Muhasebe Standartları Komisyonu
- T.C. Hazine Müsteşarlığı, T.C. Merkez Bankası ve Türkiye Bankalar Birliği
- Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK)
- Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK)

Ülkemizde muhasebenin gelişiminde değişik ülkelerden alınan yasalar etkili olmuştur. 1938’li yıllarda Sümerbank için muhasebe politikalarını ve muhasebe hesap çerçevesi ve hesap planını hazırlamak üzere bir grup Alman muhasebe bilim adamı ve uzmanı Türkiye’de proje çalışmalarında bulunmuştur. Bu proje çalışmaları neticesinde ortaya çıkan hesap çerçevesi Alman muhasebe uygulamasının etkisini yansıtmıştır. Hesap çerçevesi ve muhasebe kuralları kısa bir süre sonra diğer İktisadi Devlet Teşekküllerince de uygulanmaya başlamış, böylelikle muhasebede ilk standartlar ortaya çıkmıştır. Daha sonrasında 1960 yılına kadar önce Fransız mevzuatı ve yayınlarının daha sonra Alman mevzuatı ve yayınlarının etkisinde kalmıştır. 1960 yılından sonra ABD ile ilişkilerin artmasıyla Amerikan sisteminin etkisinde kalmış ve 1987 sonrası AB’ne tam üyelik başvurusunda bulunulması ile

---

¹¹ ARIKAN, Yahya; “Uluslararası Muhasebe Standartları Türkiye Uygulaması”, Mali Çözüm Dergisi, Sayı:36, Mayıs-Haziran 1996, s.62.

AB düzenlemelerinin ve son dönemde ise Uluslararası Muhasebe Standartlarının etkisinde kalınmıştır.¹²

1992 yılına kadar finansal tabloların anlaşılabilirliği açısından büyük önem taşıyan muhasebe ilke ve standartlarına yönelik düzenlemeler belirli işletme gruplarını kapsamaktaydı. 1977 yılında yürürlüğe giren Maliyet Muhasebesi İlkeleri, 1986 yılında Türkiye Bankalar Birliği'nce hazırlanan Tekdüzen Hesap Planı ve 1989 yılından itibaren yayınlanan Sermaye Piyasası Kurulu Tebliği bu çalışmalardan bazılarıdır. Türkiye'de muhasebenin gelişiminde önemli aşamalardan biri de 13.06.1989 Tarihli, 20194 No'lu Resmi Gazete'de yayınlanan 3568 Sayılı Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler (SMMM) Kanunu'nun yürürlüğe girmesidir.¹³ Aşağıda bu düzenlemeler genel hatlarıyla ele alınmıştır.

1.1.4.1. İktisadi Devlet Teşekküllerini Yeniden Düzenleme Komisyonu'nun (İDTYDK) Yaptığı Çalışmalar

İktisadi Devlet Teşekküllerinin uygulayacakları muhasebe yöntem ve tekniklerin belirlenmesi amacıyla çeşitli komite ve kurullar ön çalışmalar yapmışlar ve bunların sonucunda 21 Mart 1964 tarihinde 440 Sayılı Kanun ile İktisadi Devlet Teşekkülleri Yeniden Düzenleme Komisyonu (İDTYDK) kurulmuştur.

İDTYDK 1968 yılında yayımlanan ve 1972 yılında uygulamaya koyduğu ve Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT) için zorunlu tuttuğu "Tekdüzen Muhasebe Sistemi" çalışmasını yapmıştır.¹⁴ Yapılan bu çalışmada; Muhasebe Usullerinin Islahı ve Yeknesaklaştırılması (Giriş), Muhasebenin Temel Kavramları ve Genel Kabul Görmüş Muhasebe Prensipleri, Rapor Sistemi, Tekdüzen Hesap Planı ve Açıklamaları, Mali İşler Muhasebe ve Kontrol Dairelerinin Organizasyonu, Terimler ve Açıklamalar olmak üzere altı adet rapor yayınlamıştır. Bu çalışma başlangıçta KİT'lerde zorunlu iken daha sonraları tüm işletmelerce benimsenerek Türkiye'de muhasebe sisteminin gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Böylece KİT'lerde

¹² SAĞLAM, Necdet; *Bölümsel Raporlama ve Uygulaması*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, No:1282, Eskişehir, 2001, s.44.

¹³ GÜNDÜZ, Olcay; *İşletme Yönetiminde Nakit Akım Tablosunun Yeri ve Önemi*, İstanbul Üniversitesi S.B.E. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1996, s.9.

¹⁴ GÖKDENİZ, Ümit; *Muhasebe Standartları*, Marmara Üniversitesi, İ.İ.B.F, Muhasebe Araştırma ve Uygulama Merkezi, Yayın No:1, İstanbul, 1995, s.26.

muhasebe uyumlaştırılmasında önemli bir adım atılmış ve bu düzenleme daha sonra yapılacak düzenlemelere ve özel sektör kuruluşlarına örnek olmuştur.¹⁵ Bu düzenleme 22 yıl yürürlükte kaldıktan sonra 31.12.1993 tarihinde uygulamadan kaldırılmıştır.

1.1.4.2. Tekdüzen Muhasebe Koordinasyonu Devamlı İhtisas Komisyonu

Bu komisyon Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) koordinatörlüğünde çalışmalar yapmış, TMS Maliyet Muhasebesi Rehberi ve TMS İşletme Bütçesi Rehberi'ni yayınlamıştır. 1986 yılında Yüksek Denetleme Kurulu bünyesine geçtikten sonra Tekdüzen Genel Hesap Planı ve Açıklamalar kitabını günün koşullarına göre Eylül 1987'de yeniden yayınlamıştır.¹⁶

1.1.4.3. Sermaye Piyasası Kurulu'nun Yaptığı Çalışmalar

Sermaye Piyasası Kurulu, Sermaye Piyasası Kanunu'na tabi olan ortaklıklar ve aracı kurumların düzenlemek zorunda oldukları finansal tabloları, 13.02.1983 tarihinde yayınlanan VIII/2 No'lu "Standart Finansal Tablo ve Raporlara İlişkin Esaslar Hakkındaki Tebliğ" ile düzenlenmiştir. Bu düzenlemeler muhasebe uygulama ve organizasyonlarına yeni bir yön kazandırmıştır.¹⁷

01.02.1984 tarihinde ise VIII/7 No'lu Tebliğ ile işletmelerin kullanabilecekleri Standart Genel Hesap Planı belirlenmiştir. Ancak her iki tebliğdeki çelişkili uygulamaları gidermek için 29.01.1989 tarihinde Seri XI No:1 "Sermaye Piyasasında Finansal Tablo ve Raporlara İlişkin İlke Ve Kurallar hakkında Tebliğ" yayınlamıştır. Ayrıca 26.07.1989 tarihinde Seri XI No:3 "Sermaye Piyasasında Ara Finansal Tablolara ilişkin İlke ve Kurallar Hakkında Tebliğ" yayınlamıştır. SPK Ocak 1998 tarihine kadar ayrıca 5,11,13,14,15,16,17 No'lu tebliğleri yayınlamıştır.

¹⁵ BAŞPINAR, Ahmet; "Türkiye'de ve Dünyada Muhasebe Standartlarının Oluşumuna Genel Bir Bakış", s.46- 47 (<http://portal1.sgb.gov.tr/calismalar/yayinlar/md/md146/muhasesestandardı.pdf>) (Erişim Tarihi: 02.04.2007)

¹⁶ AKDOĞAN-TENKER; a.g.e., s.13.

¹⁷ ÇİFTÇİ, Yavuz; a.g.m., s.181.

SPK, 15.11.2003 Tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan ve 01.01.2005 tarihinden sonraki dönemler için sermaye piyasası araçları borsada işlem gören işletmeler için uygulanması zorunlu olan Seri XI, 25 No’lu “Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliği” yayınlamıştır. Bu Tebliğ uluslararası muhasebe standartlarını esas almaktadır.¹⁸

Bu Tebliğ ile yerli şirketlerin uluslararası ölçülerde karşılaştırılabilir bir muhasebe sistemi ve bilançoya sahip olmaları sağlanarak, bu sayede borsada işlem gören şirket hisse senetlerine yerli ve yabancı ile bireysel veya kurumsal yatırımcı talebinin artması hedeflenmektedir. Söz konusu Tebliğ ile yabancı sermayenin ülkemize çekilmesi ve AB üyeliği açısından da önemli bir kıstasın yerine getirilmesi amaçlanmıştır.

1.1.4.4. Türk Standartları Enstitüsü Muhasebe Standartları Özel Daimi Komitesi Tarafından Yapılan Çalışmalar

1987 yılında kurulan Komite, Türk Muhasebe Standartlarını hazırlamakla görevlendirilmiş ve çalışma programına 43 adet muhasebe standardı almıştır. Fakat daha sonra Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB) kurulduktan sonra çalışmalarına son vermiş, dolayısıyla yapmış olduğu çalışmalar yürürlüğe girmemiş ve sadece teknik bir çalışma olarak kalmıştır.¹⁹

1.1.4.5. T.C. Hazine Müsteşarlığı, T.C. Merkez Bankası ve Türkiye Bankalar Birliği Tarafından Yapılan Çalışmalar

Hazine Müsteşarlığı, Merkez Bankası ve Bankalar Birliği de, bankalar arasında uyumu sağlamak için 1962 yılında bankaların kredi talebi bulunan işletmelerden talep edeceği son 3 yıla ait bilanço ve gelir tablosu tiplerini belirleyerek Türkiye’de bu tablo tiplerinin kullanılmasına öncülük etmiştir. Yine bankalarda kullanılmak üzere hazırlanan tekdüzen hesap planı ve finansal tablo

¹⁸ BAŞPINAR, Ahmet; a.g.m., s. 49.

¹⁹ ARIKAN, Yahya; a.g.m., s. 63.

modelleri, raporları, bankalar arasında uygulama birliğini sağlamaya yönelik çalışmalardır.²⁰

1.1.4.6. Maliye Bakanlığı Koordinatörlüğünde Kurulan Muhasebe Standartları Komisyonu'nun Yapmış Olduğu Çalışmalar

1990 yılında çeşitli kesimlerin temsilcilerinin katılımı ile oluşturulan Komisyon'un temel amacı, ülkemizde standart karmaşasına son vermek ve tüm kesimleri bağlayıcı nitelikte tek merkezden yayınlanacak muhasebe standartları hazırlamaktır.

Ülkemizde muhasebe standartlarını saptamaya çalışan, birbirinden bağımsız ve aralarında koordinasyon bulunmayan çeşitli kuruluşlar farklı standartlar yayınlamışlardır.²¹ Bu yüzden Maliye Bakanlığı'nın koordinatörlüğünde çalışan Muhasebe Standartları Komisyonu bu farklı uygulamaları gözden geçirip banka ve sigorta kuruluşları gibi kuruluşlar hariç, tüm işletmelerin uygulayabileceği ve 01.01.1994 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere V.U.K. 175 ve mükerrer 257. maddelerinin verdiği yetkiyle 1992 yılında 1 No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ni yayınlamıştır. Bu Tebliğde;²²

- Muhasebenin Temel Kavramları
- Muhasebe Politikalarının Açıklanması
- Finansal Tablo İlkeleri
- Finansal Tabloların Düzenlenmesi ve Sunulmasına
- Tekdüzen Hesap Çerçevesi, Planı ve İşleyişi

konularında düzenlemeler yapılmıştır.

Maliye Bakanlığı'nın yayınladığı Tekdüzen Hesap Çerçevesi ve Hesap Planı dış yapı bakımından diğer ülkelerin hesap çerçevelerine benzemediği, kapsam

²⁰ GÖKDENİZ, Ümit; a.g.e., s. 26.

²¹ BAŞPINAR, Ahmet; a.g.m., s.49.

²² ATAMAN, Ümit; *Genel Muhasebe, Muhasebede Dönemiçi İşlemler*, Cilt:1, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2000, s.53.

bakımından ise belirli bir muhasebe sisteminin ilke, yöntem ve kuramlarına dayanmadığı gerekçesiyle eleştirilmektedir. Bu bakımdan kendi başına bir sistem olmaktan çok, bir “sistemler karışımı” olduğunu söyleyebiliriz.²³

1.1.4.7. Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu'nun (TMUDESK) Yaptığı Çalışmalar

TÜRMOB bünyesinde 09.02.1994 tarihinde kurulan Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu'nun (TMUDESK) temel amacı IASC ve IFAC tarafından belirlenmiş muhasebe ve denetim standartlarıyla uyumlu ulusal standartları tespit etmektir. Bu standartların tespit edilmesiyle ülkemizde standartlar konusunda birliğin sağlanması ve dolayısıyla finansal tabloların kullanıcılarına faydasının artırılması amaçlanmıştır.²⁴

TMUDESK'in muhasebe standartları ile ilgili olarak amaçları şu şekilde ifade edilebilir.²⁵

- Finansal tabloların düzenlenmesi ve sunulmasına temel alınacak muhasebe standartlarını geliştirmek ve yayınlamak ile bu standartların ülke genelinde kabulünü ve uygulanmasını sağlamak,
- Türkiye Muhasebe Standartlarının, Uluslararası Muhasebe Standartları ile uyumlu olmasını sağlamak,
- Türk ekonomisinin yapısı ile gereksinimlerini göz önünde bulundurmak,
- Finansal tabloların düzenlenmesi ve sunulmasına ilişkin mevzuat ile muhasebe standartları ve yöntemlerinin harmonizasyonuna ilişkin çalışmalar yapmak,

²³ ÇİFTÇİ, Yavuz; a.g.m., s.183.

²⁴ SELEK, Seha; "Türkiye'de Muhasebe Meslek Örgütüne Yönelik Beklentiler, Muhasebenin Tarihsel ve Çağdaş Konularından Geleceğine Bakış, TÜRMOB Yayınları, Ankara, 1995, s.352

²⁵ YALKIN, Yüksel Koç; "Türkiye Muhasebe Standartları" II. Türkiye Muhasebe Standartları Sempozyumu, İzmir, 1997, s.7.

- Ülke muhasebe uygulamalarında genel kabul görmüş muhasebe kavram ve terimlerinden, muhasebe standartlarının geliştirilmesinde yararlanmak.

TMUDESK, kuruluşunu izleyen günlerde 30 muhasebe standardının saptanması ile ilgili çalışmalara başlamıştır. Bu çalışmalarda uluslararası genel kabul görmüş standart oluşturma tekniği esas alınmıştır. TMUDESK 1996 yılında 11, 2000 yılında 4 ve 2001 yılında 4 adet olmak üzere toplam 19 adet Türkiye Muhasebe Standardı yayınlamıştır. Ancak yasal dayanaktan yoksun olması nedeniyle bu standartlar tavsiye niteliğinde kalmıştır. Bu eksikliği gidermek amacıyla 1999 yılında Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) kurulmuştur. TMUDESK yapmış olduğu çalışmalarla TMSK'nın yapacağı çalışmalara önemli bir alt yapı oluşturmuştur. Ayrıca Türkiye'de muhasebe standartları kültürünün doğmasına ve gelişmesine önemli katkılarda bulunmuştur.

1.1.4.8. Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu'nun Yaptığı Çalışmalar

TMSK, 2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na 18.12.1999 Tarih ve 4487 Sayılı Kanun'la eklenen Ek-1. madde uyarınca kurulmuştur. İdari ve mali özerkliği bulunan kurul, 07.03.2002 tarihinde fiilen faaliyete geçmiştir. TMSK'nın temel görevi, denetlenmiş finansal tabloların sunumunda, finansal tabloların ihtiyaca uygun, gerçek, güvenilir, karşılaştırılabilir ve anlaşılabilir nitelikte olmaları için ulusal muhasebe ilkelerinin gelişmesi ve benimsenmesini sağlamak ve ayrıca kamu yararı için uygulanacak ulusal muhasebe standartlarının tespit edilerek yayımlanmasına yardımcı olmaktır.²⁶ Bu nedenle muhasebe mesleği ve finansal tablo kullanıcıları açısından TMSK'nın faaliyetleri önemli bir adımdır.

TMSK'nın temel görevini ülkemizdeki muhasebe ve finansal raporlamaya ilişkin çok başlı uygulamaya son vermek ve uluslararası uygulamalarla paralellik sağlamak üzere standartlar yayınlamak olarak da kabul edebiliriz. Kurul bu nedenle çağdaş dünya uygulamalarına uyum sağlamak ve Avrupa Birliği mevzuatıyla da

---

²⁶ YALKIN, Yüksel Koç; "Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu'nun Çalışmaları ve Türkiye Muhasebe Standartları" Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Sayı:5, Ekim 2001, s.2.

uyum sağlamak amacıyla Uluslararası Muhasebe Standartlarını (IAS) yeni adıyla Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını (IFRS) benimseme kararı almıştır.

Bu yüzden TMSK ile Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi Vakfı (IASCF) arasında bir telif ve lisans anlaşması yapılmıştır. Böylece TMSK tarafından resmi bir Türkçe çevirinin yapılması ve bunun Türk Mevzuatı içinde yer alması öngörülmüştür. Bu çevirilerde IFRS ile paralelliğin sağlanması amacıyla orijinal metinlerdeki paragraf numaraları ile kodları aynen kullanılmıştır. TMSK aynen kabul etmiş olduğu 30 adet Uluslararası Muhasebe Standardı (IAS) ve sekiz adet Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS) yayınlamıştır. Ayrıca 09.03.2007 Tarih ve 26457 Sayılı Resmi Gazete ile 10 adet TMS yorumu ve 15.06.2007 Tarih ve 26553 Sayılı Resmi Gazete ile 10 adet TFRS yorumu yayınlamıştır. Sadece TMS 32 ve TMS 39 numaralı standartların uygulanmasında halen bazı tereddütlerin olması nedeniyle TMSK' nın yayınlamış olduğu standartlarda taslak halinde yer almıştır. Fakat daha sonra TMS 32, 28.10.2006 Tarih ve 26330 No'lu Resmi Gazete ile, TMS 39 ise 03.11.2006 Tarih ve 26335 No'lu Resmi Gazete ile yürürlüğe girmiştir. Ayrıca TMS 30, 2007 yılı itibariyle yürürlükten kaldırılmıştır.

Ülkemizde 2005 yılından itibaren bankalar ve halka açık şirketler finansal tablolarını Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına uyumlu olarak düzenlemektedirler. 01.01.2006 tarihinden geçerli olmak üzere yayımlanan TMS (Türkiye Muhasebe Standartları) bu sektörler için güncel bir mevzuat oluşturmaktadır.

Ayrıca 2007 yılından itibaren yenilenen Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'yla halka açık olsun, olmasın ülkedeki tüm işletmelere muhasebe ve finansal raporlama konularında TMSK tarafından yayımlanan Uluslararası Muhasebe Standartlarına (UMS) uyumlu TMS'ye uymaları mecburiyeti getirilmiştir. Bundan başka TMSK tarafından küçük ve orta ölçekli işletmeler için ayrıca sadeleştirilmiş bir muhasebe standardı yayınlanacaktır.

1.1.5. Finansal Tablolarla İlgili Uluslararası Muhasebe Standartları

Finansal tablolarla ilgili olarak Uluslararası Muhasebe Standartların kapsamında değişik tarihlerde birçok standart yayınlanmıştır. Bu standartlardan bazıları değişikliğe uğramış, bazıları ise uygulamadan kaldırılmıştır. Bu standartların gelişimini incelemeyden önce Uluslararası Muhasebe Standartlarının oluşum sürecine aşağıda kısaca değinilecektir.

1.1.5.1. Uluslararası Muhasebe Standartlarının Oluşum Süreci

Son yıllarda küreselleşme ile birlikte işletmeler faaliyet alanlarını genişletmiş ve dışa açılma kaçınılmaz olmuştur. İşletmelerin farklı ülkelerde faaliyette bulunması muhasebe alanında ortak bir dil kullanma gereksinimi ortaya çıkarmıştır. İşletmelerin etkinliklerinin uluslararasılaşma düzeyinin artması, finansal piyasaların bütünleşmesi ve denetim sektörünün gelişim düzeyi, hep birlikte, şirketlerin finansal raporlama etkinlikleri ve bunları düzenleyen rejimler üzerinde baskı uygulamaya başlamıştır. Oluşan bu yeni kurallar neticesinde, bölgesel ve uluslararası düzeyde, Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASC), OECD Muhasebe Standartları Çalışma Grubu, Birleşmiş Milletler Hükümetler Arası Çalışma Grubu, Avrupa Birliği Muhasebe Danışma Grubu gibi birimler temelinde çalışmalar yürütülmüştür.²⁷ (Kuruluşundan 2000 yılına kadar IASC-Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi, 2000'den sonra yeniden yapılanma ile IASB-Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu adını almıştır.) Avrupa düzeyinde, 1970'li yılların sonlarından itibaren muhasebenin düzenlenmesi konusunda merkezi bir rol üstlenmiş olan Avrupa Birliği (AB) 1995 yılında muhasebe ile ilgili düzenlemeler yapmaya son verme kararı ile birlikte, IASB'nin çalışmalarını desteklemeye başlamış, 2000 yılında da, birlik üyesi ülkelerin sermaye piyasalarında kayıtlı şirketlerine konsolide finansal tabloların düzenlenmesine ilişkin olarak uluslararası muhasebe standartlarını benimseme zorunluluğunu getirmiştir.²⁸ Daha sonra 01.01.2005 tarihinden geçerli olmak üzere IASB'nin yayınladığı IAS, IFRS, standartlarla ilgili yorumlar ve standartlara ilişkin değişik ve düzeltmeleri dikkate alarak halka açık işletmeler

²⁷ HOPWOOD, Anthony G. "Some Reflections Of the Harmonization Of Accounting within the EU", The European Accounting Review, 1994, s.241.

²⁸ UYSAL, Özgür Özmen; "Uluslararası Muhasebe Standartlarının Oluşum Süreci", Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi, Ocak 2006, s.88.

konsolide finansal tablolarını raporlamaktadırlar. Oluşan bu süreçte özellikle AB'nin ve pek çok ulusal standart kurulunun desteğini alan IASB, muhasebe alanında uluslararası düzeyde standartlaşma konusunda önemli bir görev üstlenmiştir.

Uluslararası muhasebe standartlarının oluşturulması sürecinde öne çıkan bir örgüt olarak IASB, küresel ve bölgesel etkileşimlerde bulunarak çeşitli ulusal ve uluslararası örgütlerin oluşturduğu bir sistem içinde işlev görmektedir.

1.1.5.2. IASB'nin Kurumsal Gelişim Süreci

IASB, Avustralya, Kanada, Fransa, Almanya, Japonya, Meksika, Hollanda, İngiltere-İrlanda ve ABD'den oluşan 9 ülkenin, 16 mesleki muhasebe örgütünün girişimiyle, 71 ülkeden 97 muhasebe örgütünün katılımıyla 1973 yılında kurulmuştur.²⁹

IASB, merkezi Londra'da bulunan, bağımsız ve özerk bir kuruluştur ve muhasebe standartları hazırlama ve yayınlama konusunda genel kabul görmüş tek otoritedir. Kurul üyeleri, dokuz kişiden oluşur.³⁰ Kurul kamu yararına, genel amaçlı finansal tablolarda, şeffaf ve karşılaştırılabilir bilgiyi gerekli kılan, tek ve yüksek kalitede, anlaşılabilir ve uygulanabilir küresel muhasebe standartları geliştirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca Kurul, ulusal muhasebe standardı belirleyicileri ile birlikte çalışarak, dünya genelinde muhasebe standartlarını birbirine yakınlaştırmayı amaçlamaktadır.³¹

IASB ilk kurulduğu yıllarda, örgütsel yapının merkezini oluşturan Kurul'un, dokuz üyeliğin tamamı, muhasebe mesleğini temsil eden üyelere ayrılmıştı. IASB düzeyinde muhasebe mesleği önemli bir rol üstlenmiştir. Çünkü IASB'nin üyeleri olan profesyonel muhasebe birlikleri, biçimsel olarak 1977 yılında kurulan Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu'nun da (IFAC) üyeleridir. Başka bir ifadeyle, temel amacı uluslararası muhasebe standartlarının oluşturulması olan IASB ile temel amacı mesleki çıkarların temsil edilmesi olan IFAC, uluslararası

²⁹ DURMUŞ, Ahmet Hayri; "Uluslararası Muhasebe Standartları", Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği, Yayın No:7, 1992, s.7.

³⁰ IASB, <http://www.turmob.org.tr/uluslararasi/IASB.doc> (Erişim Tarihi: 19.06.2007)

³¹ ÜSTÜNDAĞ, Saim; "Muhasebe Standartları Oluşturulması Süreci" Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Sayı:1, Nisan 2000, s.46.

standartların kullanımı yoluyla, dünya düzeyinde muhasebe uygulamalarının niteliğini artırma hedefi çevresinde bir araya gelmiştir.³²

IASB'nin kurumsal olarak gelişim sürecinde IOSCO (Menkul Kıymetler Komisyonları Uluslararası Örgütü) gibi farklı kurumlarla yapılan işbirliği çalışmaları ve FASB (Amerika Finansal Muhasebe Standartları Kurulu) ve ASB (İngiliz Muhasebe Standartları Kurulu) gibi önde gelen ulusal standart kurullarıyla olan ilişkiler, standart oluşturma sürecini doğrudan etkilemiştir. Özellikle IOSCO standart oluşturma sürecinde yapmış olduğu faaliyetlerle ön plana çıkan kurum olmuştur.³³

IASB, uluslararası düzeyde standart oluşturma sürecinde öne çıkan örgüt konumundadır. IASB, 26 yıldan daha uzun süredir uluslararası muhasebe standartlarını yayınlamakta ve bu standartlar daha da artan bir seviyede geniş bir ülke grubu tarafından tanınmaktadır. 90 civarında ülke, Uluslararası Muhasebe Standartlarını (UMS), ya bütünüyle benimsemiş ya da ulusal düzeyde standartlar oluşturulurken ölçü olarak UMS'yi kullanmışlardır.³⁴

1.1.5.3. Uluslararası Muhasebe Standartlarında Finansal Tablolara İlgili Gelişmeler

Uluslararası Muhasebe Standartlarında finansal tablolarla ilgili olarak değişik tarihlerde yayınlanmış standartlar bulunmaktadır. Bunlardan şimdiki adıyla Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı (IAS-1) ilk olarak Ocak 1975'de Muhasebe Politikalarının Açıklanması Standardı olarak yayınlanmıştır. Daha sonra Ekim 1976'da IAS-5 Finansal Tablolarda Açıklanması Gereken Bilgiler ve Kasım 1979'da IAS-13 Dönen Varlık ve Kısa Vadeli Yabancı Kaynakların Sunuluşu olarak yayınlanmıştır.³⁵ Söz konusu standartlar yürürlükten kaldırılarak bu standartların yerine Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı olarak revize edilip Temmuz 1996'da yayınlanmıştır. Daha sonra sırasıyla 1997, 1998, 2003 ve 2005 yıllarında revize edilerek en son hali 2007 yılında yürürlüğe girmiştir. IAS-1'in revize edilme nedeni IASB'nin "Muhasebe Standartlarını Geliştirme Projesi" kapsamında, muhasebe meslek mensupları, yatırımcılar ve diğer finansal tablo kullanıcılarının beklentilerini

³² UYSAL, Özgür Özmen; a.g.m., s.91.

³³ UYSAL, Özgür Özmen; a.g.m., s.93.

³⁴ UYSAL, Özgür Özmen; a.g.m., s.90.

³⁵ AKDOĞAN-TENKER; a.g.e., ss.11-12.

karşılmak ve standartlarda yer alan alternatif uygulamaları, tekrarları ve çelişkileri azalmaktır.³⁶

Bunlardan başka Ekim 1977’de Finansal Durumdaki Değişiklik Tablosu (Fon Akım Tablosu) yayımlanmıştır. Daha sonra bu standart Aralık 1992’de yürürlükten kaldırılarak IAS–7 Nakit Akış Tablosu olarak yayımlanmış ve Ocak 1994’den itibaren uygulamaya konmuştur. Ayrıca Ağustos 1981’de Finansal Bilgilerin Bölümlere Göre Raporlanması Standardı, Temmuz 1989’da IAS–29 Yüksek Enflasyon Ortamında Finansal Raporlama Standardı, Ağustos 1990’da IAS–30 Banka ve Benzer Finansal Kurumlarda Raporlama Standardı, yine Aralık 1990’da IAS–31 İş Ortaklıklarındaki Yatırımların Finansal Raporlanması Standardı ve IAS-27 Konsolide Finansal Tablolar ve İştiraklerin Muhasebeleştirilmesi Standardı yayımlanmıştır. Bunlardan IAS–30 ve IAS–31 tekrar gözden geçirilerek revize edilmiş ve Ocak 1995’de yeni şekliyle yürürlüğe konmuştur.

Daha önce değinildiği gibi, Uluslararası Muhasebe Standartları 2005 yılında revize edilerek son haliyle yayımlanmıştır. Bu yüzden bu standartlar 31.12.2005 tarihinden sonraki dönemler itibariyle uygulamaya girmiştir. Finansal tablolarla ilgili olarak, 2005 itibariyle aşağıdaki standartlar yürürlüktedir.

- IAS–1 Finansal Tabloların Sunuluşu
- IAS–7 Nakit Akış Tabloları
- IAS–10 Bilanço Tarihinden Sonraki Olaylar
- IAS–27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar
- IAS–29 Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama
- IAS–34 Ara Dönem Finansal Raporlama

Aşağıda konumuzla ilgili ana standart olan IAS–1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı’nın getirdiği yeniliklerden bahsedilecektir.

³⁶ ZAİF, Figen - AYANOĞLU, Yıldız; “Finansal Tabloların Sunuluşu Standardının Getirdikleri ve Ülkemizdeki Uygulamalarla Karşılaştırılması”, XXV. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 2006, s.3.

1.2. FİNANSAL TABLOLARIN SUNULUŞU (IAS–1) STANDARDININ GETİRDİĞİ YENİLİKLER

1.2.1. Genel Olarak Standardın Getirdiklerine Bakış

Finansal tabloların sunuluşu standardı genel olarak bir şekil standardıdır. Dolayısıyla diğer standartlara temel teşkil etmektedir. Bu standardın önceki yayımlanan standartlardan farkı tek bir sunum formatına odaklaşma yerine, diğer standartlarında uygulanmasına imkân verecek raporlamaya ilişkin genel esasların belirlenmiş olmasıdır.³⁷ Yani yayınlanmış olan standardın sadece kendi sınırları içinde uygulanmadığı, kendinden başka diğer standartlarında çerçevesini oluşturabileceği anlamına gelmektedir.

IAS–1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı finansal tablolara ilgili olarak birçok değişiklik getirmiştir. Getirilmiş olan bu yeniliklerden aşağıda bahsedilecektir.

1.2.1.1. Temel Mali Tablo/Ek Mali Tablo Ayırımının Kaldırılması

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğ'lerinde finansal tablolar için kullanılan temel mali tablo/ek mali tablo ayırımına karşılık standartta finansal tabloların sınıflandırılmasında genel amaçlı finansal tablolar ve özel amaçlı finansal tablolar sınıflandırılmasına yer verilmiştir.

Genel amaçlı finansal tablolar, özel bilgi ihtiyaçlarını karşılamak için isteğe göre hazırlanmış raporları talep etme durumunda olmayan kullanıcıların gereksinimlerini karşılamaya yönelik tablolardır. Bu standart, ara dönem finansal tabloların yapı ve içeriğine uygulanmaz. Fakat konsolide finansal tablolar veya bireysel finansal tablolar hazırlamak durumunda olup olmadıklarına bakılmaksızın tüm işletmelere uygulanır. (IAS–1 Md.3)

Özel amaçlı tablolar ise, özellikli bilgi sunmak için talep edilmesi halinde hazırlanan tablolardır. Özel amaçlı tablolara kâr dağıtım tablosu, fon akım tablosu ve net işletme sermayesi değişim tablosunu örnek verebiliriz.

---

³⁷ ZAFİF-AYANOĞLU; a.g.m., s.3.

1.2.1.2. Finansal Tablolarda ve Dipnotlarda Yer alacak Bilgilerde Standart Şekiller Olmaması

Finansal bilgilerin sunuluş amacı önceki kısımlarda da belirtildiği gibi, finansal tablo kullanıcılarına doğru, gerçekçi ve güvenilir finansal bilgilere dayanarak karar almalarına yardımcı olmaktır. Bu nedenle tabloların sunuluşunda gerçeğe uygun sunuluşu sağlamak için, ayrıca her işletmenin farklı bir yapıda olması ve önemlilik kavramı nedeniyle finansal tablolarda ve dipnotlarda yer alacak bilgilerde şekil standardından kaçınılmıştır.

Burada gerçeğe uygun sunuluş, IASB'nin yayınladığı standartlar ve Finansal Tabloların Hazırlanışı ve Sunuluşuna İlişkin Kavramsal Çerçeve de yer alan varlık-kaynak ve gelir-gider tanımlarına ve tahakkuk kıstaslarına uygun sunuluştur.(IAS-1 Md.13)

Şekil standardından kaçınılmasının bir diğer nedeni ise, işletmelerin farklı yapıda olmasıdır. Her işletme içinde bulunduğu sektöre göre farklı bir faaliyet döngüsü içersindedir. Bu durumda finansal tablolarda yer alan bilgilerin her işletmenin içinde bulunduğu faaliyet yapısına göre düzenlenmesi gerekmektedir.

Diğer bir faktör de önemlilik kavramıdır. Finansal tablo kalemleri bireysel veya topluca bu finansal tablolara göre karar alan kullanıcıların ekonomik kararlarını etkiliyorsa o zaman bu kalemlerin raporlanmaması veya yanlış raporlanması önemlidir.(IAS-1 Md.11) Yani dipnotlarda ve finansal tablo kalemlerindeki bilgilerin işletmenin alacağı kararların önemlilik derecesine göre bir formatta yer alması gerekeceğinden şekil standardından kaçınılmıştır.

1.2.1.3. Raporlama Şekli ve Açıklanan Bilgilerin Kapsamında Artış Olması

Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı genel finansal tabloların tek tip raporlama şeklini belirlemekten çok, farklı raporlama şekilleriyle anlaşılabilir, karşılaştırılabilir ve faydalı bilgilerin sunuluşunu öne çıkarmaktadır. Bu nedenle finansal tablolarda açıklanan bilgilerin kapsamı da artmıştır.

Ayrıca aşağıdaki bilgiler açık bir biçimde gösterilmeli ve bilgilerin doğru dürüst anlaşılması için gerektiğinde tekrarlanmalıdır. Bunlar; işletmenin adı, kimlik bilgileri, finansal tabloların bireysel veya konsolide tablo olduğu, bilanço tarihi veya kapsadığı dönem, iki dönem bilginin karşılaştırılmalı sunumu, kullanılan para birimi ve tutarların yuvarlanma derecesi gibi bilgilerdir.(IAS-1 Md.46)

Standartın getirdiği en önemli yenilik ise finansal tablolarda yer alan bilgilere dayanak oluşturan temel varsayımların, ilkelerin, muhasebe politikalarının ve geleceğe yönelik risk değerlemelerinin tablolara yansıtılmasıdır. Bu, yönetimin aktif biçimde raporlama sürecinde yer alması anlamını taşır. Standart, finansal tabloları muhasebecinin mizandan çıkartacağı bir rakamlar topluluğu olmaktan çıkartmaktadır.³⁸ Bu açıdan finansal tablolar işletmenin içinde bulunduğu ekonomik, mali durum, likidite, kârın ve nakit kaynaklarının yapısına uygun, şirkete özgün bilgilerin yer aldığı birer rapor haline gelmektedir. Bu nedenle artık muhasebe standartlarından çok, raporlama standartları olmaktadır.³⁹

1.2.1.4. Finansal Bilginin Sunuluşunda Dipnotlara Önem Verilmesi

Finansal Tabloların Sunuluşu standardında dipnotlara verilen önem artmaktadır. Çünkü işletmenin finansal yapısı ve performansı ile ilgili bilgilerin alt başlıklarda ayrıntılı sunulması yerine ana başlıklarda sunulması önem arz etmektedir. Bu sebeple tabloda yer alan bilgileri destekleyen açıklayıcı bilgilerin dipnotlarda sunulması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Standartta genel olarak tablolarda işletmenin finansal yapısı ve performansı hakkında genel bilgiye ulaşılması, ayrıntılı bilginin ise dipnotlarda verilmesi ifade edilmektedir. Bu nedenle dipnotlar, bilanço dipnotları, gelir tablosu dipnotları veya özkaynak değişim tablosu dipnotları yerine tüm tablo bilgilerini içeren tek başlıkta sunulmuştur.⁴⁰

³⁸ TALU, Hülya; “Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı, Uygulamaya Getirdiği Yenilikler ve Alınacak Önlemlere İlişkin Öneriler, Türkiye Muhasebe Standartları Semp. IX, Kıbrıs, 2005, s. 59.

³⁹ ZAİF-AYANOĞLU; a.g.m., s.7.

⁴⁰ TMSK, Türkiye Muhasebe Standartları, TMSK Yayınları No:1, a.g.e., s. 265.

Ayrıca dipnotlar mümkün olduğu ölçüde sistematik bir şekilde sunulacaktır. Bilanço, gelir tablosu, özkaynaklar değişim tablosu ve nakit akış tablosundaki her kalem, dipnotlarda verilen ilgili bilgiye atıfta bulunacaktır.(IAS-1 Md.104)

1.2.1.5. Ara Başlık ve Ek Kalemlerin Açılmasında Serbesti Tanınması

Standart, bilançoda yer alacak kalemlerin hangi sıra ve biçimde sunulacağını açıklamaz. Ancak diğer standart uygulamalarını da dikkate alarak ana başlık ve alt başlıkların oluşturulma esaslarını düzenler.

Açıklanacak ek kalemlerin ayrı olarak sunulup sunulmayacağı, varlıkların niteliği ve likiditesine, varlıkların kuruluştaki işlevine, borçların tutarı, niteliği ve vadesine göre belirlenir.(IAS-1, Md.72) Alt sınıflamadaki ayrıntı da tutarların boyutu, niteliği ve işlevine dayanır.(IAS-1, Md.75)

Ayrıca standartta yer alan tüm raporlama modellerinde raporlanacak ana varlık ve kaynak kalemleri önerilmiş, ancak alt hesap gruplarının oluşturulması ve ihtiyaç duyulan hesapların ayrı kalemde gösterilmesi işletme yönetimine bırakılmıştır.

1.2.1.6. Finansal Tabloların Yayım İçin Onaylanma Tarihinin Kamuya Açıklanması

IAS-10 Bilanço Tarihinden Sonraki Olaylar Standardı'nın 17. maddesi bilançonun yayımı için onay tarihi ile onayın kimler tarafından yapıldığının açıklanmasını öngörmektedir. Ayrıca işletmenin ortakları veya başka taraflar finansal tabloların yayımı sonrası finansal tabloları değiştirebilme gücü varsa işletme bu durumu açıklamalıdır.

Yukarıdaki standartta belirtilen veya öngörülen hususlar bu standardın da uygulamasını belirleyeceğinden, finansal tabloların altında bu tür bir açıklama getirilen yeni bir uygulamadır.

1.2.2. Bilançonun Sunuluşunda Görülen Yenilikler

Getirilen yeniliklerden ilki bilançonun sunuluşunda farklı seçenklere yer verilmesidir. Standarda göre varlık ve kaynakların sınıflandırılmasında “cari/cari olmayan varlık/kaynak” ve “likidite” esasına göre raporlama yapılmak üzere iki seçeneğe yer verilmiştir. Bu seçeneklerin hangisinin kullanılacağı hususunda güvenilir bilgi, önemlilik ve işletme yapısı gibi faktörlerin dikkate alınması kaydıyla işletmelere bırakılmıştır.

Varlık ve kaynakların raporlanmasında cari/cari olmayan yaklaşımı, faaliyet döngüsü açıkça belirlenebilen işletmelerde kullanılmaktadır. Cari/cari olmayan yaklaşımın belirlenmesinde ise normal faaliyet döngüsü ve güvenilir bilgi ön plandadır. Normal faaliyet döngüsü, işletmenin varlıklarını nakit veya nakit benzeri varlıklara dönüştürme süresidir. Normal faaliyet dönemi açıkça belirlenemeyen işletmelerde bu süre 12 aydır. (IAS-1, Md.59)

Güvenilir bilgi ise, finansal tablo kullanıcılarının ekonomik kararlar almalarına yardımcı olacak doğru ve tutarlı bilgidir.

Cari varlıklar ticari amaçla, normal faaliyet dönemi içinde paraya çevrilmesi, satılması veya tüketilmesi beklenen nakit ve nakit benzeri varlıklardır. (IAS-1, Md.57)

Bir yabancı kaynak ise, ticari amaçla, normal faaliyet dönemi içinde ödenmesinin beklenmesi yada normal faaliyet süresinden uzun süreli bir borca dönüştürme ve erteleme hakkının olmaması halinde cari borçtur.(IAS-1, Md.60)

Likidite yaklaşımında ise, raporlanacak kalemler artan likiditeden, azalan likiditeye doğru yada tam tersi bir düzenleme yapılabilir. Özellikle finansal kuruluşlar ve bankalar, açıkça belirlenebilen bir faaliyet döngüsü içinde mal ve hizmet sunumunda bulunmadıkları için, likiditeye göre artan veya azalan sırada sunum daha güvenilir bilgi sağlar. (IAS-1, Md.54) Likidite yaklaşımın kullanılabilirliği daha özellikli durumlarda söz konusu olduğu için ve bu durumların her biri işletmeden işletmeye farklılık göstereceği için, standartta bu sunumla ilgili bir öneri getirilmemiştir.

Diğer bir değişiklik cari/cari olmayan varlıklar/kaynaklar tanımlamasındaki farklılaşmadır. Normal faaliyet döngüsü içinde kullanılan, işletme sermayesinin bir parçası olan nakit ve benzeri varlıklar ile vadeleri 12 aydan uzun dahi olsa stoklar, ticari alacak ve diğer alacaklar, ayrıca ticari olarak bulundurulmuş menkul kıymet yatırımları cari varlıktır.

İşletme sermayesi olarak kullanılan finansal borçlar, ticari ve diğer borçlar normal faaliyet dönemi içinde ödenmesi beklendiğinden cari borçtur. Yine tahakkuklar, sosyal güvenlik kesintileri, uzun vadeli finansal borçların bilanço tarihinden sonraki 12 ay içinde ödenecek kısımları, ödenecek temettüleri ve ödenecek borçlar işletmenin normal faaliyet süresinde gerçekleştiği için cari borçtur. Fakat işletme sermayesi olarak kullanılmayan bir finansal borcun, kısa vadede ödenecek olsa bile; sözleşmenin yenilenmesi veya 12 aydan uzun bir süre kayıtsız şartsız erteleme hakkının olması halinde cari olmayan bir borç niteliği kazanır.⁴¹

Cari olmayan bir borcun cari nitelik kazanmasına yönelik koşul ise işletmenin sözleşmedeki taahhüdünü bozmasıdır. Yani cari olmayan bir borç sözleşmedeki taahhüdün bozulması durumunda istenebilir hale geliyorsa cari nitelik kazanır. (IAS-1, Md.65)

Bilanço kalemlerinin birleştirme olanağının olması ve raporlanacak varlık/kaynak kalemlerinin belirtilmesi başka bir yenilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilançodaki bazı kalemlerin kapsadığı rakamın büyüklüğü önemli bir miktarı temsil etmiyorsa, benzer kalemlerle birleştirilme imkânı olmaktadır. Örneğin diğer alacaklar önemli bir miktarda değilse ve alınacak kararları etkilemeyecekse mal ve hizmet satışlarından alacaklar içinde raporlanabilir. Fakat varlıkların farklı ölçü ile değerlendirilmesi, nitelik ve işlevlerinin farklı olması da ayrı sunulmayı gerektirir. (IAS-1, Md.73) Bu durumda cari olmayan varlık ve borçlar arasında, özkaynak yöntemine göre değerlendirilen iştirakler, şerefiye, yatırım amaçlı gayrimenkuller, personele sağlanan fayda ve yükümlülükler, ertelenen vergi varlığı ve yükümlülüklerinin ayrı olarak sunulması gerekir. Raporlama cari/cari olmayan

---

⁴¹ ZAFİF-AYANOĞLU; a.g.m., ss.11-12.

varlık/kaynak yaklaşımıyla yapılmışsa ertelenen vergi varlıkları ve yükümlülükleri cari olmayan niteliktedir. (IAS-1, Md. 70)

Likidite yaklaşımına göre düzenlenen bilançolarda ise ertelenen vergi varlık ve yükümlülükleri, likiditesi düşük varlık veya kaynaklar arasında gösterilirler. Bu durumda indirilebilir geçici farkların ertelenen vergi varlığı etkisi ile vergilendirilebilen geçici farkların ertelenen vergi yükümlülüğü etkisi birbirinden mahsup edilerek tek bir kalem olarak gösterilmektedir. (IAS-12, Md. 5) Böylece ertelenen vergi varlıkları/yükümlülükleri bilançoda netleştirilen unsurlardan biri olmaktadır.

Finansal kiralama alacak ve borçları ise vadesi ve niteliğine göre hem cari hem de cari olmayan varlık/kaynak arasında yer alırlar. Elden çıkarılacak duran varlıklar ve durdurulacak faaliyetler ise cari olmayan varlıklar arasında diğer kalemlerle birleştirilmeden ayrı bir başlıkta raporlanır.

Ayrıca dönem ayırıcı hesapların ayrı bir başlıkta raporlanması yerine, ticari borç/alacak veya diğer alacak/borçlarla birleştirilerek raporlanabilir. Peşin ödenen giderler ile gelir tahakkukları gibi kalemler alacaklar arasında cari varlık olarak nitelendirilir. (IAS-1, Md. 75/b) IAS 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar standardında karşılıklar dışındaki yükümlülüklerin çoğunlukla ticari ve diğer borçların bir parçası olarak raporlanacağı düzenlenmiştir.

1.2.3. Gelir Tablosunun Sunuluşunda Görülen Yenilikler

Standartta gelir tablosunun düzenlenmesinde giderlerin fonksiyon bazlı (Satışların Maliyeti) ve çeşit bazlı ayırımı (Toplam Maliyet) olmak üzere iki model önerisi vardır. İşletmeler yapılarına göre bu modellerden birisini tercih edeceklerdir.

Satışların maliyetine göre bir düzenlemede giderler yönetim, pazarlama gibi işletme fonksiyonlarına göre raporlanır. Bu yöntemi seçen işletmeler amortisman ve kıdem tazminatı karşılıkları, işçi ücret giderleri gibi giderlerin niteliklerini ek bilgi olarak açıklarlar. Bu açıklamalar işletmenin gelecekteki nakit akışlarının tahmininde yararlı olacaktır. (IAS-1, Md. 94)

Toplam maliyet yönteminde, dönemin gerçekleşen mal ve hizmet satış hâsılatı, yarı mamul ve mamul stoklarındaki değişimler ile genişletilerek toplam hâsılatı ulaşılmakta, daha sonra bu hâsılatı bunu elde etmek için katılan toplam maliyet ile karşılaştırılmaktadır.

Toplam maliyet yönteminin satışların maliyeti yöntemine göre üstünlüğü giderlerin ilgili fonksiyon ile ilişkilendirilmesinde subjektif değerlendirmeye yer vermemesidir. Ayrıca yöntem nakit akış tablosu ve işletme bütçelerinin hazırlanmasında kolaylık sağlamaktadır. (IAS-1, Md. 91)

TMSK tarafından uygulama birliğinin sağlanması bakımından Türkiye içi raporlamada giderlerin fonksiyonuna göre sınıflandırılması yöntemi tercih edilmiştir.

Gelir tablosu ile ilgili olarak getirilen yeniliklerden biri de gelir ve gider kalemlerinin olağandışı başlığı altında raporlanmamasıdır. Normal faaliyet döngüsü, bilanço kalemlerinin sınıflamasında vurgulandığı gibi, gelir tablosu kalemlerinde de kendini göstermektedir. Böylece tüm gelir ve giderler normal faaliyetin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. (IAS-1, Md.85) Bu nedenle, hiçbir gelir veya gider kalemi gelir tablosunda olağanüstü olarak raporlanmayacaktır.

Önemlilik ilkesine göre netleştirilmeye izin verilmesi başka bir gelişmedir. Gelir tablosunda benzer işlemlerden kaynaklanan gelir ve giderler önemlilik kavramına göre netleştirilerek sunulabilir. Örneğin menkul kıymetlerin satışı sonucu ortaya çıkan kâr ve zararlar, yine maddi duran varlık satışı kâr/zararları ile kur farklarından oluşan kambiyo kâr /zararları netleştirilerek sunulabilir.(IAS-1, Md.35)

Yine önemlilik kavramı gereği, gelir tablosunda bazı kalemler ayrıca raporlanır. Örneğin stoklar ve maddi duran varlıkların değerlemesine ilişkin yapılan değer düzeltmeleri ve bunların iptali, maddi duran varlıkların elden çıkarılması nedeniyle oluşan kâr/zararlar, özkaynak yöntemine göre değerlendirilen iştiraklerin kâr/zarar payları gibi kalemler ayrıca raporlanır.

Ayrıca standartta durdurulan faaliyetler nedeniyle ortaya çıkan kâr/zararların ayrı olarak raporlanması öngörülmektedir. Böylece işletmenin performansı daha iyi

yansıtılarak, önemli gelir ve gider kalemlerinde şeffaflığı sağlamak amaçlanmaktadır.

1.2.4. Özkaynaklar Değişim Tablosunun Düzenlenmesinde Görülen Yenilikler

Özkaynaklar değişim tablosunun hazırlanmasında, özkaynaklarda meydana gelen tüm değişimlerin ayrıntılı olarak raporlanması ve sadece belirli nitelikteki değişikliklerin raporlanması olmak üzere iki model kullanılmaktadır. İlk model Tekdüzen Muhasebe Sistemi'nde yer alan özkaynaklar değişim tablosu ile uyumludur. Bu modelde özkaynaklardaki tüm değişimler bir bütün olarak raporlanır. Özkaynaklarda meydana gelen değişimleri dönemler itibariyle tablodan takip etmek mümkündür. Yani model ortakların verdiği kararlar dışındaki değişimleri göstermektedir.

Diğer modelde ise dönem başı ve dönem sonu özkaynak tutarlarına yer verilmez. Dolayısıyla özkaynak kalemlerini bir bütün olarak görmek mümkün değildir. Ayrıca kâr dağıtımı, sermaye artırımını gibi özkaynak kalemleri arasındaki iç hareketler ve özkaynağı oluşturan kalemlerdeki kendi içindeki değişimler tabloda raporlanmaz. Bu modeli uygulayan işletmeler ortakların kararları sonucunda ortaya çıkan özkaynak değişimlerini bilançoda, gelir tablosunda ve dipnotlarda göstermektedirler. Genel amaçlı finansal tabloların sonucusu olan nakit akış tablosu ile ilgili değişimler ayrıntılı olarak ikinci bölümde incelenecektir. Bu konuda Uluslararası Muhasebe Standartlarında IAS-7 Nakit Akış Tablosu standardı yer almaktadır.

1.3. FİNANSAL TABLOLARIN SINIFLANDIRILMASI

Finansal tabloların sınıflandırmasını IAS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu standardındaki ayırıma göre yapacağız. Daha öncede belirtildiği gibi finansal tabloları genel amaçlı ve özel amaçlı finansal tablolar olarak sınıflandırabiliriz. Standart yalnızca genel amaçlı finansal tabloların sunuluşuna ilişkin esasları düzenlemektedir.

1.3.1. Genel Amaçlı Finansal Tablolar

Genel amaçlı finansal tablolar, özel bilgi ihtiyaçlarını karşılamak için isteğe göre hazırlanmış raporları talep etme durumunda olmayan kullanıcıların gereksinimlerini karşılamaya yönelik tablolardır. Genel amaçlı olmakla beraber “ara dönem” ve “konsolide” finansal tablolar ise bu standart kapsamı dışındadır.⁴²

Genel amaçlı finansal tablolar:

- Bilanço (Finansal Durum Tablosu)
- Gelir Tablosu (Gelir-Gider Tablosu)
- Özkaynak Değişim Tablosu
- Nakit Akış Tablosu ve bunlara ilişkin dipnotlardan oluşmaktadır.

1.3.1.1. Bilanço Tanımı, Önemi ve Biçimsel Yapısı

1.3.1.1.1. Bilançonun Tanımı ve Önemi

Genel olarak bilanço, belirli bir tarihte bir işletmenin varlıklarını, (aktif değerler) borçlarını (yabancı kaynaklar) ve özsermayesini tasnifli bir şekilde gösteren tablodur. Yani muhasebe prensiplerine göre tutulan defterlerdeki hesapların, belirli bir tarihte kapatılmasıyla saptanan ve gelecek döneme devrolunan borç ve alacak bakiyelerinin bir listesi veya özetidir.⁴³

Bilanço işletmenin belirli bir tarihteki finansal durumunu göstermesi nedeniyle finansal durum tablosu olarak da adlandırılmaktadır. Bilanço aktif ve pasif olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Bir işletmenin belli bir andaki aktif toplamı, pasif toplamına eşittir. Çünkü aktifler işletmenin sahibi olduğu varlıkları, pasifler ise bu varlıkların sağlandığı öz ve yabancı kaynakları gösterir. Bu durumda varlıklar öz ve yabancı kaynaklarla elde edilecektir. Bu nedenle de aktif toplamından yabancı kaynaklar çıkarıldığında kalan özkaynaklarla sağlanan varlık toplamı yani özsermaye olacaktır.

⁴² TMSK, Türkiye Muhasebe Standartları, TMSK Yayınları No:1, a.g.e., s.239.

⁴³ AKGÜÇ, Öztin; *Mali Tablolar Analizi*, Arayış Basım ve Yayıncılık, İstanbul, 2002, s.20.

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere bir bilanço belirli ilkelere göre düzenlendiğinde bir işletmenin varlıklarının ne kadarının özkaynaklardan ve yabancı kaynaklardan karşılandığını göstermektedir. Bilançodan gerekli bilgilerin alınması için bazı esasların göz önünde bulundurulması gerekir. Öncelikle bilançonun düzenlendiği tarih ve işletme adı, bilanço sözcükleri, raporlama da esas alınan para birimi, bilançodaki sayısal bilgilerin sonucundaki kesinlik derecesi açıkça belirtilmelidir. Ayrıca bilançoda (dipnotlarda) uygulanan değerlendirme ölçüleri ve amortisman yöntemleri açıklanmalıdır. Bilanço kalemleri bilançonun hizmet edeceği amaca uygun olarak anlamlı şekilde ayırma tabi tutulmalıdır. Birbirleriyle ilgili olmayan nitelikleri farklı kalemler aynı başlık altında toplanmamalıdır.⁴⁴ Örneğin firmanın esas ticaret faaliyetinden doğan alacakları ile diğer alacaklar aynı başlık altında toplanmamalıdır. Fakat IAS-1 ile bilançonun sunulduğunda getirilen yeniliklerde bazı kalemlerin birleştirilebileceği fakat bunun sağlanabilmesi, rakamların büyüklüğü ve finansal tablo kullanıcılarının alacağı kararlarda önemli olup olmadığına göre kullanılabilir bir seçenektir.

Bilançolar düzenlenirken hesap tipi veya rapor tipi olmak üzere iki formda düzenlenebilir. Bilançonun hesap şeklinde düzenlenmesi halinde aktifler sol tarafta, pasifler sağ tarafta olmak üzere iki sütun olarak sıralanır. Bu formdaki bilanço şekli işletmenin dönen varlıkları ile kısa vadeli yabancı kaynakları, duran varlıkları ile de uzun vadeli yabancı kaynakları ve özsermayesi arasında karşılaştırma yapma olanağı sağlar.

Rapor şeklindeki düzenlemede ise varlıklar ve kaynaklar alt alta sıralanır. Rapor şeklinde düzenlenen bilançolar özellikle birbirini izleyen hesap dönemlerine ilişkin bilançolar arasında yapılacak karşılaştırmaları kolaylaştırır.

Bilanço düzenlenirken değer düzeltici hesaplar, bilançoda ya ilgili varlık-kaynak kalemlerinden indirilerek ya da bilançonun varlık ve kaynak bölümünde ayrıca da gösterilebilir. Değer düzeltici hesaplar bazı varlık ve kaynak kalemlerini bilanço günündeki gerçek değerlerine indirgemek amacıyla kullanılan hesaplardır. Varlıklar bölümünde şüpheli alacak karşılığı, stok değer düşüklüğü karşılığı, menkul

---

⁴⁴ AKDOĞAN-TENKER; a.g.e., s.60.

kıymetler değer düşüklüğü karşılığı, birikmiş amortismanlar ve tükenme payları ile alacak senetleri reeskont hesaplarıdır. Bu değer düzeltici hesaplar ilgili varlıktan indirilerek bilançoda net değerleri ile gösterilebileceği gibi, (ilgili bilanço kalemleri (-) olarak bilançoda yer almaktadır) söz konusu hesaplar bilançonun sağ tarafında da (pasifinde) yer alabilir. Pasif düzeltici hesaplar ise zarar, ödenmemiş sermaye ve borç senetleri reeskontu hesaplarıdır. Bu hesaplar da düzenlenirken ilgili pasif kalemlerden indirilebilir veya bilançonun varlıklar bölümünde yer alabilir.⁴⁵

Bilançoların analize elverişli duruma getirilebilmesi için aktif ve pasif bölümlerinin değer düzeltici hesapların indirilmesi şeklinde netleştirilerek düzenlenmesi gerekir.

1.3.1.1.2. Bilançonun Biçimsel Yapısı

Bilançonun kendisinden beklenen yararı sağlayabilmesi belirli bir biçimsel yapıya kavuşturulmasına bağlıdır. Bunun için bilançonun belli bir düzen içinde ve bir önceki dönemin verileriyle karşılaştırılmalı olarak sunulması gerekmektedir. Böylece muhasebe ilkelerine bağlı kalınarak karşılaştırılabilir olma ilkesinin gerekleri yerine getirilmiş olmaktadır.

Bilançoda aktif hesaplar likidite esasına göre sıralanmaktadır. Bilançonun pasifinde yer alan hesaplar ise kaynağın sağlandığı yer ve geri ödeme süresine göre yer alır. Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde (MSUGT) bu konuyla ilgili olarak; "bilançonun aktifinde yer alan varlıklar, paraya dönüşme hızlarına göre en çok likitten en az likit değere doğru, pasifinde yer alan kaynaklar ise en kısa vadeli kaynaktan en uzun vadeli kaynağa doğru sıralanır" ifadesine yer verilmiştir. AB Yönergeleri'nde aktif hesaplarda en az likit kıymetten likit değerlere doğru bir sıralama tercih edilirken pasif hesaplarda ise bu sıralama özkaynaklardan yabancı kaynaklara doğrudur. Buna göre bilanço aktifi ve pasifi kendi içersinde bölümlere ayrılır. Bilançonun aktifinde yer alan varlıklar dönen ve duran varlıklar, pasifinde yer alan kaynaklar ise kısa vadeli yabancı kaynaklar, uzun vadeli yabancı kaynaklar ve özkaynaklar olmak üzere gruplandırılmaktadır.

---

⁴⁵ AKGÜÇ, Öztin; a.g.e., s.22.

Dönen varlıklar, bir yıl veya işletmenin normal faaliyet dönemi içinde paraya çevirebileceği veya kullanacağı varlıklardan oluşur. Dönen varlıklar kısa sürede paraya çevrilme ve tekrar varlıklara yatırılma amacıyla edinilmişlerdir. Duran varlıklar ise, normal şartlar altında bir yıl içinde elden çıkarılması düşünülmeyen veya yararları bir yılda tükenmeyecek varlıklardır.⁴⁶

Kısa vadeli yabancı kaynaklar, işletmenin bir yıl veya normal faaliyet dönemi içinde vadesi gelen borçlarının gösterildiği bölümdür. Uzun vadeli yabancı kaynaklar ise, işletmenin bir yıl veya normal faaliyet dönemi içinde vadesi gelmemiş borçlarının gösterildiği bölümdür. Dönem sonu bilanço gününde bu grupta yer alan hesaplardan vadeleri bir yılın altında kalanlar, kısa vadeli yabancı kaynaklar grubundaki ilgili hesaplara aktarılır. Özkaynaklar, işletme sahip veya ortaklarının sahip veya ortak sıfatıyla işletme varlıkları üzerindeki haklarının gösterildiği bölümdür. İşletmenin bilanço tarihindeki ödenmiş sermayesi ile işletme faaliyetleri sonucu oluşup çeşitli adlar altında işletmede bırakılan kârları ile dönem net kârı veya zararı bilançoda özkaynaklar içinde gösterilir.⁴⁷

Bilançonun dönen ve duran varlıkları kendi içinde de alt bölümlere ayrılır. Ayrılan her alt bölüm hesap numarasına göre tekrar kendi içinde bir sınıflandırmaya tabi tutulur. Hesapların bölümlenmesi her ülkedeki uygulamaya göre değişiklik gösterebilir. Ancak hesapların sıralanmasında bir yıl içinde paraya çevrilme ve likidite akışına uygun bir sıralama başlıca esaslardan biri olmaktadır. Bilançonun kısa ve uzun vadeli yabancı kaynakları ve özkaynakları da hesap numarasına göre kendi içinde alt bölümlere ayrılmaktadır.

Uluslararası muhasebe standartlarında varlık ve kaynak kalemlerinin sınıflandırılmasında iki farklı seçeneğe yer verildiğine değinilmişti. Likidite esasına göre bir sınıflandırmadan başka cari/cari olmayan varlık/kaynak sınıflandırmasına da yer verilmiştir. Ülkemizde Tekdüzen Hesap Planı'nda likidite esasına göre bir sıralama söz konusudur. Yapılan bu açıklamalara göre bilançonun biçimsel yapısını aşağıdaki şekilde gösterebiliriz.

⁴⁶ AKDOĞAN, Nalân - SEVİLENGÜL, Orhan; *Tek Düzen Muhasebe Sistemi Uygulaması*, 11.Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2003, s.12.

⁴⁷ AKDOĞAN-SEVİLENGÜL, a.g.e., s.13.

7-Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri(-)					UZUN VADELİ YABANCI				
8-Bağlı Ortaklıklara Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı(-)					KAYNAKLAR TOPLAMI				
9-Diğer Mali Duran Varlıklar					III -ÖZ KAYNAKLAR				
10-Diğer Mali Duran Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılığı(-)					A-Ödenmiş Sermaye				
D-Maddi Duran Varlıklar					1-Sermaye				
1-Maddi Duran Varlıklar (Brüt)					2-Ödenmemiş Sermaye(-)				
2-Birikmiş Amortismanlar (-)					3-Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları				
3-Yapılmakta Olan Yatırımlar					4-Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları (-)				
4-Verilen Sipariş Avansları					B-Sermaye Yedekleri				
E-Maddi Olmayan Duran Varlıklar					1-Hisse Senedi İhraç Primleri				
1-Maddi Olmayan Duran Varlıklar(Brüt)					2-Hisse Senedi İptal Karları				
2-Birikmiş Amortismanlar (-)					3-M.D.V.Yeniden Değerleme Artışları				
3-Verilen Avanslar					4-İştirakler Yeniden Değerleme Artışları				
F-Özel Tükenebilir Varlıklar					5-Maliyet Bedeli Artış Fonu				
1-Özel Tükenebilir Varlıklar(Brüt)					6-Diğer Sermaye Yedekleri				
2-Birikmiş Tükenebilir Payları					C-Kar Yedekleri				
3-Verilen Avanslar					1-Yasal Yedekler				
G-Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları					2-Statü Yedekler				
H-Diğer Duran Varlıklar					3-Öleğanüstü Yedekler				
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI					4-Diğer Kar Yedekleri				
					5-Özel Fonlar				
					D-Geçmiş Yıllar Karları				
					E-Geçmiş Yıllar Zararları(-)				
					F-Dönem Net Karı(Zararı)				
					ÖZ KAYNAKLAR TOPLAMI				
AKTİF (VARLIKLAR) TOPLAMI					PASİF(KAYNAKLAR) TOPLAMI				

1.3.1.2. Gelir Tablosu Tanımı, Önemi ve Biçimsel Yapısı

1.3.1.2.1. Gelir Tablosu Tanımı ve Önemi

Gelir tablosu bir işletmenin belli bir döneme ait gelir ve giderleri hakkında bilgi veren tablodur. Aksi standartlarda düzenlenmedikçe bir dönemde ortaya çıkan tüm gelir ve giderler tabloda raporlanır.(IAS-1, Md.78)

MSUGT’de gelir tablosu, “ işletmenin belli bir dönemde elde ettiği tüm gelirler ile aynı dönemde katlandığı bütün maliyet ve giderleri ve bunların sonucunda işletmenin elde ettiği dönem net kârını ya da uğradığı dönem net zararını topluca gösteren muhasebe raporudur.” şeklinde tanımlanmaktadır. Buna göre gelir tablosu, işletmenin belli bir hesap dönemine ait brüt satışları, faaliyet kârı, olağan kârı, dönem kârı ve dönem net kârını tasnifli bir şekilde ortaya koymaktadır.

Son yıllarda işletmelerde görülen hızlı büyüme neticesinde yönetim kademesinde oluşan hiyerarşik yapı ve yönetim fonksiyonlarının birbirinden ayrılması ile, her bölümün faaliyetlerini değerlendirme gereksinimi ön plana çıkmıştır. Durum böyle olunca işletmeler gelir ve giderlerini tespit ederek geleceğe dair plan yapma ihtiyacını hissetmişlerdir. Bunun için işletmelerin finansal durumunu gösteren bilançonun yanında gelir tablosuna olan ilgi de artmış ve bu tablo geniş ölçüde kullanım alanı bulmuştur. Çünkü gelir tablosu işletmenin periyodik gelişmelerini yansıttığı gibi, işletmenin bir dönem faaliyeti ile ilgili bilgilerini de ortaya koymaktadır.

1.3.1.2.2. Gelir Tablosunun Biçimsel Yapısı

Gelir tablosunun düzenlenmesinde genel kabul görmüş muhasebe kavram ve ilkelerinde belirtilen esaslara göre hareket edilir. MSUGT’de gelir tablosunun biçimsel yapısı belirtilmiş ve bütün işletmeler buna uygun formatta gelir tablosu düzenlemeleri zorunlu kılınmıştır. Ancak işletmeler son yıllarda uluslararası muhasebe standartlarının çizdiği sınırlar çerçevesinde de finansal tablolarını düzenlemek zorunda kalmaktadırlar. Çünkü işletmelerin küreselleşmeyle birlikte uluslararası piyasalarda da faaliyette bulunmaları kaçınılmaz hale gelmiş ve dolayısıyla farklı muhasebe uygulamaları ile karşılaşmışlardır. Bu bakımdan

muhasebe uygulamalarında birliğin sağlanması için uluslararası muhasebe standartları oluşturulmuştur. Bu standartlar birçok ülke tarafından benimsenmiştir. Türkiye de en son haliyle bu standartları bazı değişiklikler haricinde aynen kabul etmiştir. Sermaye Piyasası Kurulu da uluslararası muhasebe standartlarına uyumlu tebliğler yayınlamaktadır.

Gelir tablosu, bilançonun sunulduğunda olduğu gibi hesap tipi ve rapor tipi olmak üzere iki ayrı biçimde düzenlenebilmektedir. Hesap tipinde gelirler sağda, giderler ise solda yer alır. Bu sunuş biçiminde gelir ve giderler gruplandırılarak verilmediğinden brüt satış kârı, faaliyet kârı, olağan kâr gibi kâr kalemlerinin oluşumu hakkında bilgi edinilememekte doğrudan dönemin net sonucu görülmektedir. Rapor tipinde ise, veriler kârların oluşumunu gösterecek biçimde gelir ve gider unsurları gruplandırılarak verilmektedir. Bu sunuş biçiminde kolaylıkla işletmenin brüt satış kâr/zararı, faaliyet kâr/zararı, olağan kâr/zarar ve dönem net kâr/zararı görmek mümkün olmaktadır. Gelir tablolarının ister rapor tipinde, isterse hesap tipinde sunulsun giderlerin gruplandırmasında farklı uygulamalar görülmektedir. AB Yönergeleri'nde giderler çeşitlerine göre (malzeme giderleri, personel giderleri, dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler) ve fonksiyonlarına göre (satışların maliyeti, araştırma geliştirme giderleri, genel yönetim giderleri) olmak üzere farklı biçimde sınıflandırılabilir. ⁴⁸

Ülkemiz uygulamasında ise, gelir tablosu rapor tipinde giderler ise fonksiyon esasına göre gruplandırılarak sunulmaktadır. Ayrıca gelir tablosundaki satışların maliyeti kısmı, işletmenin dönem içindeki stok hareketleri ile satılan mamul, ilk madde ve malzeme ile ticari mal gibi maddelerin ve satılan hizmetlerin maliyetini göstermek üzere ayrı bir tablo halinde düzenlenir. Bu tablo gelir tablosunun ekini oluşturur ve gelir tablosunu tamamlar. ⁴⁹ Gelir tablosunun biçimsel yapısı aşağıdaki gibidir.

⁴⁸ AKDOĞAN-TENKER; a.g.e., s.162.

⁴⁹ GÜCENME, Ümit; *Mali Tablolar Analizi*, Marmara Kitabevi Yayınları, Bursa, 2000, s.42.

Tablo:2 İşletme Ayrıntılı Gelir Tablosu

	Önceki Dönem		Cari Dönem	
A-BRÜT SATIŞLAR				
1-Yurtiçi Satışlar				
2-Yurtdışı Satışlar				
3-Diğer Gelirler				
B-SATIŞ İNDİRİMLERİ(-)				
1-Satıştan İadeler(-)				
2-Satış İskontoları(-)				
3-Diğer İndirimler(-)				
C-NET SATIŞLAR				
D-SATIŞLARIN MALİYETİ(-)				
1-Satılan Mamuller Maliyeti(-)				
2-Satılan Ticari Mallar Maliyeti(-)				
3-Satılan Hizmet Maliyeti(-)				
4-Diğer Satışların Maliyeti(-)				
BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI				
E-FAALİYET GİDERLERİ(-)				
1-Araştırma ve Geliştirme Giderleri(-)				
2-Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri(-)				
3-Genel Yönetim Giderleri(-)				
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI				
F-DİĞER FAALİYET OLAĞAN GEL. VE KÂR.				
1-İştiraklerden Temettü Gelirleri				
2-Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri				
3-Faiz Gelirleri				
4-Komisyon Gelirleri				
5-Konusu Kalmayan Karşılıklar				
6-Menkul Kıymet Satış Kârları				
7-Kambiyo Kârları				
8-Reeskont Faiz Gelirleri				
9-Enflasyon Düzeltmesi Kârları				
10-Faaliyetle İlgili Diğer Olağan Gel. ve Kârlar				
G-DİĞER FAALİYET. OLAĞAN GİD. VE ZAR.(-)				
1-Reeskont Faiz Giderleri				
2-Komisyon Giderleri				
3-Karşılık Giderleri				
4-Menkul Kıymet Satış Zararları (-)				
5-Kambiyo Zararları (-)				
6-Reeskont Faiz Giderleri (-)				
7-Enflasyon Düzeltmesi Zararları (-)				
8-Diğer Olağan Gider ve Zararlar				
H-FİNANSMAN GİDERLERİ(-)				
1-Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri(-)				
2-Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri(-)				
OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR				
I-OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR				
1-Önceki Dönem Gelir ve Kârları				
2-Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar				
J-OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR(-)				
1-Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları(-)				
2-Önceki Dönem Gider ve Zararları(-)				
3-Diğer Olağandışı Gider ve Zararları(-)				
DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI				
K-DÖNEM KÂRI VERGİ VE DİĞ. YAS. YÜK. KARŞILIK(-)				
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI				

1.3.1.3. Özkaynak Değişim Tablosu Tanımı, Önemi ve Biçimsel Yapısı

1.3.1.3.1. Özkaynak Değişim Tablosu Tanımı ve Önemi

Bir işletmenin özkaynaklarında meydana gelen değişiklikleri göstermek üzere hazırlanan tablodur. Özkaynak bir yandan işletmenin faaliyetlerini yürütmesi için gerekli olan kaynakları gösterirken diğer taraftan işletmeden alacaklı olanlara karşı bir güvence oluşturarak, yabancı kaynaklardan yararlanılmasına da olanak sağlar. Ayrıca işletmenin karşılaştacağı çeşitli risklere karşı da bir sigorta görevi üstlenmektedir.

Bu tablo işletme sahip ve ortaklarının yaptığı ilave yatırımları gösterir. Yani sermaye artırımını, yedek, fon ve kâr kalemlerindeki değişiklikler bu tablo yardımıyla finansal tablo kullanıcılarına aktarılır.

Gelir tablosu işletmenin özkaynaklarında meydana gelen değişimleri göstermekte yeterli bilgi sağlamaz. Özkaynaklardaki değişiklikler kârdan meydana gelebileceği gibi bu değişiklikler kâr dışındaki diğer işlemlerden de meydana gelmiş olabilir. Özkaynak kalemlerinde meydana gelen artış ve azalışlar özkaynaklar değişim tablosu yardımıyla izlenebilir. Bu tablo özellikle sermaye şirketlerinde dönem içinde özkaynak kalemlerinde meydana gelen değişmelerin topluca görülmesini sağlamaktadır.⁵⁰

1.3.1.3.2. Özkaynak Değişim Tablosunun Biçimsel Yapısı

Özkaynaklar değişim tablosu önceki dönem ve cari dönemi içerecek biçimde gelir tablosu ve bilanço verilerinden yararlanılarak hazırlanır.

Tabloda özkaynak grubunu oluşturan ödenmiş sermaye, sermaye yedekleri, kâr yedekleri, geçmiş dönem kârı /zararı, dönem net kâr/zarar kalemlerinin her birinin dönem başı tutarını, dönem içinde kalemlerde meydana gelen artış ve azalışları ve dönem sonu kalanını ayrı ayrı gösterecek biçimde her bir özkaynak kalemi için birer sütun açılır ve her kalemin hareketi bu sütunda izlenir. Özkaynak işlemlerini artıran işlemler artı, azaltan işlemler parantez içinde gösterilerek eksi

---

⁵⁰ AKGÜÇ, Öztin; a.g.e., s. 275.

olarak dikkate alınır. Özkaynak kalemlerindeki artışlar ve azalışlar yatay kalemlerde belirtilerek ait olduğu sütuna ve özkaynaklar toplamı sütununa kaydedilir.⁵¹

Tablo: 3 Özkaynak Değişim Tablosu

Açıklamalar	Ödenmiş Sermaye	Sermaye Yedekleri	Kâr Yedekleri	Geçmiş Yıllar Kârları	Geçmiş Yıllar Zararları (-)	Dönem Net Kârı	Özkaynaklar Toplamı

1.3.1.4. Nakit Akış Tablosu Tanımı ve Önemi

Nakit akış tablosu bir hesap döneminde oluşan nakit akışını, nakit giriş ve çıkışlarını; yani işletmenin tahsilât ve ödemelerini kaynakları ve kullanım yerleri ile birlikte gösteren bir tablodur. Nakit akış tablosu işletmeler için çok önemli bilgiler sunar. İşletmenin bugünkü nakit durumu hakkında bilgiler vererek geleceğe yönelik gidişatı göz önüne serer. Gelir tablosu ve bilançodan nakit hareketleriyle ilgili elde edilemeyen birçok veriyi ayrıntılı olarak ortaya koyar. Nakit akış tablosu ile ilgili olarak ayrıntılı bilgi ikinci bölümde verilecektir.

1.3.2. Özel Amaçlı Finansal Tablolar

Özel amaçlı tablolar ise, spesifik bilgi sunmak için talep edilmesi halinde hazırlanan tablolardır. İşletmeler bu tabloları ihtiyaç duyulması halinde hazırlamaktadırlar. Özel amaçlı tablolara kâr dağıtım, fon ve net işletme sermayesi hareketleri, tasfiye ve mali kâra ilişkin bilgiler, işletme içi karar almayı destekleyen raporlar örnek olarak verilebilir.

⁵¹ AKDOĞAN-TENKER; a.g.e., s.386.

İKİNCİ BÖLÜM

NAKİT AKIŞ TABLOSU İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER, TÜRKİYE'DEKİ DÜZENLEMELER VE ULUSLARARASI MUHASEBE STANDARTLARINDAKİ YERİ

2.1. NAKİT AKIŞ TABLOSU İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

2.1.1. Genel Olarak Nakit Kavramı

Bir işletmede hazır değerler şeklinde ifade edilen varlık kalemleri nakit olarak düşünülmektedir. Nakit kavramı, işletmedeki nakit ile vadesiz mevduatı ifade etmektedir. İşletmenin kasa hesabındaki para hareketleri nakit olarak ifade edilmektedir. Geniş anlamda, henüz tahsil edilmemiş veya bankaya yatırılmamış çek bedelleri, posta ve banka havaleleri, Türk Lirası karşılığı dövizler, damga pulları ve posta pulları, vadesi gelmemiş kupon bedelleri nakit kavramı içine girmektedir. Bu değerlerin bir kısmı aynen kullanıldığı gibi, bir kısmının da para haline çevrilmesi ve nakit ödemelerinde kullanılabilmesi mümkündür.⁵²

Nakit akış tablosunda yer alan nakit kavramı, nakit ve nakde eşdeğer kaynak ve kaynak kullanımlarını ifade eder. Nakit akış tablosundaki fon kavramı, fon akım tablosundaki fon kavramından farklıdır. Nakit akış tablosu nakit ve nakde eşdeğer kaynak ve kullanımları içerirken, fon akım tablosu işletmenin nakit dışındaki fon kaynak ve kullanımlarını da içermektedir.⁵³

Buradaki önemli husus, fon kavramının hangi anlamda kullanıldığıdır. En geniş anlamda fon, yasal olarak kullanılabilen hakların, finansal araçların ve finansal olanakların tümü anlamında aktifin tamamını ifade etmektedir. Aktifin tamamı fon olarak kabul edildiğinde hazırlanan tablo fon akım tablosudur. Fon kavramı, biraz daha dar anlamda, dönen varlıkların kısa vadeli yabancı kaynakları aşan kısmı olarak net işletme sermayesini ifade etmektedir. Fon olarak net işletme sermayesi kabul edildiğinde hazırlanan tablo “net işletme sermayesinde değişim tablosu’dur. Fon

⁵² ÇETİNER, Ertuğrul; *İşletmelerde Mali Analiz*, Gazi Kitabevi, 5.Baskı, Ankara, 2007, s.183.

⁵³ EROL, Cengiz; *Nakit Akımı Yaklaşım Yöntemiyle Kredi Değerlendirmesi*, (Mali Tablolar Analizi) Türkiye Bankalar Birliği Yayın No:167, 2.Baskı, Ankara, 1991, s.19.

kavramı en dar anlamda tanımlanarak sadece nakit ve nakit benzeri varlıklar olarak ele alındığında “nakit akış tablosu” ifade edilmektedir.⁵⁴

2.1.2. Nakit Akış Tablosunun Tarihi Gelişimi

Nakit akış tablosunun gelişimi ile ilgili olarak 19. yüzyıl sonlarından itibaren muhasebe sistemine göz atmak yararlı olacaktır. 1890’lı yıllardan itibaren, muhasebeciler tarafından tahakkuk esası benimsenmiş ve daha çok küçük ve orta ölçekli firmalarca yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Bu süreç 1930’lu yıllara kadar devam etmiş ve nakit temelli muhasebe, muhasebeciler tarafından muhasebenin gelişimine engel olarak görüldüğünden uygulama alanı bulamamıştır. Daha sonra ekonomideki gelişmelere paralel olarak tahakkuk muhasebesi rakamlarını raporlayan gelir tablosunun bütün finansal değişimleri yansıtır yansıtmadığı tartışma konusu olmuştur. Çünkü gelir tablosu, dönembaşı ve dönemsonu bilançosunda yer alan varlık ve yükümlülüklerle ilgili dönem içinde ne olup bittiğinin daha iyi anlaşılması için geliştirilmiş bir finansal tablodur. Başka bir ifade ile finansal tablolar, içerdikleri bilgilerin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olması bakımından kullanıcıların istekleri doğrultusunda geliştirilmiştir. Finansal tablolardaki bu değişim 50 yıl kadar sürmüş ve bu tablolar yavaş yavaş rapor sunma aracı haline getirilmiştir. Fakat bu değişim süreci boyunca muhasebe verilerinin yayınlanması için hazırlanan tabloların ne ifade ettikleri net bir şekilde ortaya konamamıştır.⁵⁵

O dönemlerde, herhangi bir firma hakkında bilgi sahibi olmak için sadece tek tip finansal tablolardan yararlanıldığı için, elde edilen bilgiler yetersiz kalmakta ve ek bilgilere gereksinim duyulmaktaydı. Bu ek bilgiler için yeni finansal tablolar geliştirilmesi yönünde baskılar artmaya başladı. Firmayla ilgili bilgi eksikliği daha çok finansman ve yatırım konularında kendini göstermekteydi. Örneğin borçlanma ve borçların ödenmesi, fabrika ve donanım satın alınması gibi finansal olaylar

⁵⁴ ÖNCE, Saime; *Fon Akış Analizleri ve Fon Akım Tabloları*, Anadolu Üniversitesi Yayın No:1585, 1.Baskı, Eskişehir, 2004, s.253.

⁵⁵ HEATH, C.Loyd; “Accounting Literature Cash Flow Statement In Intermediate Accounting Textbooks”, *Accounting Horizons*, December 1988, ss.107–109.

firmanın finansal yapısı üzerinde önemli etkilere sahipti. Ancak bu durum, mevcut faaliyetlerin tablosu olarak da adlandırılan gelir tablosunda ele alınmamaktaydı.⁵⁶

Bu süreç 1971 yılında APB (Accounting Principles Board-Muhasebe İlkeleri Kurulu) tarafından 19 No'lu Bildiri'nin yayınlanmasına kadar devam etmiştir. Bu Bildiri ile birlikte "Finansal Durumdaki Değişim Tablosu"nun (Bilanço) yayınlanması zorunlu hale getirilmiştir. Bildirinin ilk amacı "finansman ve yatırım faaliyetlerinin özetlenmesi" olarak belirtilmiştir. Diğer amacı ise, finansal durumdaki değişimleri tamamen ortaya çıkarmaktır.⁵⁷

Finansal durumdaki değişim tablosu, bu haliyle özellikle yatırımcılar ve kredi kuruluşları açısından firma hakkında karar almada çok önemli bilgi kaynağı olmuştur. Bildiride, firmalar tabloyu hazırlamada nakit veya net işletme sermayesi esasına uymaları konusunda serbest bırakılmıştır. Firmaların büyük çoğunluğu tabloyu net işletme sermayesi esasına göre hazırlamayı tercih etmişlerdir.⁵⁸

Her ne kadar finansal durumdaki değişim tablosu finansmana ve yatırıma geniş açıdan bakabilse de çok basit iddialara dayandığından muhasebe literatüründe pek fazla kullanım alanı bulamamıştır.

Bu gelişmelere paralel olarak 1920'li yıllarda Roy Foulce tarafından geliştirilen çalışma sermayesinin, kredi analizinde kredi verenler için büyük öneme sahip olduğu anlaşılmıştır. Çalışma sermayesinin, firmanın borç ödeme yeteneğini ölçmedeki öneminin görülmesiyle birlikte kredi verenler çalışma sermayesindeki değişimleri araştırma ihtiyacı duymaya başlamışlardır. Bu durum firmaların borç ödeyebilme kapasitelerini belirlemede sadece çalışma sermayesinin sunduğu bilgilerin yeterli olmadığını anlaşılmasına kadar sürmüştür.⁵⁹

1970'li yıllarda dünyada yaşanan ekonomik kriz ve yüksek enflasyon, birçok firmanın iflas etmesine sebep olmuştur. Bu gelişmelerin neticesinde firmalarla

⁵⁶ KISAKÜREK, Mustafa - DEMİR, Mehmet; "Nakit Akım Tablosunun Hazırlanmasında Direkt-Endirekt Yöntem Tartışması" Muhasebe ve Finansman Dergisi, Nisan 2006, Sayı:30, s.202.

⁵⁷ HEATH, C.Loyd; a.g.m., s.110.

⁵⁸ GOLUB, S.J-HUFFMAN, H.S. "Cash Flow, Why It Should Be Stressed In Financial Reporting", Financial Executive, Vol.52, February 1984, ss.34-40.

⁵⁹ HEATH, C.Loyd; a.g.m., s.112.

ilgilenen herkes tahakkuk temelli bilgilere göre daha faydalı olan nakit temelli bilgilere ihtiyaç duymaya başlamıştır.⁶⁰

Aralık 1987’de FASB (Finansal Muhasebe Standardı Kurulu) büyük bir çoğunluğa sahip eleştirmenler ve uygulamacıları bir araya getirerek, nakit akış tablosunun yatırımcılara, kredi verenler ve diğer finansal tablo kullanıcılarına fon durumlarını çalışma sermayesine dayandırarak daha fazla fayda getirmesini sağlamak için anlaşma yaptı. Daha sonra SFAS (Finansal Tablo Standartları) 95 No’lu bildirisini ile 1988 yılından itibaren tüm firmaların nakit akış tablosu hazırlayıp sunması zorunlu hale getirilmiştir. Ayrıca bu bildiri nakit akış tablosu bilgisi üç faaliyetten oluşan bir sınıflandırmaya tabi tutarak işletme faaliyetleri, yatırım faaliyetleri ve finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışları olmak üzere sınıflandırmıştır.⁶¹

2.1.3. Nakit Akış Tablosunun Tanımı ve Önemi

Nakit akış tablosu, bir faaliyet dönemi içinde ortaya çıkan nakit akışlarını işletme faaliyetlerine ilişkin nakit akışları, yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit akışları ve finansal faaliyetlerine ilişkin nakit akışları olarak gösteren tablodur. Diğer bir ifadeyle birbirini izleyen iki dönem arasındaki nakit ve nakde eşdeğer varlık hesabındaki değişmeyi açıklamayı amaçlayan bir tablodur. Bu tablo yardımıyla, dönem içinde işletmenin para tahsilât ve ödemelerini kaynakları ve kullanım yerleri olarak izlemek olanaklı olabilmektedir. Böylece dönem içinde nakit değerlerde oluşan azalış ve artışın nedenleri ile birlikte görülmesi sağlanmıştır. Bu da gelecekteki para ihtiyacının öngörülmesine ve nakit bütçesinin hazırlanmasına büyük ölçüde yardımcı olmaktadır.⁶²

Nakit akış tablosu ayrıca, dönem sonunda nakit ve nakde eşdeğer varlıklarda, neden dönem kârı kadar para bulunmadığını da açıklamaktadır. İşletmenin faaliyet dönemini kârlı kapatmasına rağmen nakit değerlerinin az olması ve kâr payı ödenmesinde darlığa düşülmesinin nedeni nakit akış tablosu aracılığı ile

⁶⁰ CHASTAIN, E.Clark - CIANCIOLO, A.Thomas; “Strategies In Cash Flow Management”, Business Horizons, May-June 1986, s.65.

⁶¹ RUE, Joseph C. - KIRK, Florence; “Settling The Cash Flow Statement Dispute”, The National Public Accountant, June 1996, s.17.

⁶² AKDOĞAN-TENKER; a.g.e., s.284.

anlaşmaktadır. Nakit akış tablosu, nakit giriş ve çıkışlarını göstererek işletme ortak ve yöneticilerini nakit akışı hakkında aydınlatmakta ve nakit ve nakde eşdeğer varlık hesabının kalanındaki değişimin neden dönem kârından farklı olması ile ilgili açıklayıcı bilgiler vermektedir.⁶³

İşletmenin dönem sonunda elinde bulunan nakit ve nakde eşdeğer varlıkları bilançoda raporlanır. Ancak bilanço sadece o andaki durumu gösterdiği için dönem içindeki nakit hareketlerini ortaya koymaz. Nakit akış tablosu işletmenin nakit tahsilât ve ödemelerini gerektiren işlemlerini, bunların gelir sağlayan faaliyetlerini dikkate almadan özetler. Gelir tablosunda yer alan bazı kalemler nakit hareketi doğurmaz. Buna karşın nakit akış tablosunda yer alan bazı kalemler de gelir tablosunda görülmez. Gelir tablosu, bir dönem içinde elde edilen gelirle yapılan giderleri nakit hareketine neden olsun veya olmasın dikkate almaktadır. Başka bir ifadeyle dönemin gelir ve gider unsurları, hem tahakkuk hem de nakit esasına göre dikkate alınmaktadır. Buna karşılık nakit akış tablosunun düzenlenmesinde nakit esas geçerlidir. Örnek olarak kredili satışlar, tahakkuk etmiş fakat henüz tahsil edilmemiş gelirler, nakit hareketine neden olmayan amortisman giderleri, karşılık giderleri gibi kalemler gelir tablosunda yer alırken, nakit akış tablosunda yer almamaktadır.⁶⁴

2.1.4. Nakit Akış Tablosunun Düzenlenme Amacı

Nakit akış tablosu, işletmedeki para akışını özetleyerek hem geçmişin finansman politikasının değerlendirilmesinde hem de geleceğe yönelik nakit planlamasının yapılmasında yönetime ve ilgili taraflara önemli bilgiler sunar. Bir işletmede nakit akış tablosunun düzenlenmesi şu yararları sağlayacaktır.⁶⁵

- İşletmenin dönem içinde yapmış olduğu nakit tahsilâtlarını ve nakit ödemelerini kaynakları ve kullanım yerleri itibariyle göstererek gelecekteki nakit akışlarının tahmin edilmesine yardımcı olur.

⁶³ AKGÜÇ, Öztin; a.g.e., s. 305.

⁶⁴ TANDOĞAN, Burhanettin; *Risk Analizi Tekniklerine Yönelik Finansal Tablolar Analizi ve Finansman Yöntemlerinin Değerlendirilmesi*, 2.Baskı, Vakıf Sistem Pazarlama Yazılım A.Ş., Ankara, s.97.

⁶⁵ ÖNCE, Saime; a.g.e., s.269.

- Yönetime cari dönem içerisindeki finansman politikasının değerlendirilmesinde ve bu verilere dayanarak geleceğe yönelik kararlar alınmasına yardımcı olur.
- İşletmenin ortaklara kâr payı dağıtabilme gücünü, işletmeye kredi verenlere de işletmenin anapara ve faiz ödeyebilme yeteneğinin belirlenmesinde ilgililere yardımcı olur.
- İşletmenin dönem içinde kasa, banka ve çek hesaplarındaki artış ve azalışların saptanması ile nakit bütçesinin sağlıklı bir şekilde hazırlanmasına yardımcı olur.
- İşletmenin nakit mevcudundaki değişikliklerle kâr arasındaki ilişkiyi göstererek, nakit ve nakde eşdeğer varlıklardaki tutarın ne kadarının dönem kârından kaldığını, kârın ne kadarının diğer varlık kalemlerinde olduğunu öğrenmemize yardımcı olur.

Nakit akışlarının düzenli olarak saptanması yukarıdaki gibi birçok faydanın sağlanmasına yardımcı olacaktır. Nakit akışlarından faydalanabilecek ilk grup yöneticilerdir. Yöneticiler bu tablo yardımı ile işletmenin nakit yapısını tahmin ederek işletmenin nakit yönetimine yön verme olanağına sahip olabilir. Nakit akışlarından elde edilen değerler ile temettü ve likidite politikaları oluşturulur. İşletme nakit akış tablosunun içerdiği bilgilerle temettü artırımına veya azaltımına gidebilir. Yönetici likidite ve temettü politikasının oluşumuna temel teşkil eden nakit akış tablosu ile işletmenin yatırım ve finansman karar politikalarını değerlendirir. Değerlendirmenin bir parçası olarak kısa vadeli borçların ödenmesinde kısa vadeli finansman ihtiyacının olup olmadığı kararlaştırılır.

Nakit akış tablosu, yatırımcı ve borç verenlerin karar vermesine yardımcı olacak bilgileri sağlar. Yatırımcı ve borç verenler nakit akış tablosu ile işletmenin gelecekteki nakit yaratma potansiyelini önceden tahmin edebilir. Böylece işletmenin nakit akışları hakkında bilgi sahibi olarak gelecekte nakit yaratma da sıkıntıya düşüp düşmeyeceği konusunda önemli veriler elde ederler. Söz konusu veriler işletmenin borç ödeyebilme kapasitesini gösterir. Bu durumda nakit akış tablosu sağlamış

olduğu veriler ışığında işletmenin dışı açılan penceresi olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü işletmeye yatırım yapacak olan ve işletmeye borç verecek olanlar karar verme noktasında bu veriler etkili olacaktır. Eğer işletmenin nakit akışlarından sağlam verilere ulaşırlarsa alınacak kararlarda bu veriler sağlam bir dayanak oluşturacaktır.

İşletme verimliliği ve değerinin tespitinde net kâr etkin bir faktör olarak kabul görse de işletme varlıklarının yarattığı nakit miktarı da önemlidir. Nakit kaynaklar hem yatırımcının beklentisine yanıt verecek temettü ödemeleri hem de işletme faaliyetlerinin devamını getiren edinimler için gereklidir. Yatırımcının tatmini ve işletmenin sürekliliği yaratılan nakit kaynaklarına bağlıdır. Başka bir deyişle işletme varlığının ve hisse senedinin değeri işletmenin yaratacağı nakit miktarına göre oluşur.⁶⁶

2.1.5. Nakit Akış Tablosu Düzenleme Yöntemleri

Nakit akış tablosunun düzenlenmesinde başlıca iki yöntem söz konusudur. Bu yöntemler direkt (brüt) yöntem ve endirekt (net kâr) yöntemidir.

2.1.5.1. Direkt Yöntem

Bu yöntemde faaliyetlerden sağlanan nakit girişleri kaynaklar arasında, faaliyetlerin neden olduğu nakit çıkışları ise ayrı olarak kullanımlar arasında yer almaktadır. Başka bir deyişle, gelir tablosunda yer alan kalemler nakit girişi sağlamışlarsa kaynaklar arasında, nakit çıkışına neden olmuşlarsa kullanımlar arasında yer almaktadır.⁶⁷

Direkt yöntem (Brüt Yöntem), nakit akış tablosunun işlevini ve düzenleme çalışmalarını daha iyi açıklamaktadır. Bu yöntemde, nakit akış tablosunun düzenlenmesinde bilanço ile gelir tablosundan yararlanılmakta ve gelir tablosu nakit akış tablosunun düzenleme çalışmalarının başlangıç noktasını oluşturmaktadır. Direkt yöntemle hazırlanmış nakit akış tablosunun özelliği, nakit hesabının gelir tablosunun üst kalemi olan gelirle başlamasından kaynaklanmaktadır.⁶⁸

⁶⁶ ÖNCE, Saime; a.g.e., s.269.

⁶⁷ AKDOĞAN-TENKER; a.g.e., s.315.

⁶⁸ ÖNCE, Saime; a.g.e., s.274.

Direkt yöntem belirli bir dönemdeki brüt nakit girişlerini, brüt nakit çıkışlarını, faiz ödemelerini ve alımlarını, vergi ödemelerini göstermektedir. Endirekt yöntem ise, net kâr ile faaliyet nakit akışı arasındaki ilişkileri ortaya koymaktadır. Direkt yöntemi tercih eden firmalar bu ilişkiyi tablolarında göstermek istediklerinden aslında endirekt yöntemin bilgilerini de sunarlar. Çünkü her iki yöntemde faaliyetlerden elde edilen net nakit giriş-çıkışları arasında bir fark yoktur.⁶⁹

Bu konuda SFAS'ın 95 No'lu Bildirisi'nde, "direkt yöntem nakit alım ve ödemelerle ilgili bilgileri sağlaması bakımından nakit akış tablosu amaçlarına endirekt yöntemden daha uygundur." ifadesi kullanılmıştır. Yalnız hangi yöntemin tercih edilmesi gerektiği konusunda ilgilileri serbest bırakmıştır. Aynı Bildiri'de, işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit akış tablosu, direkt veya endirekt yönetime göre hazırlansa bile, yatırım ve finansman faaliyetlerinden elde edilen nakit akışlarının direkt yöntem formatına göre raporlanması istenmiştir.

Ayrıca iki FASB üyesi (Lawer ve Swieringa), SFAS 95 No'lu Bildirinin amacının, işletmenin geçmişteki ve gelecekteki performansını ölçme işiyle ilgilenen kredi verenlere, yatırımcılara ve diğer ilgililere faydalı bilgi sağlaması olduğundan direkt yöntemin kullanılmasını gerektirdiğini ileri sürmüşlerdir.⁷⁰

İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakit akışı, direkt yönetime göre hazırlanan nakit akış tablosunda, müşterilerden sağlanan nakit ve nakit benzeri girişler ile tedarikçilere, çalışanlara ve diğer firmalara mal ve hizmet alımıyla ilgili olarak gerçekleştirilen nakit çıkışı kolay anlaşılabilir bir şekilde ortaya konmaktadır.⁷¹

Bu açıklamalara göre direkt yöntemin avantajlarını aşağıdaki şekilde ifade edebiliriz.⁷²

⁶⁹ KISAKÜREK-DEMİR; a.g.m., s.203.

⁷⁰ RUE, KIRK; a.g.m., s.18.

⁷¹ WALLECE, Olusegun R.S.; "Cash Flow Statement: An International Comparison of Regulatory Position", The International Journal Of Accounting, 1997, s.32.

⁷² KRISHAN, V. Gopal - LARGAY, A.James; "The Predictive Ability of Direct Method Cash Flow Information", Journal of Business Accounting, January, March, 2000, s.27.

- Direkt yöntem, yıllık olarak farklı işletmelerdeki benzer nakit giriş ve çıkışlarını karşılaştırabilme imkânı sunar,
- Direkt yöntem, kredi verenlere nakit devrini daha iyi bir şekilde sunar ve muhasebe bilgisi az olan yöneticilerin daha iyi anlayabileceği bir formattadır,
- Nakit akışlarıyla ilgili ortaya çıkan problemlerin gerçek kaynakları üzerinde durulduğunda nakit bütçesi hazırlamada yardımcı olur,
- Brüt nakit giriş ve çıkışları faaliyetlerdeki değişmelere farklı tepki verdiği için, nakit giriş ve çıkışlarının faaliyetlerden kaynaklanan değişmelere olan duyarlılığının analiz edilmesini kolaylaştırmaktadır.

Tablo:4 Direkt Yönteme Göre Nakit Akış Tablosunun Hazırlanışı

Peşin mal veya hizmet satışları (+)
 Müşterilerden yapılan alacak tahsilatı (+)
 Faiz, kâr payı ve diğer gelirlerden tahsilat (+)
 Peşin mal ve hizmet alımı (-)
 Çalışanların ücret ve maaşlarının ödenmesi (-)
 Mal ve hizmet alımlarından doğan borç ödemesi (-)
 Faiz ve gider ödemeleri (-)
 Vergi ödemesi (-)

A-İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit Akışı

Duran varlık alımı (-)
 Duran varlıkların peşin satılması (+)
 Uzun vadeli finansal yatırım yapılması (-)
 Uzun vadeli finansal yatırımın peşin olarak satılması (+)

B-Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı

Kısa vadeli kredi alınması (+)
 Kısa vadeli kredilerin ödenmesi (-)
 Uzun vadeli kredi alınması (+)
 Uzun vadeli kredilerin ödenmesi (-)
 Kâr payı ödenmesi (-)

C-Finansal Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı

DÖNEM NAKİT AKIŞI (A+B+C)

Kaynak: POON, W.Wing; "Statement of Cash Flow: Settling the Direct and Indirect Method Debate"
 Business Journal, Fall Spring, 2000, s.42.

2.1.5.2. Endirekt Yöntem

Endirekt yöntem (net kâr yöntemi), faaliyetlerden sağlanan nakit girişleri ile yapılan ödemeleri ayrı ayrı göstermemekte, dönem sonucundan (dönem kârı veya zararı) hesaplamalara başlanmaktadır. Burada dönem kârı (zararı) alınmakta ve bu tutara, nakit akışına neden olmayan amortisman giderleri, karşılık giderleri, duran varlık satış kârları veya zararları, itfa payları, döneme ilişkin peşin ödenmiş giderler tutarı ile peşin tahsil edilmiş gelirlerin döneme ilişkin payı eklenip veya çıkarılmakta; ayrıca gelir tablosunda yer alan gelir unsurlarından tahakkuk esasına göre kaydedilenler, yani henüz nakden tahsil edilmeyen tutarlar toplamdan çıkarılmakta, gider unsurlarından henüz ödenmeyenler toplama geri eklenmektedir. Böylece faaliyetlerden sağlanan net nakit girişi veya faaliyetlerin neden olduğu net nakit kullanımı bulunmuş olmaktadır.⁷³

Bu yöntem, direkt yöntem kadar ayrıntılı ve açıklayıcı değildir. Tablonun endirekt yönetime göre hazırlanması halinde işletme faaliyetlerinden sağlanan net nakit fazla ve eksiği belirtilmekte, faaliyetlerin neden olduğu nakit giriş ve çıkışlarının dökümü yapılmamaktadır.⁷⁴

Endirekt yöntemin tercih edilmesinde öne çıkan iki görüş söz konusudur. Bunlardan ilki, direkt yöntemin uygulanmasının çok maliyetli olması, diğeri ise direkt yöntemin tahakkuk esaslı finansal durumları açık olarak dile getirememesidir.⁷⁵

Faaliyetlerden elde edilen nakit akışlarının direkt yöntemle raporlanması endirekt yönetime göre raporlanmasından daha kolay anlaşılmaktadır. Çünkü direkt yöntem, her önemli kalemtedeki nakit girişlerin ve çıkışlarının dağıtımının nasıl gerçekleştiğini göstermektedir. Direkt yönetime göre hazırlanan nakit akışlarının elde edilişi endirekt yönetime göre hazırlanıp sunulmasından daha kolaydır. Çünkü endirekt yöntem net gelir ile başlar ve faaliyetle ilgisi olmayan kalemleri çıkarır. Faaliyet kalemlerinden ertelenenlerin ve tahakkukların etkisini kaldırır. Bu işlemler

⁷³ AKDOĞAN-TENKER; a.g.e., s.315.

⁷⁴ ÖNCE, Saime; a.g.e., s.274.

⁷⁵ RUE- KIRK; a.g.m., s.19.

endirekt yöntemin anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Örneğin değer düşüklüğünün nakit akışı sağlamamasına rağmen net kâra ilave edilmesi karışıklık yaratmaktadır.⁷⁶

Yukarıdaki olumsuz yanlarına rağmen, endirekt yöntemin avantajları aşağıdaki şekilde özetlenebilir.⁷⁷

- Net kâr ile faaliyetlerden elde edilen nakit akışı arasındaki farkı ortaya koyması,
- Çalışma sermayesi içindeki nakdi olmayan hesaplardaki değişmelere ışık tutması,
- Uygulamasının gerekli verilerin toplanması ve hazırlanması gibi yönlerden dolayı direkt yönteme göre daha kolay olması.

Tablo:5 Endirekt Yönteme Göre Nakit Akış Tablosunun Hazırlanışı

Net kâr
 Amortisman ve itfa giderleri (+)
 Alacaklardaki azalış (+)
 Stoklardaki azalış (+)
 Peşin ödenmiş giderlerdeki azalış (+)
 Borç ve gider karşılıklarındaki azalış (+)
 Kıdem tazminatı karşılığındaki artış (+)
 Alacaklardaki artış (-)
 Stoklardaki artış (-)
 Peşin ödenmiş giderlerdeki artış (-)
 Kıdem tazminatı karşılığındaki azalış (-)

A- İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit Akışı

Duran varlık alımı (-)
 Duran varlıkların peşin satılması(+)
 Uzun vadeli finansal yatırım yapılması (-)
 Uzun vadeli finansal yatırımın peşin satılması (+)

B- Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı

Kısa vadeli kredi alınması (+)
 Kısa vadeli kredilerin ödenmesi (-)
 Uzun vadeli kredi alınması (+)
 Uzun vadeli kredilerin ödenmesi (-)
 Kâr payı ödemesi (-)

C- Finansal Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akışı

DÖNEM NAKİT AKIŞI (A+B+C)

Kaynak: POON, W.Wing; a.g.m., s.43

⁷⁶ POON, W.Wing; a.g.m. s.44.

⁷⁷ KRISHAN, LARGAY; a.g.m., s.215.

Burada hiç şüphe yok ki hem direkt yöntem, hem de endirekt yöntem kullanıcılarına firmanın nakit akışı hakkında bilgi sağlar. Fakat farklı formatta hazırlanmalarından dolayı, kullanıcılar daha sağlıklı bilgi sahibi olmak için ikisine de ihtiyaç duyabilirler. Ülkemizde ise, bu yöntemlerden direkt (brüt) yöntem tercih edilmiştir. Ülkemiz koşullarının yapısına uygun olarak ve daha sağlıklı bilgi vermesi açısından direkt yöntem uygulanmaktadır. Fakat uluslararası standartlarda nakit akış tablosunun endirekt yönteme (net kâr) göre de düzenlenebileceği belirtildiğinden, bu uygulamalarla paralellik göstermesi bakımından endirekt yönteme göre de düzenlenebilmesi isteğe bağlı bırakılabilir.

2.1.6. Nakit Akış Tablosunun Sunumu

Nakit akış tablosunda, döneme ilişkin nakit akışları işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerine dayalı bir biçimde sınıflandırılarak sunulur. Bu sınıflandırma ile işletmenin finansal durumu, nakit ve nakit benzerlerine ilişkin sağlanan bilgiler, işletme, yatırım ve finansman faaliyetleri arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesinde kullanılır.

Ayrıca farklı bir sunuş şekli de MSUGT'ye göre düzenlenen nakit akış tablosunun, nakit kaynaklarının ve kullanımlarının ayrı bölümler halinde sunulması olarak karşımıza çıkmaktadır. Fakat yurt dışında ve Türkiye'de son uygulamaya konulan standartlarda nakit akış tablosunun üç faaliyet konusunda bilgi verecek biçimde düzenlenmesi ve kaynak ve kullanımlarının her faaliyet için ayrı ayrı kendi bölümünde gösterilmesi istenmektedir. Nitekim TMSK tarafından yayınlanan "TMS 3 Nakit Akış Tablosu" standardı, BDDK tarafından yayımlanan "16 Sayılı Tebliğ; Nakit Akış Tablosunun Düzenlenmesine İlişkin Muhasebe Standardı", SPK tarafından yayımlanan Seri XI, 25 Sayılı Tebliğ Kısım-4'teki "Nakit Akış Tablosu" düzenlenmesi ve son olarak TMSK tarafından yayımlanan "TMS 7 Nakit Akış Tabloları Standardı" ve 7 No'lu Uluslararası Muhasebe Standardı (IAS- 7 Nakit Akış Tablosu) bu esasa göre nakit akış tablosunun düzenlenmesini benimsemiştir. Bu uygulamalarda nakit akışları aşağıdaki gibi bölümlenmiştir:

- İşletme faaliyetlerine ilişkin nakit akışları
- Yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit akışları
- Finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışları

2.1.7. Nakit Kaynakları ve Kullanım Yerleri

İşletmelerde nakit girişi sağlayan kaynaklar ve nakit çıkışına sebep olan kullanım yerleri aşağıda incelenecektir.

2.1.7.1. Nakit Kaynakları

İşletmenin başlıca nakit kaynakları olarak ifade edebileceğimiz işlemler, aktif kalemlerde azalma ve pasif kalemlerde artma olup işletmeye nakit girişi nedeniyle kasa da artış meydana getirirler. Bu işlemlerin başlıcaları aşağıdaki şekilde sıralanabilir:⁷⁸

- **Peşin Olarak Mal ve Hizmet Satışları:** Satışlardan ve yapılan hizmet dolayısıyla elde edilen nakitler kasa ve bankada artış meydana getirirler. Satışlardan elde edilen nakitler peşin olarak yapılan ve 60 grubu olarak nitelendirdiğimiz hesap grubundaki diğer işlemler nedeniyle artış meydana getirirler. Yapılan hizmet dolayısıyla işletmenin elde ettiği kazançlar ise, yıllara yaygın inşaat ve onarım işleri ile uğraşan inşaat şirketlerinin hak ediş bedellerindeki artışları kapsamaktadır.

- **Senetli ve Senetsiz Alacakların Tahsili:** Ticari ve ticari olmayan alacakların tahsil edilmesi alacaklarda azalma, kasa ve bankalarda çoğalmaya neden olur. Ayrıca alacak senetlerinin bankalara iskonto ettirilmesi alacak senetleri cüzdanında azalmaya, nakit miktarında ise çoğalmaya neden olur.

- **Duran Varlıkların Peşin Olarak Satılmaları:** İşletmenin aktiflerinde kayıtlı olan duran varlıkların peşin olarak satılmaları, nakit miktarında artış yaratan bir nakit kaynağıdır.

---

⁷⁸ ÇETİNER, Ertuğrul; a.g.e., s.184.

- **Hisse Senedi ve Tahvillerin Elden Çıkarılması:** Aktif varlıklar arasında yer alan hisse senedi ve tahvillerin satışı nakit kaynağıdır.

- **İşletmenin Kısa ve Uzun Vadeli Borçlanmasıyla Elde Edilen Nakitler:**

İşletmenin esas faaliyet konusunu ilgilendiren mal ve hizmet alımlarından doğan hizmetler dışında kalan kısa ve uzun vadeli borçlanmalar nedeniyle sağlanan nakit girişleri, birer nakit kaynağıdır. Bu kapsamda işletmenin menkul kıymet ihracı nedeniyle elde edilen ve alınan banka kredileri ile sağlanan nakitleri ve kısa ve uzun vadeli hesaplarda meydana gelen artışları sayabiliriz.

- **Sermaye Artırımı İle Elde Edilen Nakitler:** Hisse senedi ihracı ile yapılan sermaye artırımı nakit kaynağıdır.

- **Yatırımlardan Dolayı Nakit Olarak Tahsil Edilen Kâr Payları, Kira ve Faiz Gelirleri:** İşletmenin yatırımları dolayısıyla elde ettiği tüm kâr payları, kira ve faiz gelirleri nakit kaynakları arasında gösterilir.

- **Diğer Nakit Kaynakları:** İşletmenin diğer duran varlıkları ve dönen varlıklarındaki azalışlar nedeniyle oluşan nakit girişlerini kapsamaktadır. Ayrıca bağışlar, ikramiyeler, vergi iadeleri, devletçe sağlanan sübvansiyonları bu başlık altında sayabiliriz.

2.1.7.2. Nakit Kullanımları

Aktif kalemlerde çoğalma, pasif kalemlerde azalma ile ilgili işlemler, işletmede nakit çıkışları nedeniyle kasa ve bankalarda azalma meydana getirir ve nakit kullanımını ifade eder. Bu işlemleri aşağıdaki şekilde ifade edebiliriz:⁷⁹

- **Peşin Olarak Mal ve Hizmet Alışları:** Peşin olarak yapılan her türlü mal ve hizmet alışları kasa ve bankalarda nakit azalmasına neden olduğundan nakit kullanımındır.

---

⁷⁹ ÇETİNER,Ertuğrul; a.g.e., s.185.

- **Duran Varlıkların Peşin Olarak Satın Alınması:** İşletmenin yeni duran varlık satın alması nakit kullanımınıdır.

- **Hisse senedi ve tahvil satın alınması:** İşletmenin hisse senedi ve tahvil satın alması nakit kullanımına neden olur.

- **Uzun vadeli borç taksitlerinin ve kısa vadeli borçların ödenmesi, tahvilli borçların itfası:** İşletmenin uzun ve kısa vadeli borçlarını ödemesi nakit çıkışı gerektiren işlemlerdir.

- **Sermaye Azaltılması:** İşletmenin sermaye azaltımına gitmesi nedeniyle ortaklara yapmış olduğu ödemeler nakit kullanımınıdır.

- **Kâr paylarının ve tahakkuk eden vergi, sigorta primlerinin ödenmesi:** İşletmenin kâr payı vergi ve sigorta primleri nedeniyle yapmış olduğu ödemeler nakit kullanımınıdır.

- **Personel ücretlerinin, genel giderler ve satış giderlerinin, bakım onarım giderlerinin, faiz giderlerinin, finansman ve faaliyet giderlerinin ödenmesi:** İşletmenin yapmış olduğu birtakım giderlerin ödenmesi nakit kullanımınıdır.

- **Diğer Nakit Kullanımları:** Bu başlık altında, işletmenin elinde olmayan nedenlerle oluşan (olağanüstü) gider ve zararlar ile geçici yatırımlarda bulunmak için kasadan nakit çıkışı gerektiren işlemleri sayabiliriz.

Nakit kaynaklarını ve nakit kullanımlarını bu şekilde ifade ettikten sonra nakit akış tablosu düzenlenirken, nakit hareketi gerektirmeyen işlemlerin düşülmesi gerekir. Bu işlemleri aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz.⁸⁰

- Amortisman, tükenme ve itfa paylarının kayda alınması,
- Stoklar, alacaklar ve menkul kıymetler için değer düşük karşılıklarının kayda alınması,
- Değersiz hale gelen alacakların kayıtlardan silinmesi,

⁸⁰ AKGÜÇ, Öztin; a.g.e., s. 308-309.

- Dağıtılmamış kârların belli amaçlar için tahsisi veya sermayeye eklenmesi ,
- Duran varlıkların V.U.K'a göre yeniden değerlendirilmesi,
- Duran varlıkların defter değerinin azaltılması ya da defterden silinmesi,
- Kullanılamaz hale gelmiş maddi duran varlıkların amorti edilmemiş bakiyelerinin zarar olarak kayda alınması,
- Senetli alacak veya borçların bilanço tarihindeki değerleri ile raporlanması (Alacak ve borç senetlerinin reeskontu),
- İştiraklerden bedelsiz olarak hisse senedi alınması,
- Peşin ödenmiş giderlerin o dönemde gider yazılması, peşin tahsil edilmiş gelirlerin o dönemde gelir yazılması,
- Borçların veya temettülerin ihraç edilen hisse senetleri ile ödenmesi,
- Tahakkuk etmiş fakat gerçekleşmemiş gelir ve giderlerin düşülmesi,
- Konusu kalmayan karşılıkların gelir yazılması,
- Borçların ertelenmesi veya taksitlendirilmesi,
- İşletmenin portföyünde bulunan menkul değerlerin borsa rayici ile değerlendirilmesi,
- İşletmeden alacaklı olanların alacakları karşılığında işletmeye ortak olması.

2.2. NAKİT AKIŞ TABLOSU İLE İLGİLİ TÜRKİYE'DEKİ DÜZENLEMELER

Nakit akış tablosu ile ilgili Türkiye'deki gelişmeler oldukça geç olmuştur. Bu gelişmelerden en önemlisi, 29.01.1989 tarihinde yayımlanan Sermaye Kurulu'nun XI Seri No'lu Tebliği'dir. Bu Tebliğ ile ülkemizde ilk defa Sermaye Piyasası Kanunu'na tabii olan özel sektör işletmelerinden nakit akış tablosu talep edilmiştir. SPK, bu Tebliğle, işletmelerden nakit akış tablosunu düzenlemesini istese de yayını zorunlu kılmamaktaydı. Daha sonra 26 Aralık 1992 Tarih, 1 Sıra No'lu, 221447 Mükerrer Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan MSUGT'de, nakit akış tablosu belirli işletmelerin hazırlanması zorunlu sayılan ek tablolar arasında yer almıştır. Bu Tebliğ ile hazırlanması istenilen fakat yayınlama zorunluluğu olmayan nakit akış tablosu, işletmenin faaliyetleri esaslarına göre hazırlanmadığından gerekli fonksiyonları yerine getirebilecek nitelikte değildi.⁸¹

Ekim 1996 yılında TMMOB tarafından “3 No'lu Nakit Akış Tablosu” standardı yayımlanmıştır. Bu standart, UMS formatına uygun ve belli bir dönemde işletmelerin nakit ve nakde eşdeğer varlıklarında meydana gelen değişiklikleri işletme, yatırım ve finansman faaliyetleri olarak sunmaktadır. SPK' da muhasebe standartları taslak çalışmalarında, nakit akış tablosu formatı değiştirilerek TMMOB tarafından yayımlanan 3 No'lu Nakit Akış Tablosu formatını benimsemiştir. Ayrıca Hazine Müsteşarlığı tarafından bankalardan istenen nakit akış tablosunun da bu esaslara göre hazırlandığı ve dolayısıyla IAS ile uyumlu olduğu görülmektedir.

Son dönemde UMS'ler revize edilerek standartlar yenilenen şekliyle yürürlüğe girmiştir. Bu standartlardan IAS 7: Nakit Akış Tablosu standardı Türkiye'de de aynen kabul edilmiş ve TMS 7 olarak TMMOB tarafından yayımlanmıştır. SPK ve BDDK' da nakit akış tablolarını IAS ile uyumlu formatta düzenlemiştir. Nitekim BDDK 16 Sayılı Tebliği ve SPK Seri XI, 25 Sayılı Tebliği yayınlamışlardır. Bu tebliğlerde söz konusu kurullara bağlı işletmelerin nakit akış tablosunu nasıl düzenlemesi gerektiği hususunda açıklayıcı bilgiler vardır.

---

⁸¹ ÖNCE, Saime; a.g.e., s.270.

Çalışmanın bu kısmında yukarıda özet olarak bahsedilen nakit akış tablosu ile ilgili düzenlemeler ele alınacaktır.

2.2.1. Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğ'lerine (MSUGT) Göre Nakit Akış Tablosu

Maliye Bakanlığı tarafından 1992 yılında yayımlanan MSUGT'lerinde nakit akış tablosu düzenleme esasları belirtilmiştir. Buna göre nakit akış tablosu, dönem içi nakit girişleri ve dönem içi nakit çıkışları ayrı olarak gösterilmektedir. Buradan dönem sonu nakit mevcuduna ulaşılarak, dönem içinde ne kadar artış veya azalış olduğu anlaşılmaktadır. MSUGT'ne göre nakit akış tablosu aşağıdaki gibi düzenlenmektedir.

2.2.1.1. Dönem Başı Nakit Mevcudu

İşletmenin dönem başında kasa ve bankalarda bulunan nakit mevcudunu ifade eder. Herhangi bir vade taşımayan ve ibraz edildiklerinde tahsili mümkün bulunan çekler nakit mevcudu içinde değerlendirilir.

2.2.1.2. Dönem İçi Nakit Girişleri

Nakit ve nakde eşdeğer varlıklarda artış yaratan olaylar, başka bir ifadeyle işletmeye nakit girişi sağlayan işlemler, nakit kaynaklarını oluşturmaktadır. Nakit girişine neden olan işlemler tebliğde aşağıdaki gibi bölümlenmiştir.

1. Satışlardan elde edilen nakit
2. Diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlardan dolayı sağlanan nakit
3. Olağandışı gelir ve kârlardan sağlanan nakit
4. Kısa vadeli yabancı kaynaklardaki artıştan sağlanan nakit
5. Uzun vadeli yabancı kaynaklardan artıştan sağlanan nakit
6. Sermaye artırımından sağlanan nakit
7. Hisse senetleri ihraç primlerinden sağlanan nakit
8. Diğer nakit girişleri

2.2.1.2.1. Satışlardan Elde Edilen Nakit

İşletmenin esas faaliyeti ile ilgili mal ve hizmet satışlarından sağlanan nakit girişlerini gösterir. Bu tutarın bulunmasında, net satış hâsılatına, satışlardan doğan alacaklardaki azalışlar eklenir, artışlar ise indirilir. Satışlardan elde edilen nakit aşağıdaki gibi hesaplanacaktır.

- Net satışlar (+)
- Ticari alacaklardaki azalışlar (+)
- Ticari alacaklardaki artışlar (-)
- Alınan sipariş avanslarından mahsuplar (-)
- Yıllara yaygın inşaat ve onarım hakediş bedellerindeki artışlar(+)
- Yıllara yaygın inşaat ve onarım hakediş bedellerindeki azalışlar(-)

- **Net Satışlar:** Brüt satışlardan, satış indirimlerinin çıkarılması ile bulunan tutardır. Tekdüzen Hesap Planında (THP), brüt satışlar 60 grubu olarak belirtilen “600-Yurtiçi Satışlar, 601-Yurtdışı Satışlar, 602-Diğer Satışlar” Hesapları’nda izlenmektedir. Satış indirimleri ise, 61 grubu yani; “610-Satıştan İadeler, 611- Satış İskontoları, 612-Diğer İndirimler” hesaplarıdır. Net satış tutarının hesaplanmasını aşağıdaki gibi gösterebiliriz.

$$\text{Net satışlar} = (600+601+602) - (610+611+612)$$

- **Ticari Alacaklardaki Artışlar ve Azalışlar:** Ticari alacaklar, işletmenin ticari ilişkisi nedeniyle ortaya çıkan senetli ve senetsiz alacakları kapsar. Nakit akış tablosunda ticari alacaklardaki artış ve azalışlar hesaplanırken, mal ve hizmet satışından doğan alacakların dikkate alınması gerekir. Bu hesaplar 120- Alıcılar, 121- Alacak Senetleri, 127- Diğer Ticari Alacaklar, 128- Şüpheli Ticari Alacaklar, 220- Alıcılar, 221-Alacak Senetleri, 227-Diğer Ticari Alacaklardır. Bu hesapların toplam cari dönem tutarları ile önceki dönem tutarları arasında azalış varsa net satışlara ilave edilir, artış varsa net satışlardan düşülür.

Ticari alacaklardaki artış ve azalışlar hesaplanırken 126 ve 226 “Verilen Depozito ve Teminatlar” hesap tutarlarının dikkate alınmaması gerekir. Çünkü bu hesapların satışlarla ilgisi yoktur. Bu hesaplardaki artış ve azalışlar “Diğer Nakit Girişleri ve Diğer Nakit Çıkışları” bölümünde raporlanır. Ayrıca Ticari alacaklar grubunda yer alan 122 ve 222 “Alacak Senetleri Reeskont” Hesapları ile 129 ve 229 “Şüpheli Alacaklar Karşılığı” Hesapları toplama alınmamaktadır. Çünkü bu hesaplar değer düzeltme hesaplarıdır.

Ticari alacaklardaki artışları hesaplarken, yabancı paralı alacakların dönem sonunda değerlemesinden doğan kambiyo (kur) farklarının, gelir tablosunda diğer olağan gelirlerde raporlanan kambiyo kârları ile elemine edilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde satış gelirleri içerisinde yer almayan kambiyo kârlarından dolayı, satışlardan elde edilen nakit tutarı az gösterilmiş olur. Ancak MSUGT’ne göre düzenlenen nakit akış tablosunda dönem içinde ihracattan dolayı ortaya çıkan kur farkları, brüt satışlar içerisinde gösterildiğinden bu eliminasyona gerek duyulmaz. Sadece geçmiş dönem satışlarından doğan alacakların dönem sonu kuruna göre değerlemesinden ortaya çıkan ve diğer olağan gelirlerde raporlanan kambiyo kârlarının eliminasyonu yeterli olur.⁸²

- Alınan Sipariş Avanslarından Mahsuplar: İşletmenin satış amacıyla gelecekte yapacağı mal ve hizmet teslimleri ile ilgili olarak peşin tahsil ettiği tutarlar 340-Alınan Sipariş Avansları Hesabı’nda izlenmektedir. İşletmenin yurt içine ve yurt dışına yapacağı satışlarla ilgili olarak alınan avansların tamamı bu hesaba alınmaktadır.⁸³ Satış işlemi gerçekleştiğinde satış tutarının tahsilinde önceden alınan avansların mahsubu yapılmakta, kalan tahsil edilmektedir. Dolayısıyla dönem içinde satışlarda yapılan tahsilât söz konusu avans mahsubu kadar az olmaktadır. Bu yüzden nakit akış tablosu hazırlanırken 340 No’ lu Hesabın cari dönem ve önceki dönem karşılaştırmalarında meydana gelen azalışların net satışlar tutarından indirilmesi gerekir.

⁸² AKDOĞAN-TENKER; a.g.e., s.289.

⁸³ AKDOĞAN-SEVİLENGÜL; a.g.e., s.356.

- **Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakediş Bedellerindeki Artış ve Azalışlar:** Yıllara yaygın inşaat ve onarım işleriyle uğraşan inşaat şirketlerinin aldıkları hakediş bedelleri 35. grupta yer alan Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakediş Bedelleri Hesapları'nda izlenmektedir. Dolayısıyla bu hesapta meydana gelen artışların net satışlara eklenmesi, aynı şekilde bu hesaptaki azalışların net satışlardan düşülmesi gerekir.

Satışlardan elde edilen nakdi aşağıda bir örnekle gösterebiliriz:

İşletmenin gelir tablosundan elde edilen bilgilere göre cari dönemdeki net satışları 85.000 YTL'dir. İşletmenin cari dönem ve önceki dönem bilançosundaki bazı veriler aşağıdaki gibidir:

	<i>Önceki Dönem</i>		<i>Cari Dönem</i>	
<u>12. Ticari Alacaklar</u>		2.575		1.575
Alıcılar	1600		900	
Alacak Senetleri	950		550	
Alacak Senetleri Reeskontu (-)	(235)		(135)	
Diğer Ticari Alacaklar	120		190	
Şüpheli Ticari Alacaklar	200		100	
Şüpheli Alacaklar Karşılığı(-)	(60)		(30)	
<u>34. Alınan Avanslar</u>		425		130
Alınan Sipariş Avansları	425		130	

Net Satışlar	85.000
Ticari Alacaklardaki Azalışlar (+)	1.130
Alınan Sipariş Avanslarından Mahsuplar (-)	<u>(295)</u>
Satışlardan Elde Edilen Nakit	85.835

Örneğimizde ticari alacaklarda meydana gelen değişimi hesaplarırken brüt tutarlardan hareket edilmiştir. Yani alacak senetleri reeskontu ve şüpheli ticari alacaklar karşılığı hesapları dikkate alınmamıştır.

2.2.1.2.2. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlardan Dolayı Sağlanan Nakit

Gelir tablosunda, diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar olarak tanımlanan, hesap planının 64. grup Hesapları'ndan sağlanan nakit girişleri bu bölümde yer alır. Bu tutarın bulunabilmesi için, diğer olağan faaliyetlerden gelir ve kârlar olarak tanımlanan kalemler toplamından, henüz nakit girişi sağlanmayan ve tahakkuk esasına göre doğmuş bulunan gelirler ve daha önceki dönemlerden peşin tahsil edilmiş olup da bu döneme yansıyan gelecek aylara ait gelirler hesabındaki azalışlar indirilir. Nakit girişi sağlamayan gelirler olarak;

132-İştiraklerden Olan Temettü Alacaklarındaki Artışlar

133- Bağlı Ortaklıklardan Temettü Alacaklarındaki Artışlar

644- Konusu Kalmayan Karşılıklar

646-Kambiyo Kârları(Nakit ve nakde eşdeğer varlıklardan kaynaklanan hariç)

647- Reeskont Faiz Gelirleri

648-Borsa Değer Artış Kârları

649-Diğer Olağan Gelir ve Kârlar (Duran varlık satış kârları bu grupta raporlandığı durumlarda) hesap gruplarını sayabiliriz.

Tahakkuk esasına göre doğmuş bulunan gelirler ise 181 ve 281 No'lu Hesaplarda izlenen Gelir Tahakkukları'nda meydana gelen artışlardır. Bu hesaplarda izlenen gelirler henüz tahsil edilmemiş, ancak gelir tablosunda yer alan tahakkuk ettirilmiş gelirlerdir. Ayrıca peşin tahsil edilen ve bu döneme yansıyan 380-Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı'ndaki azalışlar indirim yapılırken göz önünde bulundurulmalıdır.

Örnek: İşletmenin gelir tablosundaki 64. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar aşağıdaki gibidir.

İştiraklerden temettü gelirleri	105.000
Faiz gelirleri	25.000
Komisyon Gelirleri	10.000

Konusu Kalmayan Karşılıklar	5.000
Reeskont Faiz Gelirleri	90.000
Kambiyo Kârları	30.000
Borsa Değer Artış Kârları	20.000
Duran Varlık Satış Kârı	+ <u>35.000</u>
	320.000
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar.....	320.000
Fon Girişi Sağlamayan Gelir ve Kârlar (-)	(180.000)
- Konusu Kalmayan Karşılıklar	5.000
- Reeskont Faiz Gelirleri	90.000
- Kambiyo Kârları	30.000
- Borsa Değer Artış Kârları	20.000
- Duran Varlık Satış Kârı	35.000
Gelir Tahakkukları Hesabındaki Artışlar (-).....	--
Gelecek Aylara Ait Gelirlerdeki Azalışlar (-).....	--
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir Kârlardan Sağ. Nakit.....	140.000

2.2.1.2.3. Olağandışı Gelir ve Kârlardan Sağlanan Nakit

Tebliğe göre, gelir tablosunda olağandışı gelir ve kâr kalemleri olarak tanımlanan faaliyetlerden sağlanan nakit girişlerini içerir. Bu tutarın bulunmasında, toplamdan tahakkuk esasına göre doğmuş henüz tahsil edilmemiş gelirleri ile önceki dönemlerde tahsil edilip bu döneme yansıyan tutarlar ve hiçbir zaman nakit hareketi doğurmayacak kalemler indirilir.

Duran varlık satış kârları ise bu grupta raporlanmaz. Duran varlık hareketleri bir işletmenin yatırım faaliyetlerini oluşturduğundan duran varlık satışlarının ve yapılan yatırımların ayrı ayrı raporlanması uluslararası standartlarda benimsenen bir uygulama biçimidir. Duran varlık satışlarından sağlanan nakit tutarları satış fiyatı üzerinden 8-Diğer Nakit Girişleri bölümünde raporlanır.⁸⁴

⁸⁴ AKDOĞAN-TENKER; a.g.e., s.291.

2.2.1.2.4. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlardan Sağlanan Nakit

Esas faaliyet konusunu ilgilendiren mal ve hizmet alımlarından doğan ticari borçlar dışında kalan, kısa vadeli borçlanmalar nedeniyle sağlanan nakit girişlerini ifade eder. Bu grupta meydana gelen artışlar menkul kıymet ihracı nedeniyle sağlanan nakit girişleri, banka kredileri ve diğer kısa vadeli yabancı kaynak artışlarından sağlanan nakit girişleri olmak üzere üç bölümde gösterilir.

- Menkul Kıymet İhraçlarından Sağlanan Nakit Girişleri: Kısa vadeli menkul kıymet ihraçlarından sağlanan nakit tutarlarını kapsar. Hesap planında, 305-Çıkarılmış Bonolar ve senetler ve 306- Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler Hesapları'nda iki dönem arasında meydana gelen artışlar, 308- Menkul Kıymet İhraç Farkı Hesabı'ndaki artışların indirilmesi suretiyle bulunan tutarlar bu başlıkta raporlanır.

Oluşan artışları hesaplayabilmek için dönem içinde çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan kaynak tutarları ile geri ödemeler birbirini mahsup etmekte ve kalan sonuca göre artış tutarları hesaplanmaktadır.

Örnek: **Önceki Dönem** **Cari Dönem** **ARTIŞ**

305- Çıkarılmış Senetler ve Bonolar Hesabı	6.000	8.000	2.000
306- Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler Hesabı	4.500	7.000	2.500
308- Menkul Kıymet İhraç Farkı Hesabı	1.500	2.500	1.000

Meydana gelen 3.500 YTL tutarındaki artış [(2.000 + 2.500) – 1.000] kısa vadeli yabancı kaynaklar bölümünde raporlanır.

- Alınan Krediler: İşletmenin kısa vadeli olarak sağlamış olduğu krediler bu başlıkta raporlanır. Hesap planının 300- Banka Kredileri Hesabı ve 309- Diğer Mali Borçlar hesap kalanlarından hareket edilerek önceki dönem ve cari dönem kalanlarının karşılaştırılması suretiyle bulunan artış tutarı bu başlıkta, azalış tutarı ise nakit kullanımlarında gösterilir.

- **Diğer Artışlar:** Diğer kısa vadeli yabancı kaynak hesaplarında meydana gelen artışlar bu başlıkta raporlanır. Bu tutarın hesabında aşağıdaki hesaplar dikkate alınır.

- 326- Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabı'ndaki artışlar
- 331- Ortaklara Borçlar Hesabı'ndaki artışlar
- 332- İştiraklere Borçlar Hesabı'ndaki artışlar
- 333- Bağlı Ortaklıklara Borçlardaki artışlar
- 336- Diğer Çeşitli Borçlar Hesabı'ndaki artışlar
- 340- Alınan Sipariş Avanslarındaki artışlar
- 360- Ödenecek Vergi ve Yasal Yükümlülükler Hesapları'ndaki artışlar
- 380- Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı'ndaki artışlar
- 397- Sayım ve Tesellüm Fazlaları Hesabı'ndaki artışlar
- 399- Diğer Çeşitli Yabancı Kaynak Hesapları'ndaki artışlar

2.2.1.2.5. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlardan Sağlanan Nakit

Esas faaliyet konusunu ilgilendiren mal ve hizmet alımlarından doğan ticari borçlanmalar dışında kalan, uzun vadeli borçlanmalardan kaynaklanan nakit girişlerini gösterir.

Uzun vadeli kredi temini dolayısıyla işletmenin kasa ve banka hesaplarına para girişi olmayabilir. Bunun yerine maddi duran varlıklar veya stoklar alınabilir. Böylece söz konusu kredi hesaplarındaki artışlar nakit kaynakları arasında, duran varlık alışları da nakit kullanımları arasında gösterilecektir. Çünkü kredi temini finansman faaliyeti olurken, duran varlık alımı yatırım faaliyetidir. UMS' de işletme, yatırım ve finansman faaliyeti ile ilgili kaynak ve kullanımlarının ayrı raporlanması önerilmektedir.

Alınan krediler hesaplarında kur farklarından meydana gelen artışların nakit akış tablosunda nasıl gösterileceği konusu tartışma yaratmaktadır. Kur farkları

finansman giderleri içerisinde gösterilirse, banka kredileri de o miktar kadar artmaktadır. Bu konuda iki görüş hâkimdir. Bir görüşe göre, söz konusu kur farklarının karşılıklı olarak elimine edilmesi ve kur farklarından meydana gelen kredi artışlarının kaynaklar arasında, finansman giderleri içindeki kur farklarının da kullanımlar içinde gösterilmemesi gerektiği belirtilmektedir. Başka bir görüşe göre ise, kur farklarının alınan kredilerde meydana getirdiği artışlar nakit kaynakları arasında, finansman giderleri içinde yer alan veya maliyetlere yüklenen kur farkları da nakit kullanımları arasında gösterilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.⁸⁵

Burada ikinci görüşe göre nakit akış tablosunun düzenlenmesi hem daha pratik ve kolay olmakta hem de UMS ile paralellik sağlanmış olmaktadır. Çünkü UMS’ de her faaliyetin kaynak ve kullanımının ayrı olarak gösterilmesi ilke olarak benimsendiğinden kur farklarından dolayı alınan kredilerde meydana gelen artışların kaynaklarda, kur farkı giderlerinin de kullanımlarda gösterilmesi uygun olacaktır.

2.2.1.2.6. Sermaye Artırımından Sağlanan Nakit

Sermaye artırımını nedeniyle ihraç edilen hisse senetleri karşılığında sağlanan nakitler bu grupta yer alır. Yeniden değerlendirme artış fonlarının sermayeye ilave edilen tutarları nakit akışına neden olmadığı için nakit akış tablosunda yer almaz. Sermaye artırımından sağlanan nakit tutarının bulunmasında 500-Sermaye Hesabı’ndaki artışlar ve 501-Ödenmemiş Sermaye Hesabı’ndaki artışlar düşüldükten sonra kalan tutardan, yeniden değer artış fonlarının veya yedeklerin sermayeye ilavesi suretiyle ortaya çıkan artışların düşülmesiyle bulunan tutar dikkate alınır.

Örnek:

	2005	2006	ARTIŞ
500-Sermaye Hesabı	75.000	135.000	60.000
501-Ödenmemiş Sermaye	(20.000)	(45.000)	25.000

Sermaye Artırımından Sağlanan Nakit

35.000

⁸⁵ AKDOĞAN-TENKER; a.g.e., s. 294–295.

2.2.1.2.7. Hisse Senetleri İhraç Primlerinden Sağlanan Nakit

Hisse senedi ihraç primlerinden sağlanan nakdi içerir. Hesap planının 520 No'lu Hesabı'ndaki artışlar bu başlıkta raporlanır.

2.2.1.2.8. Diğer Nakit Girişleri

Menkul kıymetlerde esas faaliyet konusu satışlardan kaynaklananlar dışındaki alacaklarda, diğer dönen varlıklarda ve duran varlıklarda azalışlar gibi nakit girişi sağlayan unsurları içerir.

2.2.1.3. Dönem İçi Nakit Çıkışları

Kasa ve banka hesabında azalışlar, yani işletmeden para çıkışına neden olan işlemler nakit akış tablosunda dönem içi nakit çıkışlarını oluşturmaktadır. Bu kalemlerin bölümlenmesi MSUGT'de aşağıdaki gibidir.

1. Maliyetlerden Kaynaklanan Nakit Çıkışları
2. Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışları
3. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlara İlişkin Nakit Çıkışları
4. Finansman Giderlerinden Dolayı Nakit Çıkışları
5. Olağandışı Gider ve Zararlardan Dolayı Nakit Çıkışları
6. Duran Varlık yatırımlarına İlişkin Nakit Çıkışları
7. Kısa Vadeli Yabancı Kaynak Ödemeleri (Alımlarla ilgili olmayan)
8. Uzun Vadeli Yabancı Kaynak Ödemeleri (Alımlarla ilgili olmayan)
9. Ödenen Vergi ve Benzerleri
10. Ödenen Temettüleri
11. Diğer Nakit Çıkışları

2.2.1.3.1. Maliyetlerden Kaynaklanan Nakit Çıkışları

Üretim ve hizmet maliyetleri ile ilgili olarak ortaya çıkan giderlerle, işletmenin esas faaliyet konusunu oluşturan stok kalemlerinin alışı ile ilgili olarak yapılan harcamalar bu başlıkta raporlanır. Tebliğ de ise "maliyetten kaynaklanan

nakit çıkışına ulaşılabilmesi için, satışların maliyeti ile stoklardaki artışların ve alımlardan doğan borçlardaki azalışların toplanması ve bu tutardan amortisman gibi nakit çıkışını gerektirmeyen giderler ile esas faaliyet konusunu ilgilendiren alımlar nedeniyle ortaya çıkan borçlardaki artışların ve stoklardaki azalışların indirilmesi gerekmektedir.” şeklinde açıklanmaktadır. Maliyetlerden kaynaklanan nakit çıkışlarını aşağıdaki gibi gösterebiliriz.

- **Satışların Maliyeti:** THP'nin 62. grubunda yer alan satılan mamuller, ticari mallar maliyeti ile satılan hizmet maliyeti ve diğer satışların maliyetinin toplam tutarından oluşmaktadır.

- **Stoklardaki Artışlar:** Bu tutar, 15. grubun “158-Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı” Hesabı hariç diğer stok hesaplarının cari ve önceki dönem verilerinin karşılaştırılması sonucunda hesaplanan artışlardır. Ayrıca 293-Gelecek Yıllar İhtiyacı Stoklar Hesabı'ndaki artışlar ve azalışlarda hesaplamalarda dikkate alınır.

293- No'lu Hesap tedbirli satın alma ve imal etme politikası gereği ve stok dönüş hızının düşüklüğü nedeniyle işletmede bulunan ve işletmenin bir yıllık dönem içinde kullanabileceğinden daha fazla olan stok kalemlerinin izlendiği hesaptır.⁸⁶

- **Ticari Borçlardaki Azalışlar:** Bu tutar 32. grupta yer alan 320-Satıcılar, 321-Borç Senetleri, 329- Diğer Ticari Borçlar Hesaplarının cari ve önceki dönem verilerinin karşılaştırılması suretiyle bulunan azalışları kapsar. 42. grupta yer alan Uzun Vadeli Ticari Borçlar Hesapları'nda da meydana gelen azalışlar Kısa Vadeli Ticari Borçlar Hesaplarına yapılan aktarmalardan kaynaklandığı için ticari borçlardaki artışlarla karşılıklı olarak elemine edilir.

- **Ticari Borçlardaki Artışlar (-) :** Cari dönem ve önceki dönem verilerinin karşılaştırılması suretiyle bulunan ticari borç artışları bu kalemden raporlanır. Cari dönemde bir önceki döneme göre artışın veresiye alışların söz konusu olduğunu gösterdiğinden harcamalar toplamından çıkarılmalıdır. Bu tutarın hesaplanmasında 32. ve 42. gruplarda yer alan Hesaplar arasındaki karşılaştırmalar dikkate alınmaktadır.

⁸⁶ AKDOĞAN-SEVİLENGÜL, a.g.e., s.295.

- **Amortisman ve Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Giderler (-):** Bu başlıkta, 730 Genel Üretim Giderleri içinde yer alan esas üretim gider yeri, yardımcı üretim gider yeri ve hizmet üretim gider yerine ait amortisman giderleri ile nakit çıkışı gerektirmeyen giderler yani;

180-Gelecek Aylara Giderler Hesabı'ndaki azalışlar,

280-Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabı'ndaki azalışlar (180 No'lu Hesaba devredilen tutarı ifade etmektedir. Bu yüzden 180 No'lu hesabın cari ve önceki dönem verilerinin karşılaştırılması ile bulunan artışlar 280 No'lu Hesaptan düşülmekte, azalışlar ise ilave edilmektedir.)

360-Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabı'ndaki artışlar (Üretim giderleri içinde yer alan gider olarak yazılan vergiler)

361-Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabı'ndaki artışlar,

373-Maliyet Giderleri Karşılığı Hesabı'ndaki artışlar,

381-Gider Tahakkukları Hesabı'ndaki artışlar,

481-Gider Tahakkukları Hesabı'ndaki azalışlar (381 No'lu Hesaptaki artışlardan mahsup edilir.) dikkate alınmaktadır.

- **Stoklardaki Azalışlar:** Bu başlıkta 15. grupta yer alan stok kalemlerinin (158-Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı hariç) cari dönem ve önceki dönem tutarlarının karşılaştırılması ile bulunan azalışlar dikkate alınmaktadır.

Örnek: İşletmenin gelir tablosundan elde edilen bilgilere göre satışların maliyeti tutarı 175.000 YTL'dir. Ayrıca amortisman ve nakit çıkışı gerektirmeyen giderler 37.500 YTL'dir. (Genel Üretim giderleri içindeki amortisman giderleri) İşletmenin bilançosundaki bazı veriler aşağıdaki gibidir:

	<i>Önceki Dönem</i>		<i>Cari Dönem</i>	
Stoklar		77.500		85.000
İlk Madde ve Malzeme	2.500		30.000	
Mamuller	75.000		55.000	
Ticari Borçlar		45.500		61.500
Satıcılar	27.500		41.500	
Borç Senetleri	22.500		25.000	
Borç Senetleri Reeskontu (-)	(4.500)		(5.000)	

Satışların Maliyeti	175.000
Stoklardaki Artışlar	7.500
Ticari Borçlardaki Azalışlar	-
Ticari Borçlardaki Artışlar (-)	(16.500)
Amortisman ve Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Giderler (-)	(37.500)
Stoklardaki Azalışlar (-)	-
Maliyetlerden Kaynaklanan Nakit Çıkışları	128.500

2.2.1.3.2. Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışları

Araştırma ve geliştirme giderleri, pazarlama satış ve dağıtım giderleri ile genel yönetim giderleri nedeniyle yapılan nakit çıkışlarını ifade eder. Amortisman ve karşılıklar gibi nakit çıkışı gerektirmeyen kalemler ile tahakkuk esasına göre doğmuş ancak henüz ödenmemiş giderler ve geçmiş dönemlerde ödenmiş, gelecek aylara ait giderlerin bu döneme ilişkin payları faaliyet giderlerinin altında bir indirim kalemi olarak yer alır.⁸⁷

Bu başlık altında 630-Araştırma ve Geliştirme Giderleri, 631-Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri, 632-Genel Yönetim Giderleri Hesaplarına yansıtılan tutarlar raporlanır. Amortisman ve nakit çıkışı gerektirmeyen giderler başlığı altında 750,760 ve 770 No'lu Hesaplarda yer alan amortisman ve tükenme payları ile faaliyet giderleri içinde yer alan kıdem tazminatı karşılık giderleri yer almaktadır. Faaliyet giderleri içinde yer alan kıdem tazminatı karşılık giderleri, 472 No'lu Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı'ndaki artışların, 372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabına aktarılan tutarıdır. 372 No'lu Hesaba aktarılan tutar genellikle cari dönem tutarıdır. Bu tutardan faaliyet döneminde ödenenler düştükten sonra kalan kısım nakit çıkışlarını gerektirmeyen kalem olarak dikkate alınır.

⁸⁷ AKDOĞAN-TENKER; a.g.e., s. 300.

Örnek:

Araştırma Geliştirme Giderleri		17.500
Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri		38.700
Genel Yönetim Giderleri		11.400
Amortisman Giderleri ve Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Giderler (-)		(30.500)
-Amortismanlar	21.500	
-Gelecek Aylara Ait Giderler Hes. Azalış	6.000	
-Kıdem Tazminatı Karşılık Gideri	3.000	
Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışları		37.100

2.2.1.3.3. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlara İlişkin Nakit Çıkışları

Diğer faaliyetlerle ilgili giderler ve zararlar nedeniyle yapılan ödemeleri içerir. Bu tutarın bulunmasında diğer faaliyetlerden doğan gider ve zararlardan (Hesap Planınının 65 grubunda yer alan hesapların toplam tutarı, gelir tablosunda “G” harfi ile gösterilen tutar) nakit çıkışını gerektirmeyen gider ve zararlar (654-Karşılık Giderleri,657-Reeskont Faiz Giderleri, 658-Borsa Değer Azalış Zararları) ve tahakkuku yapılmış ancak henüz ödenmemiş veya geçmiş dönemlerde peşin ödenmiş gelecek aylara ait giderlerin bu döneme ilişkin payları indirilir.

2.2.1.3.4. Finansman Giderlerinden Dolayı Nakit Çıkışı

Tebliğ’de “Maliyetlere yüklenemeyen finansman giderlerinden dolayı ortaya çıkan nakit çıkışını ifade eder.” şeklinde açıklanmaktadır. Finansman giderleri olarak 66. gruba ait kısa ve uzun vadeli borçlanma giderlerinin toplamını içermektedir.

2.2.1.3.5. Olağandışı Gider ve Zararlardan Dolayı Nakit Çıkışı

Gelir tablosunda olağandışı gider ve zarar kalemleri olarak tanımlanan faaliyetlerden kaynaklanan nakit çıkışlarını ifade eder. Olağandışı gider ve zararlar 68. grubun toplamından oluşur. Bu grupta nakit hareketi doğurmayan kalemler de bulunmaktadır. Bu kalemlerin çıkarılması ile birlikte olağandışı gider ve zararlarla ilgili tutara ulaşılır. 68. grupta nakit hareketi doğurmayan kalemler;

680-Çalışmayan Kısım Giderleri içerisinde yer alan amortisman giderleri,

681-Önceki Dönem Gider ve Zararlar içerisinde yer alan önceki dönem verilerinin düzeltilmesinden doğan kıdem tazminatı karşılık giderleri,

689-Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar içerisinde yer alan duran varlık satış zararlarıdır.

2.2.1.3.6. Duran Varlık Yatırımlarına İlişkin Nakit Çıkışları

Duran varlık yatırımları nedeniyle yapılan nakit harcama tutarlarını içerir. Duran varlık yatırımlarına ilişkin nakit çıkışları tutarının hesabında 24.25.26 ve 27. grupta yer alan Hesaplardaki artışlar dikkate alınmaktadır. 25. grupta Yeniden Değerlendirme Farkları ve Birikmiş Amortismanlar, 26. grupta 268- Birikmiş Amortismanlar, 27. grupta 278- Birikmiş Amortismanlar Hesabı dikkate alınmamaktadır.

2.2.1.3.7. Kısa Vadeli Yabancı Kaynak Ödemeleri (Alımlarla ilgili olmayan)

Bilançonun, faaliyet nedeniyle ortaya çıkan ticari borçlanmalar dışındaki kısa vadeli borç kalemlerinde ödemeler sonucu ortaya çıkan azalmaları ifade eder. Menkul kıymet anapara ödemeleri, alınan kredilerin anapara ödemeleri ve diğer ödemeler ayrı ayrı gösterilir. Dönem kârı ile ilgili vergi ve temettü ödemeleri bu başlıkta gösterilmez.

- Menkul Kıymet Anapara Ödemeleri: İşletmenin kısa vadeli finansman kaynağı bulmak üzere ihraç etmiş olduğu menkul kıymetlerinin geri ödemeleri bu başlıkta raporlanır. Bu başlıkta 304- Tahvil Anapara Borç, Taksit ve Faizleri, 305-Çıkarılmış Bonolar ve Senetler, 306- Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler Hesapları'ndaki azalışlar dikkate alınır.

- Alınan Krediler ve Anapara Ödemeleri: Bu kalem alınan krediler için net olarak dönem sonunda meydana gelen azalışları kapsar. Bu tutarın hesaplanmasında, 300-Banka Kredileri, 303-Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri, 309-Diğer Mali Borçlar Hesapları'ndaki azalışlar dikkate alınır.

- **Diğer Ödemeler:** Dönem kârı ile ilgili olarak ödenen vergiler ve dağıtılan temettü payları hariç diğer kısa vadeli yabancı kaynak azalışları bu kalemde raporlanır.

2.2.1.3.8. Uzun Vadeli Yabancı Kaynak Ödemeleri

Bilançoda yer alan faaliyet nedeniyle ortaya çıkan ticari borçlanmalar dışındaki uzun vadeli yabancı kaynak ödemeleri sonucu meydana gelen azalmalar bu bölümde gösterilir. Menkul kıymet anapara ödemeleri, alınan krediler anapara ödemeleri ve diğer ödemeler ayrı ayrı gösterilir.

- **Menkul Kıymet Anapara Ödemeleri:** Uzun vadeli olarak ihraç edilen menkul kıymetlerin anapara ödemelerini kapsar. Bu tutarın hesaplanmasında, 405-Çıkarılmış Tahviller ve 407-Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler Hesapları'ndaki azalışlar dikkate alınır.

- **Alınan Kredilerin Anapara Ödemeleri:** Uzun vadeli olarak alınan krediler için yapılan anapara ödemeleri bu başlıkta raporlanır. Bu tutarın hesaplanmasında 400-Banka Kredileri, 409-Diğer Mali Borçlar Hesapları'ndaki azalışlar dikkate alınır. Bu hesaplardan, kısa vadeli yabancı kaynak grubunda yer alan hesaplara (300,309) aktarılan tutarlar mahsup edilir.

- **Diğer Ödemeler:** Diğer uzun vadeli yabancı kaynak hesaplarında meydana gelen azalışlar bu kalemde raporlanır.

2.2.1.3.9. Ödenen Vergi ve Benzerleri

Dönem içinde ödenen kurumlar ve gelir vergileri ile diğer kesinti kalemlerini içerir. Dönem kârı ile ilgili olarak ödenen vergi ve fonlar bu kalemde raporlanır.

Ödenen vergi ve benzerleri kalemine ilişkin tutarın hesaplanmasında, 370-Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları ve 371- Dönem Kârının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesapları'ndaki hareketler dikkate alınır. Önceki dönem kârında ilişkin vergilerin hesaplanmasında 370-No'lu Hesaptan 371 No'lu Hesabın mahsup edilmesi ile bulunmaktadır. Cari dönem kârına ilişkin vergilerin hesaplanmasında 371 No'lu Hesaptaki tutarlar dikkate alınır.

2.2.1.3.10. Ödenen Temettüleri

Dönem içindeki temettü ödemeleri nedeniyle ortaya çıkan nakit çıkışlarını içerir. Kâr dağıtım tablosu verileri kullanılarak ilgili tutar saptanır.

2.2.1.3.11. Diğer Nakit Çıkışları

Bu bölümde, menkul kıymetlerin satışlardan doğanlar hariç olmak üzere alacaklarda ve diğer dönen varlıklarda ortaya çıkan artışlar nedeniyle nakit çıkışına yol açan unsurlar raporlanmaktadır.

2.2.1.4. Dönem Sonu Nakit Mevcudu

İşletmenin dönem sonunda kasa ve bankalarda bulunan nakit mevcudunu ifade eder. Herhangi bir vade taşımayan, ortaya konduklarında tahsili mümkün bulunan çekler nakit mevcudu içinde yer alır. Dönem başı nakit mevcuduna dönem içi nakit girişleri ilave edilerek ve dönem içi nakit çıkışlarının düşülmesi ile dönem sonu nakit mevcuduna ulaşılır.⁸⁸

2.2.1.5. Nakit Artış veya Azalışı

İşletmenin dönem içi nakit girişleri ile dönem içi nakit çıkışları arasındaki fark nakit artış veya azalışlarını gösterir. Yani dönem içi nakit girişlerinin nakit çıkışlarından fazla olması nakit artışını, az olması ise nakit azalışını gösterir. Nakit artış veya azalışını gösteren başka bir işlem ise, dönem sonu nakit mevcudu ile dönem başı nakit mevcudu arasındaki farkın bulunmasıdır. Yapılan bu açıklamalara göre MSUGT'ye göre nakit akış tablosu formatı aşağıdaki gibidir.

---

⁸⁸AKDOĞAN-TENKER; a.g.e., s. 313.

Tablo 6: MSUGT'ye Göre Nakit Akış Tablosu**NAKİT AKIŞ TABLOSU (YTL)**

	ÖNCEKİ DÖNEM		CARİ DÖNEM	
A- DÖNEM BAŞI NAKİT MEVCUDU				
B- DÖNEM İÇİ NAKİT GİRİŞLERİ				
1. Satışlardan Elde Edilen Nakit				
a) Net Satışlar				
b) Ticari Alacaklardaki Azalışlar				
c) Ticari Alacaklardaki Artışlar (-)				
2. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlardan Dolayı Sağlanan Nakit				
3. Olağandışı Gelir ve Kârlardan Sağlanan Nakit				
4. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlardan Sağlanan Nakit				
a) Menkul Kıymet İhraçlarından				
b) Alınan Krediler				
c) Diğer Artışlar				
5. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlardan Sağlanan Nakit				
a) Menkul Kıymet İhraçlarından				
b) Alınan Krediler				
c) Diğer Artışlar				
6. Sermaye Artışından Sağlanan Nakit				
7. Hisse Senedi İhraç Primlerinden Sağlanan Nakit				
8. Diğer Nakit Girişleri				
C- DÖNEM İÇİ NAKİT ÇIKIŞLARI				
1. Maliyetlerden Kaynaklanan Nakit Çıkışları				
a) Satışların Maliyeti				
b) Stoklardaki Artışlar				
c) Ticari Borçlardaki (Alımlardan Kaynaklanan) Azalışlar				
d) Ticari Borçlardaki (Alımlardan Kaynaklanan) Artışlar (-)				
e) Amortisman ve Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Giderler (-)				
f) Stoklardaki Azalışlar (-)				
2. Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışlar				
a) Araştırma ve Geliştirme Giderleri				
b) Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri				
c) Genel Yönetim Giderleri				
d) Amortisman ve Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)				
3. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlara İlişkin Nakit Çıkışları				
a) Diğer Faaliyetlerle İlgili Olağan Gider ve Zararlar				
b) Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Gider ve Zararlar (-)				
4. Finansman Giderlerinden Dolayı Nakit Çıkışları				
5. Olağandışı Gider ve Zararlardan Dolayı Nakit Çıkışı				
a) Olağandışı Gider ve Zararlar				
b) Amortisman ve Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Gider ve Zararlar (-)				
6. Duran Varlık ve Yatırımlarına İlişkin Nakit Çıkışlar				
7. Kısa Vadeli Yabancı Kaynak Ödemeleri (Alımlarla İlgili Olmayan)				
a) Menkul Kıymetler Anapara Ödemeleri				
b) Alınan Krediler Anapara Ödemeleri				
c) Diğer Ödemeler				
8. Uzun Vadeli Yabancı Kaynak Ödemeleri				
a) Menkul Kıymet Anapara Ödemeleri				
b) Alınan Krediler Anapara Ödemeleri				
c) Diğer Ödemeler				
9. Ödenen Vergi ve Benzerleri				
10. Ödenen Temettümler				
11. Diğer Nakit Çıkışları				
D- DÖNEM SONU NAKİT MEVCUDU (A+B-C)				
E- NAKİT ARTIŞ VEYA AZALIŞ (B-C)				

2.2.2. Türkiye Muhasebe Standartları'na Göre Nakit Akış Tablosu

2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun Ek- 1'inci maddesi hükmü ile kurulan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun, Bakanlar Kurulu'nun 24.02.2004 Tarih ve 2004/6924 Sayılı Kararı ile yürürlüğe giren "Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun Çalışmalarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliği"nin 9. maddesinin (b) bendi hükmüne göre finansal tabloların gerçek, güvenilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaca uygun, anlaşılabilir ve tutarlı finansal bilgiler üretebilmesini sağlayacak Türkiye Muhasebe Standartlarının oluşturulması öngörülmektedir. TMSK, Uluslararası Muhasebe Standartları paralelinde standartlar yayınlamakla yetkili kuruluş olarak faaliyet göstermektedir. Nitekim yayınlamış olduğu standartlar, uluslararası muhasebe standartlarının birebir çevirisidir. Bu standartlardan 18 Ocak 2005 Tarih, 25704 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı nakit akış tabloları ile ilgili bilgileri kapsamaktadır. TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardı, IAS 7 Nakit Akış Tablosu Standardının küçük bazı değişiklikler dışında aynıdır. Aşağıda TMS 7 Nakit Akış Tabloları Standardı incelenecektir.

2.2.2.1. TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardının Amacı

İşletmeler bu standarda göre nakit akış tablosu hazırlamalı ve finansal tabloların hazırlandığı her dönem için finansal tabloların ayrılmaz parçası olarak sunulmalıdır. Bu standart finansal durumdaki değişim tablosunun yerini almıştır. Finansal tablo kullanıcıları, işletmenin nakit ve nakit benzeri varlıklarını nasıl oluşturduğu ve nasıl kullandığı ile ilgilenmektedirler. Bu ilgi, finansal kurumlarda olduğu gibi işletmenin doğasından kaynaklanan faaliyetlerinden veya nakdin işletmenin ürünü gibi görülmesinden bağımsızdır. İşletmeler kâr etmek amacıyla farklı faaliyetlerde bulunmalarına karşın, özünde faaliyetlerine devam etmek, yükümlülüklerini yerine getirmek ve yatırımcılarına getiri sağlamak gibi benzer nedenlerle nakde ihtiyaç duyarlar. Bu nedenle, tüm işletmelerin nakit akış tablosu hazırlamaları zorunludur.(TMS 7, Md.1,2,3)

2.2.2.2. Nakit Akış Tablosunun Yararları

Nakit akış tablosu verilerinden sağlanan bilgileri standart aşağıdaki gibi açıklamıştır (TMS 7, Md. 4,5):

Nakit akış tablosu, işletmenin net aktiflerindeki değişimi, finansal yapısını (likidite ve borç ödeme gücü dâhil) ve nakit akışlarının tutar ve zamanlamasını değişen koşullara ve fırsatlara uyum sağlamak amacıyla etkileme yeteneğini değerlendirebilmesi için gerekli bilgiyi sağlar. Nakit akış tablosundan elde edilen verilerle işletmenin nakit ve nakit benzeri yaratma yeteneğinin değerlendirilmesi ve kullanıcıların gelecekteki nakit akışlarını ölçmek ve başka işletmelerle karşılaştırma olanağı sağlar. Ayrıca işletmeler arasındaki aynı işlem ve olaylar için farklı muhasebe uygulamalarının etkilerini elimine ederek farklı işletmelerin performans raporlamalarının karşılaştırılabilmesine olanak verir. Ayrıca tablodan edinilen bilgiler, gelecekteki nakit akışlarının tutarı, zamanlaması ve kesinliğinin göstergesi olarak kullanılır. Bu bilgiler, gelecek nakit akışlarına ilişkin geçmişte yapılan değerlendirmelerin doğruluğunun kontrol edilmesi ve kârlılık, net nakit akışları ve fiyat değişiminin etkileri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesinde de kullanılır.

2.2.2.3. Nakit ve Nakit Benzeri Varlıkların Kapsamı

Nakit akış tablosu nakit ve benzeri varlıklar kavramı üzerine odaklanmış olduğundan, standartta nakit ve nakit benzeri kavramları şu şekilde tanımlanmıştır: (TMS 7, Md. 6,7)

Standarda göre nakit, işletmedeki nakit ve vadesiz mevduatı ifade etmektedir. Dolayısıyla işletmenin kasa ve banka hesabındaki para hareketleri nakit olarak ifade edilmektedir.

Nakit benzeri ise, tutarı belirli bir nakde kolayca çevrilebilen kısa vadeli ve yüksek likiditeye sahip ve değerindeki değişim riski önemsiz olan yatırımları ifade etmektedir. Bir varlığın nakit benzeri olarak kabul edilebilmesi için, değeri kesinlikle saptanabilen bir nakde dönüştürülebilmesi ve değerindeki değişim riskinin ise önemsiz olması şarttır. Buna göre, vadesi 3 ay veya daha az olan yatırımlar nakit benzeri yatırım olarak kabul edilir. Öz sermayeyi temsil eden menkul kıymetlere

yapılan yatırımlar, vadesine kısa bir süre kala edinilen ve üzerinde belirli bir ödeme tarihi bulunan imtiyazlı hisse senetlerinde olduğu gibi özellikli durumlar hariç, nakit benzeri olarak kabul edilmez.

Banka kredilerinin finansman faaliyetleri kapsamında olduğu kabul edilir. Ancak, bankanın talebi halinde geri ödenmesi gereken ve bakiyeleri sıklıkla pozitif ve negatif olacak şekilde dalgalanabilen, bankalar gözetimindeki cari hesaplar işletmenin nakit yönetiminin ayrılmaz parçasını oluşturduğunda bunlar nakit ve benzeri olarak kabul edilir.

Nakit ve nakit benzeri kalemleri arasındaki işlemler nakit yönetiminin bir parçasını oluşturması nedeniyle nakit akışı olarak kabul edilmez. Nakit yönetimi fazla nakdin, nakit benzeri yatırım araçlarında değerlendirilmesini içerir. Bu nedenle nakit ve nakit benzeri kalemler arasındaki işlemler işletmenin; işletme, yatırım ve finansman faaliyeti dışında kabul edilir. (TMS 7, Md. 9)

Buna göre nakit ve nakit benzeri kalemler olarak, hazır değer grubunda yer alan hesaplar ve menkul kıymetler grubunda izlenen vadesi üç aydan az olan likit fonlar, yatırım fonları, kamu kesimi tahvil senet ve bonolar ile özel kesim tahvil senet ve bonoları ve vadesine kısa bir süre kala edinilen imtiyazlı hisse senetlerini sayabiliriz.

2.2.2.4. Nakit Akış Tablosunun Sunumu

Nakit akış tablosunda döneme ilişkin nakit akışları işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerine dayalı bir biçimde raporlanır. (TMS 7, Md. 10)

Bir işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerinden olan nakit akışlarını iş sahasına en uygun şekilde gösterir. Faaliyet bazında sınıflama, kullanıcılara, bu faaliyetlerin işletmenin finansal durumuna ve nakit ve nakit benzerlerine olan etkisine ilişkin bilgi sağlar. Bu bilgi ayrıca, faaliyetler arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi için de kullanılabilir. (TMS 7, Md. 11) Tek bir işlem, farklı şekilde sınıflandırılan nakit akışlarını içerebilir. Örneğin bir borcun geri ödenmesinde faiz ve anapara ele alındığında, faiz işletme faaliyeti, anapara ise finansman faaliyeti olarak sınıflandırılabilir. (TMS 7, Md. 12)

2.2.2.4.1.İşletme Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışları

İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları, dış finansman kaynaklarına ihtiyaç duyulmadan işletmenin; borçlarını geri ödeyebilmesi, faaliyetlerini sürdürebilmesi, kâr payı ödemelerini yapabilmesi ve yeni yatırımlara başlayabilmesinin mümkün olup olmadığı hususlarında temel bir gösterge teşkil etmek üzere sunulur. İşletme faaliyetlerden kaynaklanan nakit akışları ile ilgili belli başlı kalemlere ilişkin bilgi, diğer bilgilerle birlikte değerlendirilerek, gelecekte oluşacak nakit akışlarına ilişkin tahminlerde kullanılabilir. İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları, genellikle işletmenin ana gelir getirici faaliyetleriyle ilgili olup, net kârın veya zararın belirlenmesinde yer alan işlem ve olaylardan kaynaklanır. (TMS 7, Md.13) İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları standartta aşağıdaki şekilde gösterilmektedir.

A. İŞLETME FAALİYETLERİNE İLİŞKİN NAKİT AKIŞLARI

1. Esas Faaliyet Gelirlerinden Sağlanan Nakit Girişleri (+)
  - a) Satışlardan sağlanan nakit girişleri (+)
  - b) Faaliyet gelirlerinden sağlanan nakit girişleri (+)
2. Esas Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışları (-)
  - a) Satılan mal ve hizmet maliyetleri ve stok değişimlerine ilişkin nakit çıkışları(-)
  - b) Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışları (-)

Esas Faaliyet Sonucu Sağlanan Net Nakit Akışı(1-2)

3. Diğer Gelir ve Kârlardan Sağlanan Nakit Girişleri (+)
4. Diğer Gider ve Zararlardan Kaynaklanan Nakit Çıkışları(-)
- 5.Finansman Giderlerinden Kaynaklanan Nakit Çıkışları (-)
6. İşletme Faaliyetleriyle İlgili Varlık ve Yabancı Kaynaklardaki Değişikliklere İlişkin Nakit Akışları (+) (-)
  - a) Varlık Artışları (-)
  - b) Varlık Azalışları (+)
  - c) Yabancı Kaynak Artışları (+)
  - d) Yabancı Kaynak Azalışları (-)
7. Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülüklerle İlişkin Nakit Çıkışları (-)
  - a) Önceki Dönem Kârından Ödenen (-)
  - b) Geçici Vergiler(-)

İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarına ait örnekler standartta aşağıdaki gibi sıralanmıştır. (TMS 7, Md.14)

- a) Satılan mallardan ve verilen hizmetlerden elde edilen nakit girişleri
- b) Royalti, ücret, komisyon ve diğer hâsılatlarla ilgili nakit girişleri
- c) Mal ve hizmetler için yapılan ödemelerden kaynaklanan nakit çıkışları
- d) Çalışanlara ve çalışanlar adına yapılan ödemelerden kaynaklanan nakit çıkışları
- e) Sigorta şirketlerinin aldığı veya ödediği primler, tazminatlar, yıllık ödemeler ve poliçeyle ilgili diğer yükümlülükler nedeniyle oluşan nakit giriş ve çıkışları
- f) Finansman veya yatırım faaliyeti ile doğrudan ilgili olmadığı sürece kurum kazancı üzerinden hesaplanan diğer vergiler ile ilgili nakit çıkışları veya söz konusu vergiler kapsamında alınan vergi iadeleri ile ilgili nakit girişleri
- g) Alım satım amaçlı elde bulundurulmuş sözleşmelerle ilgili nakit girişleri ve çıkışları

Satış amacıyla stok bulundurmaya benzer şekilde, bir işletme alım satım amacıyla menkul kıymet bulundurabilir. Bu işlemler sonucu elde edilen nakit akışları işletme faaliyet sonucu elde edilen nakit akışları olarak kabul edilir. Aynı şekilde, ana gelir getirici faaliyetleri ile ilgili olduğu sürece, finansal kurumlarca verilen nakit avansları ve krediler de söz konusu işletmenin işletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışı olarak sınıflandırılır.(TMS 7,md.15)

Yukarıdaki madde hükmü değerlendirildiğinde, menkul kıymetlerin alım satım amacıyla elde bulundurulması halinde, stoklar gibi işlem görüp işletme faaliyeti kapsamında raporlanması gerekir. Ancak menkul kıymetlerin yatırım amacıyla alınması durumunda, oluşan nakit hareketleri yatırım faaliyetleri bölümünde raporlanacaktır. Ayrıca bir işletmenin bankadan kredi alması ve bunun

geri ödenmesi finansman faaliyeti olarak kabul edilirken, bir banka için bu durum bankanın ana faaliyetlerinden biri olduğu için işletme faaliyeti olarak kabul edilir.

2.2.2.4.2.Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışları

Uzun vadeli varlıkların ve nakit benzerleri içerisinde yer almayan diğer yatırımların elde edilmesi ve elden çıkarılmasına ilişkin faaliyetler, standart da yatırım faaliyeti olarak tanımlanmıştır. Yatırım faaliyetleriyle ilgili nakit akışları, gelir ve nakit akışı sağlama amacına yönelik olarak ayrılan kaynakların gösterimini sağlamak amacıyla ayrı olarak gösterilir. TMS 7' de yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit girişleri ve nakit çıkışları aşağıdaki gibi gösterilir.

B. YATIRIM FAALİYETLERİNE İLİŞKİN NAKİT AKIŞLARI

1.Yatırım Faaliyetinden Sağlanan Nakit Girişleri(+)

- a. Mali Duran Varlık Satışlarından Sağlanan Nakit Girişleri (+)
- b. Maddi Duran Varlık Satışlarından Sağlanan Nakit Girişleri (+)
- c. Diğer Duran Varlık Satışlarından Sağlanan Nakit Girişleri (+)
- d. Mali Duran Varlıklarla İlgili Alınan Temettülden Sağ. Nakit Girişleri (+)
- e. Yatırım Faaliyetleriyle İlgili Faizlerden Sağlanan Nakit Girişleri(+)
- f. Üçüncü Kişilere Verilen Avans ve Kredilere İlişkin Tahsilatlardan Sağlanan Nakit Girişleri(+)
- g. Diğer Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Girişleri(+)

2. Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çıkışları (-)

- a. Mali Duran Varlık Alışları (-)
- b. Maddi Duran Varlık Alışları (-)
- c. Maddi Olmayan Duran Varlık Artışları (-)
- d. Özel Tükenmeye Tabi Varlıklardaki Artışlar (-)
- e. Diğer Duran Varlık Artışları (-)
- f. Üçüncü Kişilere Verilen Avans ve Kredilerle İlgili Nakit Çıkışları(-)
- g. Diğer Yatırım Faaliyetiyle İlgili Nakit Çıkışları(-)

Maddi duran varlık kâr veya zararları, dönem net kârının belirlenmesinde dikkate alınsa bile, bir maddi duran varlık satışı sonucu oluşan nakit akışları, yatırım faaliyetlerinden elde edilen nakit akışları olarak değerlendirilir. Maddi duran varlık satışı, satış tutarı üzerinden yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit akışlarında nakit girişi

olarak raporlanır. Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarına ait örnekler standartta aşağıdaki gibi sıralanmıştır. (TMS 7, Md.16)

a) Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ve diğer uzun vadeli varlıkların alımı ile ilgili nakit çıkışları. Bu ödemeler, aktifleştirilen geliştirme harcamalarını ve işletmenin inşa veya imal ettiği maddi duran varlıklara ilişkin giderlerle ilgili nakit çıkışlarını da içerir.

b) Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ve diğer uzun vadeli varlıkların satışı ile ilgili nakit girişleri,

c) Nakit benzeri veya alım satım amacıyla elde tutulan araçlarla ilgili olmadığı sürece, başka bir işletmeye iştirak etmek veya o işletmenin borçlanma aracını satın almak için ve müşterek yönetime tabi iş ortaklığına katılmak için yapılan nakit çıkışları,

d) Nakit benzeri veya alım satım amacıyla elde tutulan araçlarla ilgili olmadığı sürece, başka bir işletmenin hisse senedinin veya borçlanma aracının veya işletmenin bir müşterek yönetime tabii iş ortaklıklarındaki payının satılması sonucu elde edilen nakit girişleri,

e) Finansal kurumların yaptığı işlemler hariç olmak üzere, işletmeler tarafından üçüncü kişilere verilen avans ve borçlara ilişkin nakit çıkışları,

f) Finansal kurumların yaptığı işlemler hariç olmak üzere, işletmeler tarafından üçüncü kişilerden alınan avans ve borçlara ilişkin nakit girişleri,

g) Alım satım amacıyla yapılanlar ve finansman faaliyetleriyle ilgili olanlar hariç, vadeli işlem veya forward sözleşmesi, opsiyon sözleşmeleri ve swap sözleşmelerine ilişkin nakit giriş ve çıkışlarıdır.

Riskten korunma amacıyla yapılan sözleşmelerden doğan nakit akışları, riskten korunması amaçlanan kalemin nakit akışının sınıflandırılmasına uygun şekilde sınıflandırılır.

Yukarıdaki madde hükmüne göre, alım satım amacıyla elde bulundurulmayan veya nakit benzeri varlıklar kapsamında olmayan menkul kıymetler, finansal duran varlıklar, maddi duran varlıklar ve diğer duran varlıkların satışlarından elde edilen nakit ve nakit benzeri tutarlar, işletmenin kendine bağlı ortaklık ve iştiraklerden aldığı ticari faaliyeti dışındaki avanslar, aldığı temettüleri, yatırımlardan elde ettiği getiriler nakit girişi olarak bu bölümde raporlanacaktır. Buna karşın, nakit ve benzeri tutarlarla yapılan her türlü duran varlık alışları nakit çıkışı olarak raporlanacaktır. Finansal kiralama veya banka kredisi kullanılarak alınan maddi duran varlıklar tabloda gösterilmeyecektir. Ayrıca forward, opsiyon ve swap sözleşmeleriyle ilgili nakit hareketleri finansman faaliyeti ve alım satım amacı ile olmadığı sürece bu bölümde raporlanacaktır.

2.2.2.4.3.Finansman Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışları

Standart, finansman faaliyetlerini, öz kaynaklar ile yabancı kaynakların yapısında ve tutarında değişiklik meydana getiren faaliyetler olarak tanımlamıştır. (TMS 7, Md.6) Finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışları, işletmeye sermaye sağlayanların işletmenin gelecekteki nakit akışlarından talep edecekleri kısmın belirlenmesini sağlamak üzere ayrı olarak açıklanır. Finansman faaliyetlerine ilişkin nakit girişleri ve nakit çıkışları aşağıdaki gibi gösterilir.

C. FİNANSMAN FAALİYETLERİNE İLİŞKİN NAKİT AKIŞLARI

1. Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Girişleri(+)

- a) Kısa Vadeli Mali Borçlardan Sağlanan Nakit(+)
- b) Uzun Vadeli Mali Borçlardan Sağlanan Nakit (+)
- c) Sermaye Artırımından Sağlanan Nakit (+)
- d) Hisse Senedi İhraç Primlerinden Sağlanan Nakit (+)
- e) Diğer Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Girişleri (+)

2. Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çıkışları (-)

- a) Kısa Vadeli Mali Borç Ödemeleri (-)
- b) Uzun Vadeli Mali Borç Ödemeleri (-)
- c) Ödenen Temettüleri (-)
- d) Sermayenin Azaltılması (-)
- e) Diğer Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çıkışları(-)

Finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akış örnekleri standartta aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- a) Hisse senedi ve diğer öz sermaye araçlarının ihracından sağlanan nakit girişleri
- b) Sermayenin azaltılması veya işletmenin kendi hisse senetlerini almasıyla ilgili nakit çıkışları
- c) Borçlanma araçları ihracı ve diğer uzun ve kısa vadeli krediler ile sağlanan nakit girişleri
- d) Borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları
- e) Finansal kiralama sözleşmelerinden kaynaklanan borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları

Finansman faaliyetleri ile ilgili nakit akışlarının belirlenmesinde dikkat edilmesi gereken husus yabancı kaynak olmakla birlikte işletme faaliyeti ile direkt ilgisi olan borç kalemlerinin bu bölümde raporlanmaması gerektiğidir. Örneğin ticari borçlar, ödenecek vergiler ve yasal yükümlülükler, gider tahakkukları, kıdem tazminatı karşılıkları gibi kalemlerle ilgili nakit akışları işletmenin finansman faaliyeti değil, işletme faaliyeti ile ilgili nakit akışlarıdır. Ayrıca tek düzen hesap planında diğer borçlar içeriğinde yer alan bağlı ortaklıklara ve iştiraklere olan borçlar gibi kalemlerle ilgili nakit akışları finansman faaliyeti değil yatırım faaliyeti olarak raporlanmalıdır. Finansman faaliyeti, daha çok işletmenin para piyasasından veya sermaye piyasasından temin etmiş olduğu kaynaklarla ilgili nakit akışlarını kapsamaktadır. Bu nedenle mali borçlarla ilgili nakit akışları, ortakların sermaye olarak koydukları nakit veya nakit benzeri varlıklar, ihraç edilen hisse senetlerinin satışından sağlanan ihraç primleri, ortaklara dağıtılan temettülerle ilgili nakit akışları finansman faaliyeti ile ilgili nakit akışlarıdır.⁸⁹

---

⁸⁹ AKDOĞAN, Nalân - TENKER, Nejat; *Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri*, 11.Baskı, Gazi Kitabevi, 2007, s. 372.

2.2.2.5. Nakit Akışlarının Raporlanması

Standartta işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışlarının hangi yöntemlere göre raporlanması gerektiği belirtilmiştir. Buna göre işletme faaliyetleri ile ilgili nakit akışlarının raporlanmasında brüt veya net yöntem kullanılabilir.

İşletme faaliyetlerine ilişkin nakit akışları;brüt nakit girişleri ve brüt nakit çıkışlarına ait ana grupların belirtildiği brüt (dolaysız) yönteme göre veya net kâr/zararın, gayri nakdi işlemlerin, geçmiş veya gelecek işlemlerle ilgili nakit giriş veya çıkışları tahakkuklarının veya ertelemelerinin ve yatırım veya finansman faaliyetleriyle ilgili nakit akışlarına ilişkin gelir veya gider kalemlerinin etkilerine göre düzeltildiği net (dolaylı) yönteme göre raporlanmaktadır. (TMS 7,Md.18)

İşletmelerin işletme faaliyetlerine ilişkin nakit akışlarını brüt (dolaysız) yönteme göre raporlaması tercih edilmektedir. Brüt yöntem, gelecekteki nakit akışlarının tahmin edilmesi açısından yararlı bilgiler verirken, net (dolaylı) yöntemde bu mümkün değildir. Brüt yöntemde, önemli nakit giriş ve çıkışları aşağıdaki kaynaklardan sağlanabilir.(TMS 7, Md.19)

İşletmenin muhasebe kayıtlarından veya satışlar, satışların maliyeti (finansal bir kuruluş için faiz, benzeri gelir ve giderler) ve gelir tablosundaki diğer kalemlerin:

- Dönem içersinde stoklar, faaliyetle ilgili ticari alacak ve borçlardaki değişiklikler,
- Diğer nakit giriş ve çıkışı gerektirmeyen kalemler
- Nakit etkisi, yatırım veya finansman nakit akışlarıyla ilgili olan kalemlerin etkisi dikkate alınarak düzeltilmesi ile tespit edilir.

Net (dolaylı) yöntemin uygulanması durumunda ise, işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları net dönem kâr zararının aşağıdaki etkilere göre düzeltilmesi ile tespit edilir.(TMS 7, Md. 20)

- Dönem içersinde stoklar, faaliyetle ilgili alacak ve borçlardaki değişiklikler

- Amortisman, karşılıklar, ertelenmiş vergi, gerçekleşmemiş kâr zararları, iştiraklerin dağıtılmamış kârları ve azınlık payları,
- Nakit etkisi, yatırım veya finansman faaliyeti nakit akışlarıyla ilgili olan kalemler.

İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akışlarının net (dolaylı) yöntem yoluyla gösteriminde, gelir tablosunda yer alan hâsılat ve giderler ile dönem içerisinde stoklardaki ve faaliyetle ilgili alacak ve borçlardaki değişimlerin gösterimi alternatif olarak kullanılabilir.

Yatırım ve finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışlarının raporlanmasında ise, yatırım ve finansman faaliyetleri sonucu ortaya çıkan, nakit girişleri ve çıkışları brüt tutarları üzerinden ana gruplar itibarıyla sınıflandırılarak gösterilir. Fakat aşağıda belirtilen yatırım ve finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları netleştirme esasına göre gösterilebilir. (TMS 7, Md. 22–24)

1) İşletme yerine müşterilerin nakit akışını yansıtan ve işletme tarafından müşteriler adına yapılan nakit tahsilât ve ödemeler (örneğin; bir banka açısından vadesiz mevduat olarak yatırılan ve çekilen paralar, bir aracı kurumun müşterileri adına tuttuğu fonlarla ilgili nakit akışları ve mülk sahipleri adına tahsil edilen ve daha sonra bunlara ödenen kiralar)

2) Devir hızı yüksek, tutarları büyük ve vadeleri kısa olan kalemlere ilişkin nakit girişleri ve çıkışları (örneğin; kredi kartı müşterilerine ilişkin ana para ödemeleri, menkul kıymet alım ve satımları ve vadesi üç ay veya daha kısa olan diğer kısa vadeli borçlanmalar)

3) Finansal kuruluşların aşağıdaki faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları netleştirme esasına göre raporlanabilir.

- Vadeli mevduat kabulü ve geri ödemesinden kaynaklanan nakit giriş ve çıkışları
- Diğer finansal kurumlara yatırılan ve bu kurumlardan çekilen mevduatlar
- Müşterilere verilen krediler, avanslar ve bunların geri ödemeleri

2.2.2.6. Yabancı Paraya Dayalı İşlemlere İlişkin Nakit Akışları

Yabancı paraya dayalı işlemlerden kaynaklanan nakit akışları, nakit akışının gerçekleşme tarihindeki kurlar üzerinden ilgili işletmenin fonksiyonel para birimine çevrilir. Yabancı ülkedeki bağlı şirketlerin nakit akışları da gerçekleştiği tarihteki kur kullanılarak yabancı ülkede kullanılan para biriminden, işletmenin fonksiyonel para birimine çevrilir. Yabancı paraya dayalı nakit akışları “TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri” uyarınca işleme tabi tutulur. Bu uygulama, gerçek kura yaklaştıran bir değişim kuru kullanılmasına izin verir. Örneğin, bir döneme ilişkin ağırlıklı ortalama kur yabancı bir bağlı şirketin nakit akışlarının çevrilmesi için kullanılabilir. Ancak TMS 21 yabancı bir bağlı şirketin nakit akışlarının bilanço günündeki kurdan çevrilmesine izin vermemektedir. (TMS 7, Md. 25–27)

Standart, kur farklarından kaynaklanan realize olmamış kazanç ve kayıpların nakit akışı olarak gösterimini kabul etmemektedir. Ancak kur farklarının yabancı para cinsinden tutulan nakit ve nakit benzerleri üzerine etkisi, dönemin başlangıcında ve sonundaki nakit ve nakit benzerlerinin mutabakatlarını yapmak amacıyla, nakit akış tablosunda yer alır. Bu şekilde bulunan tutarlar; işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışlarından ayrı olarak gösterilir. Ayrıca söz konusu nakit akışları dönem sonundaki kurdan ilgili para birimine çevrilirse, bu durumda nakit akışları ortaya çıkacak kur farklarını içerir. (TMS 7, Md. 28) TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardında, yabancı para hareketlerinden dolayı dönem sonundaki değerlemeden doğan kur farkları nakit akış tablosunda “Kur Farklarının Nakit ve Nakit Benzerlerine Etkileri” başlığında ayrı bir satırda raporlanmaktadır.

2.2.2.7. Faiz ve Temettülerin Nakit Akış Tablosunda Gösterimi

Nakit akış tablosunda faiz ve temettülere ilişkin nakit giriş ve çıkışları ayrı olarak açıklanır. Bu kalemlerin her biri dönemler arasında tutarlı bir şekilde işletme, yatırım veya finansman faaliyetleriyle ilgili oluşlarına göre sınıflandırılır. Gelir tablosunda gider olarak gösterilen veya varlık maliyetlerine verilen faiz giderleri toplamları dönemin toplam faiz giderleri olarak nakit akış tablosunda açıklanır. (TMS 7, Md. 31,32)

Finansal kuruluşlar için faiz gelir ve giderleri ile temettüleri genellikle esas faaliyetlerle ilgili nakit akışları içerisinde yer alır. Ancak diğer işletmeler için söz konusu nakit akışlarını ne şekilde sınıflayacaklarına ilişkin bir ilke bulunmamaktadır. Faiz giderleri ve temettüleri net kâr veya zararın hesaplanmasında dikkate alındığı için işletme faaliyetlerine ilişkin nakit akışları olarak sınıflanabilirler. Alternatif olarak işletmeler faiz gelir ve giderleri ile temettü gelirlerine ilişkin nakit akışlarını faaliyetlerine uygun bir şekilde sınıflandırarak nakit akış tablosunda gösterebilirler. Bu bağlamda işletmeler, faiz gelir ve giderleri ile temettü gelirlerini, net kâr/zararın tespitinde dikkate alınması halinde esas faaliyetlerden, finansman kaynaklarının elde etme maliyetini oluşturması halinde finansman faaliyetlerinden ya da yatırımın getirileri olması halinde yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları olarak gösterebilirler. (TMS 7, Md. 33)

Temettü ödemeleri, elde edilen finansman kaynaklarının maliyetlerini oluşturduklarından finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışı olarak sınıflandırılabilir. Alternatif olarak, finansal tablo kullanıcılarına işletmenin esas faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarından temettü dağıtma kabiliyeti hakkında bilgi sunmak amacıyla işletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışı olarak da gösterilebilir. (TMS 7, Md. 34) Her işletme ait olduğu sektörün özelliğine göre kendi esas faaliyet gelirlerine göre alt kalemlerini oluşturacaktır. Ancak TMSK tarafından işletmenin dağıttığı temettü tutarlarının finansman faaliyetleri bölümünde, faiz giderlerinin ise işletme faaliyetleri olarak raporlanması tercih edilmiştir. Yatırımların finansmanında kullanılan borçlardan kaynaklanan ve yatırım maliyetlerine verilen faiz giderlerinin ise yatırım maliyetleri içinde raporlanması gerekmektedir. Alınan temettüleri ve faiz gelirleri ise duruma göre işletme faaliyetleri içinde veya yatırım faaliyetleri içinde raporlanacaktır.

2.2.2.8. Vergilere İlişkin Verilerin Nakit Akış Tablosunda Gösterilmesi

Vergilerle ilgili nakit akışları nakit akış tablosunda ayrı olarak açıklanır ve bu nakit akışları, finansman ya da yatırım faaliyetleri ile ilgili olmadığı sürece işletme faaliyetleri bölümünde raporlanır. Yatırım ve finansman faaliyetlerinden kaynaklanan vergi tutarının tutarı belirlenebilir olsa da, ilgili nakit akışlarının belirlenmesinde zorluklar ortaya çıkarabilir ve vergi ile ilgili nakit akışı vergiyi

doğuran işlem ve olaydan farklı bir dönemde gerçekleşebilir. Bu nedenle, ödenen vergiler genellikle işletme faaliyetleriyle ilgili nakit akışları içerisinde sınıflandırılır. Ancak, finansman ya da yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan bir işlemde kaynaklandığı tespit edilirse bu durumda yatırım veya finansman bölümünde sınıflandırılır. Vergi nakit akışları birden fazla faaliyetle ilgili ise ve farklı faaliyetler grubunda gösterilmişse, toplam ödenen vergi tutarı dipnotlarda açıklanır. (TMS 7, Md. 35,36)

2.2.2.9. Bağlı Ortaklıklar, İştirakler ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlara İlişkin Nakit Akışları

Bağlı ortaklıklar veya iştirakler maliyet esaslı veya öz sermaye yöntemi ile muhasebeleştirildiğinde, ana ortaklık ile bağlı ortaklıklar ve iştirakler arasındaki nakit akışları örneğin temettü tahsilâtları ve avans ödemeleri, diğer nakit akışları şeklinde nakit akış tablosunda gösterilir. (TMS 7, Md. 37)

İşletmenin bağlı ortaklık ve diğer birimlerinin satın alınması ve elden çıkarılması sonucunda ortaya çıkan toplam nakit akışları nakit akış tablosunda ayrıca gösterilir ve yatırım faaliyeti olarak sınıflandırılır. Bağlı ortaklıklar ve diğer işletme birimlerinin satın alınmasına ve satılmasına ilişkin nakit akışları, ayrı bir kalem olarak raporlanır ve bu raporlama biçimi, bu kalemlere ilişkin nakit akışlarının diğer işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarından ayırt edilmesine olanak sağlar. Bu varlıkların satılması ile satın alınmasından kaynaklanan nakit girişleri ile nakit çıkışları mahsup edilmez. (TMS 7, Md. 39–42)

2.2.2.10. Nakit Akışı Yaratmayan İşlemler

Yatırım ve finansman faaliyetlerinden nakit ve nakit benzeri kullanımı gerektirmeyen işlemler nakit akış tablosunda yer almaz. Bu işlemler, yatırım ve finansman faaliyeti ile ilgili tüm gerekli bilgileri içerecek şekilde, diğer finansal tablo veya dipnotlarda yer alır.

Nakit akışı yaratmayan işlemlerin örnekleri standartta aşağıdaki gibi belirtilmiştir. (TMS 7, Md. 44)

- a) Aktiflerin borçlanma veya finansal kiralama yoluyla elde edilmesi,
- b) Bir işletmenin hisse senedi ihracı yolu ile elde edilmesi,
- c) Borçların özkaynağa dönüştürülmesi.

Örneğin, bir maddi duran varlığın banka kredisi ile alınması gibi bir seçenek söz konusu ise, maddi duran varlık alımı yatırım faaliyetlerinde nakit çıkışı olarak, banka kredilerindeki artışlar da finansman faaliyetlerinde nakit girişi olarak raporlanmayacaktır. Ancak banka kredisinin normal olarak alınarak daha sonra yönetimce maddi duran varlık alımına karar verilirse bu durumda söz konusu kredi, nakit akışına neden olacağı için finansman faaliyetlerinde nakit girişi olarak, duran varlık alımı da yatırım faaliyetlerinde nakit çıkışı olarak raporlanacaktır.

TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardında, dipnotlarda yer alması gereken bilgilerin neler olduğu belirtilmiştir. Buna göre;

- İşletmeler, çeşitli nakit yönetimi uygulamaları ve bankacılık kuralları ile TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı'na uygun olarak nakit ve nakit benzerlerinin kompozisyonuna ilişkin politikalarını dipnotlarda açıklar.

- Nakit ve nakit benzerlerinin unsurlarının belirlenmesine ilişkin muhasebe politikalarında meydana gelen değişiklikler, TMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar Standardı hükümlerine uygun olarak dipnotlarda açıklanır. Ayrıca işletme tarafından kullanılmayan nakit ve nakit benzerleri tutarlarına ilişkin bilgiler nedenleri ile birlikte nakit akış tablosunda açıklanır. Bununla beraber işletmeler, finansal tablo kullanıcılarının işletmenin durumu ve likiditesini daha iyi değerlendirebilmeleri sağlamak için bazı ek bilgileri yönetimin yorumu ile birlikte dipnotlarda açıklayabilir.

Yukarıda ana hatlarıyla incelenen TMS 7 Nakit Akış Tablosu standardının görünümü aşağıdaki gibidir.

Tablo:7 TMS-7'ye Göre Nakit Akış Tablosu

A. İŞLETME FAALİYETLERİNE İLİŞKİN NAKİT AKIŞLARI

1. Esas Faaliyet Gelirlerinden Sağlanan Nakit Girişleri (+)
  - a-) Satışlardan sağlanan nakit girişleri (+)
  - b-) Faaliyet gelirlerden sağlanan nakit girişleri (+)
2. Esas Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıktıları (-)
  - a-) Satılan mal ve hizmet maliyetleri ve stok değişimlerine ilişkin nakit çıktıları(-)
  - b-) Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıktıları (-)

Esas Faaliyet Sonucu Sağlanan Net Nakit Akışı(1-2)

3. Diğer Gelir ve Kârlardan Sağlanan Nakit Girişleri (+)
4. Diğer Gider ve Zararlardan Kaynaklanan Nakit Çıktıları(-)
5. Finansman Giderlerinden Kaynaklanan Nakit Çıktıları (-)
6. İşletme Faaliyetleriyle İlgili Varlık ve Yabancı Kaynaklardaki Değişikliklere İlişkin Nakit Akışları (+) (-)
  - a-) Varlık Artışları (-)
  - b-) Varlık Azalışları (+)
  - c-) Yabancı Kaynak Artışları (+)
  - d-) Yabancı Kaynak Azalışları (-)
7. Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülüklerle İlişkin Nakit Çıktıları (-)
  - a-) Önceki Dönem Kârından Ödenen (-)
  - b-) Geçici Vergiler(-)

B. YATIRIM FAALİYETLERİNE İLİŞKİN NAKİT AKIŞLARI

1. Yatırım Faaliyetinden Sağlanan Nakit Girişleri(+)

- a-) Mali Duran Varlık Satışlarından Sağlanan Nakit Girişleri (+)
- b-) Maddi Duran Varlık Satışlarından Sağlanan Nakit Girişleri (+)
- c-) Diğer Duran Varlık Satışlarından Sağlanan Nakit Girişleri (+)
- d-) Mali Duran Varlıklarla İlgili Alınan Temettülden Sağ. Nakit Girişleri (+)
- e-) Yatırım Faaliyetleriyle İlgili Faizlerden Sağlanan Nakit Girişleri(+)
- f-) Üçüncü Kişilere Verilen Avans ve Kredilere İlişkin Tahsilâtlardan Sağlanan Nakit Girişleri(+)
- g-) Diğer Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Girişleri(+)

2. Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çıktıları (-)

- a-) Mali Duran Varlık Alışları (-)
- b-) Maddi Duran Varlık Alışları (-)
- c-) Maddi Olmayan Duran Varlık Artışları (-)
- d-) Özel Tükemeye Tabi Varlıklardaki Artışlar (-)
- e-) Diğer Duran Varlık Artışları (-)
- f-) Üçüncü Kişilere Verilen Avans ve Kredilerle İlgili Nakit Çıktıları(-)
- g-) Diğer Yatırım Faaliyetiyle İlgili Nakit Çıktıları(-)

C. FİNANSMAN FAALİYETLERİNE İLİŞKİN NAKİT AKIŞLARI

1. Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Girişleri(+)

- a-) Kısa Vadeli Mali Borçlardan Sağlanan Nakit(+)
- b-) Uzun Vadeli Mali Borçlardan Sağlanan Nakit (+)
- c-) Sermaye Artırımından Sağlanan Nakit (+)
- d-) Hisse Senedi İhraç Primlerinden Sağlanan Nakit (+)
- e-) Diğer Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Girişleri (+)

2. Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çıkışları (-)

- a-) Kısa Vadeli Mali Borç Ödemeleri (-)
- b-) Uzun Vadeli Mali Borç Ödemeleri (-)
- c-) Ödenen Temettüleri (-)
- d-) Sermayenin Azaltılması (-)
- e-) Diğer Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çıkışları(-)

D. KUR FARKLARININ NAKİT VE NAKİT BENZERLERİNE ETKİLERİ (+), (-)

E. NAKİT VE NAKİT BENZERLERİNDE MEYDANA GELEN NET ARTIŞ (+) (AZALIŞ) (-)

F. DÖNEM BAŞI NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ MEVCUDU

G. DÖNEM SONU NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ MEVCUDU

2.2.3. SPK Tebliği'ne Göre Nakit Akış Tablosu

Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), 15.11.2003 Tarihli Seri XI, No:25 Sayılı “Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları” hakkındaki Tebliğ’in 4. kısmında nakit akış tablosu düzenleme esasları belirtilmiştir. Bu esaslar Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) ile uyumludur. Bu tebliğ 01.01.2005 tarihinden itibaren hisse senetleri borsada işlem gören şirketler, yatırım ortaklıkları, hisse senetleri borsada işlem görsün görmesin tüm aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri ile bu şirketlerin bağlı ortaklığı, müşterek yönetime tabi ortaklığı ve iştiraki konumunda olan ve konsolidasyon kapsamı dışında tutulmamış olan şirketler için uygulanması zorunlu tutulmuştur.⁹⁰

SPK, Seri XI No:25 Sayılı Tebliğ’in Nakit Akış Tablosu’nu düzenleyen 4. Kısmı altı bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler aşağıdaki gibidir.

⁹⁰ ÇABUK, Adem - LAZOL, İbrahim; *Mali Tablolarda Analizi*, 1.Baskı, Nobel Yayın, Ankara, 2005, s.121.

1-) Amaç, Kapsam ve Tanımlar: Birinci bölümde genel olarak nakit akış tablosunun düzenlenme amacı, düzenlenmesine yönelik ilke ve esaslar ile tanımlara değinilmiştir.

2-) Nakit Akış Tablosunun Düzenlenmesine İlişkin Hükümler: İkinci bölüm nakit akış tablosunun sunumuna ilişkin olarak esas faaliyetlerden, yatırım faaliyetlerinden ve finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarını açıklamaktadır.

3-) Nakit Akışlarının Raporlanmasına İlişkin Hükümler: Üçüncü bölümde esas faaliyetlere ilişkin nakit akışlarının, yatırım ve finansman faaliyetleriyle ilgili nakit akışlarının raporlanması ile nakit akışlarının netleştirilmesine ilişkin esaslar belirtilmiştir.

4-) Diğer Kısımlarla İlişkili Hükümler: Dördüncü bölümde, yabancı paraya dayalı işlemler, faiz ve temettüleri ile vergilere ilişkin nakit akışlarının tabloda gösterilmesine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Ayrıca iştirakler, bağlı ortaklıklar ve müşterek yönetime tabi teşebbüse ilişkin yatırımlar ile bunların iktisabı ve elden çıkarılmasına ilişkin hükümlere değinilmiştir.

5-) Nakit Akış Tablosuna alınmayan İşlemler: Beşinci bölümde nakit hareketi gerektirmeyen işlemlere ilişkin bilgiler yer almaktadır.

6-) Kamuya Açıklanacak Hususlar:

Altıncı bölümde nakit akış tablosunda yer alan nakit ve nakit benzerleri bileşenlerinin gösterilmesine yönelik bilgiler ve dipnotlarda açıklanacak hususlara değinilmiştir.

Yukarıdaki bölümlerde yer alan bilgiler ve öngörülen yapı TMS 7 Nakit Akış Tablosuna ilişkin standart metni ile aynıdır. Sadece “ işletme faaliyetlerine ilişkin nakit akışları”, “esas faaliyetlere ilişkin nakit akışları” başlığı altında düzenlenmiştir. SPK’ya tabi finansal kurum dışındaki bir işletme için örnek nakit akış tablosu formatı aşağıdaki gibidir.

**Tablo:8 SPK'ya Tabi Finansal Kurum Dışındaki İşletme İçin
Nakit Akış Tablosu**

A. ESAS FAALİYETLERDEN KAYNAKLANAN

NAKİT AKIŞLARI

1. Alıcılardan elde edilen nakit girişleri
2. Satıcılara ve çalışanlara yapılan ödemeler
- 3. Esas faaliyeti sonucu oluşan nakit (A1-A2)**
4. Faiz ödemeleri
5. Gelir vergisi ödemeleri
6. Diğer nakit girişleri
7. Diğer nakit çıkışları
- 8. Esas faaliyetlerden kaynaklanan net nakit (A3-A4-A5+A6-A7)**

B. YATIRIM FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN

NAKİT AKIŞLARI

1. Maddi varlıkların satışı nedeniyle elde edilen nakit girişleri
2. Maddi varlıkların satın alımı
3. Bağlı ortaklık satın alımı
4. Alınan faizler
5. Alınan temettüleri
6. Diğer nakit girişleri
7. Diğer nakit çıkışları
- 8. Yatırım faaliyetlerinde kullanılan net nakit (B1-B2-B3+B4+B5+B6-B7)**

C. FİNANSMAN FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN

NAKİT AKIŞLARI

1. Hisse senedi ihracı nedeniyle elde edilen nakit girişleri
2. Uzun vadeli borçlarla ilgili nakit girişleri
3. Satış benzeri kiralama borçları ödemeleri
4. Ödenen Temettüleri
5. Diğer nakit girişleri
6. Diğer nakit çıkışları
- 7. Finansman faaliyetlerinde kullanılan net nakit (C1+C2-C3-C4+C5-C6)**

D. KUR FARKLARININ NAKİT VE NAKİT BENZERLERİNE OLAN ETKİSİ

E. NAKİT VE NAKİT BENZERLERİNDE MEYDANA GELEN NET ARTIŞ (A8+B8+C7+D)

F. DÖNEM BAŞINDAKİ NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ MEVCUDU

G. DÖNEM SONUNDAKİ NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ MEVCUDU (E+F)

2.2.4. Bankacılık Mevzuatında Nakit Akış Tablosu

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), Türkiye’de faaliyet gösteren bütün bankaların muhasebe sistemine ilişkin esas ve ilkelerin belirlenmesi amacıyla, “Muhasebe Uygulama Yönetmeliği”ni ve buna bağlı olarak uluslararası muhasebe standartlarını esas alan 19 adet muhasebe Tebliğini 2002 yılında yayınlamıştır. Bu tebliğlerden 22.06.2002 Tarih ve 24793 (Mükerrer) Sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Muhasebe Uygulama Yönetmeliğine ilişkin 16 Sayılı Tebliğ ile nakit akış tablosunun düzenlenmesine ilişkin esaslar belirtilmiştir. Daha sonra BDDK tarafından 1 Kasım 2006 tarihinde yayınlanan “Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”le, 2002 yılında yapılan düzenlemeler yürürlükten kaldırılmış ve bazı hususlar istisna olmak üzere, bankaların muhasebe işlemlerinde TMSK tarafından yayınlanan TMS’yi esas alacakları kabul edilmiştir.⁹¹

Dolayısıyla, bu tarihten itibaren bankalar nakit akış tablosunu düzenlerken TMS 7’deki esasları dikkate almaktadırlar.

2.3. NAKİT AKIŞ TABLOSU İLE İLGİLİ ULUSLARARASI MUHASEBE STANDARTLARINDAKİ DÜZENLEMELER

2.3.1. IAS 7 Nakit Akış Tablosu Standardının Gelişimi

Nakit Akış Tabloları, Fon Akım Tabloları içinde geçerliliğini halen koruyan bir tablo durumundadır. Gerek UMS’de gerekse birçok ülke standardında (Amerika’da FASB- 95 No’lu Standart, Kanada’da 1540 No’lu Standart) nakit akış tablosu düzenlenmesi önerilmektedir. UMS’de nakit akış tabloları ile ilgili olarak birçok değişiklik olmuştur. İlk olarak Haziran 1976’da E7 Fonların Kaynak ve Kullanımı (Fon Akış) Tablosu Taslağı (Exposure Draft E7 Statement of Source and Application of Funds) yayımlanmıştır. Daha sonra Ekim 1977’de IAS 7 Finansal Durumdaki Değişmeler Tablosu (IAS 7 Statement of Changes in Financial Position) yürürlüğe girmiştir. Temmuz 1991’de Nakit Akış Tablosu E36 Taslağı (Exposure

⁹¹ ÇİFTÇİ, Yavuz; “Türkiye’de Cumhuriyet Döneminden Bugüne Yapılan Muhasebe Düzenlemeleri” II. Uluslararası İşletme ve Ekonomi Çalıştayı/I. Muhasebe Tarihi Günleri, 28-30 Haziran 2007, Giresun Üniversitesi, İ.İ.B.F.Yayımları, Giresun, 2007, s.302.

Draft E36 Cash Flow Statement) yayımlanmıştır. Aralık 1992’de ise IAS 7 Nakit Akış Tablosu Standardı (IAS 7 Cash Flow Statement) olarak revize edilmiş ve Ocak 1994’den itibaren uygulamaya konmuştur.⁹²

IAS 7 Nakit Akış Tablosu Standardı, 2005 yılında da değişikliğe uğramış ve son halini almıştır.

2.3.2. IAS 7 Nakit Akış Tablosu Standardının İçeriğinin İncelenmesi

TMSK tarafından, IAS 7 Nakit Akış Tablosu Standardı’nın birebir çevirisi yapılarak TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardı olarak yayımlanmıştır. Dolayısıyla küçük bazı değişiklikler dışında IAS 7 ile TMS 7 Standardı benzerlik göstermektedir.

IAS 7 kapsamında, tüm işletmeler, IFRS’lere göre hazırlanan mali tabloların bir parçası olarak nakit akış tablosunu hazırlamak zorundadırlar. Standarda göre nakit akış tablosu, işletmenin nakit ve nakit benzeri varlıklarında meydana gelen değişiklikleri; işletme faaliyetlerine ilişkin nakit akışları, yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit akışları ve finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışları olarak gösteren tablodur.

Nakit, işletmedeki nakit ile vadesiz mevduatı, nakit benzeri ise, tutarı belirli bir nakde kolayca çevrilebilen, kısa vadeli ve yüksek likiditeye sahip ve değerindeki değişim riski önemsiz olan yatırımları ifade etmektedir. (IAS 7.6) Nakit yönetiminin bir parçasını oluşturması ve işletmenin; işletme, yatırım veya finansman faaliyeti dışında kalması nedeniyle nakit ve nakit benzeri kalemler arasındaki işlemler nakit akışı olarak kabul edilmez. Nakit yönetimi, fazla nakdin, nakit benzeri yatırım araçlarında değerlendirilmesini içerir.(IAS 7.9)

Bir işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerinden olan nakit akışlarını iş sahasına en uygun şekilde gösterir. Faaliyet bazında sınıflama kullanıcılara, bu faaliyetlerin işletmenin finansal durumuna ve nakit ve nakit benzerlerine olan etkisine ilişkin bilgiyi sağlar. Bu bilgi ayrıca, faaliyetler arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi için de kullanılabilir. (IAS 7.11)

⁹² IAS Plus International Accounting Standards IAS 7, Cash Flow Statements
http://www.iasplus.com/standard/ias07.htm (Erişim Tarihi: 31.10.2007)

İşletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarının direkt (brüt) yöntem veya indirekt (net) yöntemle göre raporlanacağı belirtilmiştir. (IAS 7.19) Yatırım ve finansman faaliyetleriyle ilgili nakit akışlarının raporlanmasında ise, netleştirme esasına göre raporlananlar hariç olmak üzere yatırım ve finansman faaliyetleri sonucu ortaya çıkan nakit girişleri ve nakit çıkışları, ana gruplar itibariyle sınıflandırılarak ayrı gösterilir. (IAS 7.21)

Yabancı paraya dayalı işlemlere ilişkin nakit akışları, kur farklarının yabancı para cinsinden tutulan nakit ve nakit benzerleri üzerine etkisi, dönemin başlangıcında ve sonundaki nakit ve nakit benzerlerinin mutabakatlarını yapmak amacıyla, nakit akış tablosunda yer alır. Bu şekilde bulunan tutarlar, işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışlarından ayrı bir şekilde gösterilir ve söz konusu nakit akışlarının dönem sonundaki kurdan ilgili para birimine çevrilmesi durumunda, ortaya çıkacak kur farklarını içerir. (IAS 7.28)

Vergiler, işletme faaliyetleri, yatırım ve finansman faaliyetleri ile ilgili nakit akışları yaratan işlemlerden dolayı ortaya çıkmaktadır. Yatırım ve finansman faaliyetlerinden kaynaklanan vergi giderinin tutarı belirlenebilir olmakla birlikte, ilgili nakit akışlarının belirlenmesi konusunda zorluklar ortaya çıkabilir ve vergi ile ilgili nakit akışı vergiyi doğuran işlem ve olaydan farklı bir dönemde gerçekleşebilir. Bu nedenle, ödenen vergiler genellikle işletme faaliyetleriyle ilgili nakit akışları içerisinde sınıflandırılır. Ancak, yatırım veya finansman faaliyetleri ile ilgili nakit akışlarına neden olan bir işlemde kaynaklandığı tespit edilebilen bir vergi ile ilgili nakit akışı yatırım faaliyetlerinden veya finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları içerisinde sınıflandırılır. Vergi nakit akışları birden fazla faaliyetle ilgili ise ve farklı faaliyetler grubunda gösterilmişse, toplam ödenen vergi tutarı dipnotlarda açıklanır. (IAS 7.36)

İşletmenin bağlı ortaklık ve diğer birimlerinin satın alınması ve elden çıkarılması sonucunda ortaya çıkan toplam nakit akışları, nakit akış tablosunda ayrıca gösterilir ve yatırım faaliyeti olarak sınıflandırılır. (IAS 7.39)

Bir işletme, nakit akış tablosunda yer alan nakit ve nakit benzerlerinin unsurlarını açıklamalı, nakit ve nakit benzerlerinin tutarları ile bilançoda bunlara karşılık gelen tutarlar arasındaki mutabakatın gösterimini sağlamalıdır. (IAS 7.45)

Bir işletme, IAS 1 “Finansal Tabloların Sunumu”na uygun olarak nakit ve benzerlerinin kompozisyonuna ilişkin politikalarını dipnotlarda açıklamalıdır. Nakit ve nakit benzerlerinin unsurlarının belirlenmesine ilişkin muhasebe politikalarında meydana gelen değişiklikler (örneğin daha önce işletmenin yatırım portföyünde yer alan finansal araçların sınıflanması), ve bunların etkileri IAS 8 “Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar”ın hükümlerine uygun olarak dipnotlarda açıklanır. (IAS 7.46-47)

Grup tarafından kullanımı mümkün olmayan önemli tutardaki nakit ve nakit benzerleri tutarlarına ilişkin bilgiler, işletme yönetiminin yorumuyla birlikte nakit akış tablosunda açıklanır. Kambiyo kontrolünün olduğu veya nakdin dışarıya çıkarılması ile ilgili kısıtlamaların bulunduğu bir ülkede faaliyet gösteren bağlı ortaklıklar bu duruma örnek verilebilir. (IAS 7.48-49)

İşletmeler, finansal tablo kullanıcılarının işletmenin durumu ve likiditesini daha iyi değerlendirmelerini sağlamak amacıyla ek bilgileri yönetimin yorumu ile birlikte açıklamaları konusunda teşvik edilmektedir. (IAS 7.50)

Yukarıda ele alınan IAS 7 Nakit Akış Tablosu Standardı’na göre, işletmeler mali tabloların ayrılmaz bir parçası olarak nakit akış tablosu hazırlamak durumundadırlar. Ülkemizde de TMSK tarafından işletmelerin nakit akış tablosu hazırlamaları istenmiş ve buna ilişkin TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardı yayımlanmıştır. Bu standartta, UMS ilkelerine bağlı kalınmış ve uluslararası uygulamalara uyumluluk bakımından önemli bir kriter yerine getirilmiştir.

2.4. TMS 7 İLE IAS 7’NİN KARŞILAŞTIRILMASI

TMS 7 ile IAS 7’yi karşılaştırdığımızda, birebir çeviri benimsendiğinden önemli bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Ancak, nakit akış tablosunun hazırlanmasında uygulanacak yöntem konusunda, iki standart arasında farklı yaklaşım olduğu görülmektedir.

IAS 7’de işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarının raporlanmasında direkt (brüt) yöntem veya endirekt (net) yönteme göre raporlanabileceği belirtilmektedir.

Direkt yöntemde brüt nakit girişleri ve brüt nakit çıkışları ayrı ayrı ana gruplar halinde raporlanır. Endirekt yöntemde ise, net kâr tutarı, nakit hareketi doğurmayan işlemlerin, geçmiş veya gelecek işlemlerle ilgili nakit giriş ve çıkışlarının, tahakkukların veya ertelemelerin ve yatırım veya finansman faaliyetleriyle ilgili nakit akışlarına ilişkin gelir ve gider kalemlerinin etkilerine göre düzeltilmekte ve işletme faaliyetine ilişkin nakit akışı toplam tutar olarak hesaplanmaktadır.

Nakit akış tablosunda, dönem net kârı tutarına amortisman giderleri, karşılık giderleri, tahakkuk esasına göre doğan giderler veya gelecek aylara ait gider hesaplarından, dönem sonucuna gider olarak aktarılan tutarlar ilave edilmekte, aynı nitelikteki nakit girişi sağlamayan gelir unsurları da toplamdan düşülmektedir. Aynı şekilde duran varlık satış kârları veya zararları iştiraklerden temettü gelirleri gibi kalemler dönem kârının oluşumunda etkili olmakla birlikte yatırım faaliyeti ile ilişkili olduğundan dönem net kârına olan etkileri giderilmektedir.

Endirekt yöntem finansal tablo kullanıcısına işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları hakkında detaylı bilgi vermemektedir. Buna karşın direkt yöntem, gelecekteki nakit akışlarının tahmin edilmesi açısından yararlı bilgiler verdiği için TMSK, raporlamada direkt yöntemin uygulanmasını tercih etmiş ve nakit akış formatını da bu esasa göre oluşturmuştur.

Yukarıdaki açıklamalara göre; IAS 7’de işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit akışlarının direkt yöntem veya endirekt yöntemden biri tercih edilerek raporlanabileceği belirtilmekte, dolayısıyla seçimlik hak tanınmaktadır. TMS 7’de ise nakit akış tablosunun hazırlanmasında, direkt yöntemin kullanılacağı belirtilmiş ve dolayısıyla tek bir format benimsenmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NAKİT AKIŞ TABLOLARI STANDARDINA İLİŞKİN ÖRNEK UYGULAMA

Yukarıda incelemiş olduğumuz Nakit Akış Tablosu Standardı ile ilgili olarak X işletmesine ait verilerle örnek bir uygulamaya yer verilmiştir*. Bu uygulama ile TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardına göre, nakit akış tablosunun düzenlenme esasları incelenecektir.

3.1. ÖRNEK İŞLETME BİLANÇOSU

X işletmesinin 31.12.2005 ve 31.12.2006 dönemleri karşılaştırmalı bilançoları aşağıdaki gibidir.

	<u>Önceki Dönem</u>	<u>Cari Dönem</u>
1. DÖNEN VARLIKLAR		
10. HAZIR DEĞERLER	784.000	1.476.000
1-Kasa	120.000	40.000
2-Bankalar	664.000	1.436.000
11. MENKUL KIYMETLER	70.000	110.000
1-Hisse Senetleri	50.000	60.000
2-Kamu Kesimi Tahvil Senet ve Bonolar	15.000	40.000
3-Özel Kesim Tahvil Senet ve Bonolar	5.000	10.000
12- TİCARİ ALACAKLAR	990.000	810.000
1- Alıcılar	820.000	630.000
2- Alacak Senetleri	350.000	315.000
3- Alacak Senetleri Reeskontu (-)	(180.000)	(145.000)
4- Şüpheli Ticari Alacaklar	200.000	200.000
5- Şüpheli Alacak Karşılığı (-)	(200.000)	(200.000)
6- Diğer Ticari Alacaklar	-	10.000
13. DİĞER ALACAKLAR	170.000	80.000
1- İştiraklerden Alacaklar	-	15.000
2- Personelden Alacaklar	-	5.000
3- Diğer Çeşitli Alacaklar	170.000	60.000
15. STOKLAR	1.100.000	1.290.000
1-İlk Madde ve Malzeme	25.000	405.000
2-Mamuller	1.075.000	885.000
18. GELECEK AY.AİT GİD.VE GEL TA.	180.000	100.000
1-Gelecek Aylara Ait Giderler	180.000	100.000
19. DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	105.000	145.000
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	3.399.000	4.011.000
2. DURAN VARLIKLAR		
23. DİĞER ALACAKLAR	170.000	-
1-Diğer Çeşitli Alacaklar	170.000	-

* Örnek, AKDOĞAN-TENKER (2007), a.g.e., ss.379-391'deki uygulama örneği geliştirilerek oluşturulmuştur.

24. MALİ DURAN VARLIKLAR	150.000	372.000
1-İştirakler	150.000	372.000
25. MADDİ DURAN VARLIKLAR	1.672.000	4.240.000
1-Tesis Makine ve Cihazlar	2.632.000	6.040.000
2-Birikmiş Amortismanlar(-)	(960.000)	(1.800.000)
26. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	270.000	180.000
1- Özel Maliyetler	360.000	360.000
2- Birikmiş Amortismanlar(-)	(90.000)	(180.000)
28. GELECEK YIL. AİT GİD. VE GEL. T.	341.000	166.000
1- Gelecek Yıllara Ait Giderler	341.000	166.000
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	2.603.000	4.958.000
AKTİF TOPLAMI	6.002.000	8.969.000
3. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		
30.MALİ BORÇLAR	107.000	288.000
1- Banka Kredileri	107.000	288.000
32.TİCARİ BORÇLAR	810.000	864.000
1- Satıcılar	558.000	630.000
2- Borç Senetleri	306.000	324.000
3- Borç Senetleri Reeskontu(-)	(54.000)	(90.000)
33. DİĞER BORÇLAR	67.000	58.000
1- Ortaklara Borçlar	67.000	58.000
34. ALINAN AVANSLAR	59.000	120.000
1- Alınan Sipariş Avansları	59.000	120.000
36. ÖDENECEK VERGİ ve DİĞ.Y.YÜK	90.000	105.000
1-Ödenecek Vergi ve Fonlar	55.000	60.000
2- Ödenecek Sos. Güv.Kesintileri	35.000	45.000
37. BORÇ ve GİDER KARŞILIKLARI	630.000	723.000
1- Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal		
Yükümlülük Karşılıkları	840.000	1.098.000
2- Dönem Kârının Peşin Ödenen		
Vergi ve Diğ. Yükümlülükleri (-)	(210.000)	(375.000)
38.GELECEK AYLARA AİT GELİR		
GİDER TAHAKKUKLARI	126.000	178.000
1- Gelecek Aylara Ait Gelirler	-	121.000
2- Gider Tahakkukları	126.000	57.000
39. DİĞER K. V. YAB. KAY.	18.000	45.000
1- Diğer Çeşitli Y. Kaynaklar	18.000	45.000
K. V. Y. KAYNAKLAR TOPLAMI	1.907.000	2.381.000
4.UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		
40. MALİ BORÇLAR	677.000	860.000
1-Banka Kredileri	677.000	860.000
47. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	360.000	450.000
1-Kıdem Tazminatı Karşılığı	360.000	450.000
U.V. Y. KAYNAKLAR TOPLAMI	1.037.000	1.310.000
5.ÖZKAYNAKLAR		
50. ÖDENMİŞ SERMAYE	1.440.000	2.592.000
1-Sermaye	1.440.000	2.592.000
52. SERMAYE YEDEKLERİ	540.000	750.000
1-Hisse Senedi İhraç Primleri	540.000	750.000
54. KÂR YEDEKLERİ	502.000	964.000
1-Yasal Yedekler	502.000	964.000
55. DÖNEM NET K/Z	576.000	972.000
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	3.058.000	5.278.000
PASİF TOPLAMI	6.002.000	8.969.000

3.2. ÖRNEK İŞLETME GELİR TABLOSU

X işletmesinin 31.12.2006 bilançosu aşağıdaki gibidir.

BRÜT SATIŞLAR		16.000.000
SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)		(150.000)
NET SATIŞLAR		15.850.000
SATIŞLARIN MALİYETİ (-)		(11.300.000)
BRÜT SATIŞ KÂRI		4.550.000
FAALİYET GİDERLERİ		(2.600.000)
Pazarlama Satış Dağıtım Gideri	850.000	
Genel Yönetim Gideri	1.750.000	
FAALİYET KÂRI		1.950.000
DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN		
GELİR VE KÂRLAR		420.000
İştiraklerden Temettü Gelirleri	100.000	
Faiz Gelirleri	35.000	
Komisyon Gelirleri	15.000	
Konusu Kalmayan Karşılıklar	25.000	
Reeskont Faiz Gelirleri	125.000	
Kambiyo Kârları	40.000	
Borsa Değer Artış Kârları	30.000	
Duran Varlık Satış Kârı	50.000	
DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN		
GİDER VE ZARARLAR		(200.000)
Karşılık Giderleri	50.000	
Reeskont Faiz Giderleri	90.000	
Diğer Olağan Giderler	60.000	
FİNANSMAN GİDERLERİ		(175.000)
OLAĞAN KÂR		1.995.000
OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR		90.000
Önceki Dönem Gelir ve Kârları	65.000	
Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar	25.000	
OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR		(15.000)
Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar	15.000	
DÖNEM KÂRI		2.070.000
DÖNEM KÂRI VERGİ VE DİĞER		
YASAL YÜKÜMLÜLÜK KAR.(-)		(1.098.000)
DÖNEM NET KÂRI		972.000

3.3. EK BİLGİLER

1-) Cari dönemde önceki dönem vergiden sonraki net kâr tutarının 462.000 YTL'lik kısmı yedeklere devredilmiş, 114.000 YTL'lik kısmı ise ortaklara temettü olarak ödenmiştir.

2-) Maddi duran varlık amortisman giderlerinin dağılımı aşağıdaki gibidir.

Satışların maliyeti	450.000
Pazarlama satış dağıtım giderleri	230.000
Genel yönetim giderleri	<u>280.000</u>
M.D.V amortisman giderleri toplamı	960.000

Maddi olmayan duran varlık amortisman giderleri olan 90.000 YTL genel yönetim giderlerine kaydedilmiştir.

3-) Dönem içinde MDV hesaplarındaki hareketler aşağıdaki gibi olmuştur.

Dönem başı tutarı	2.632.000
Dönem içinde satılan varlığın maliyeti	<u>600.000</u>
	2.032.000
Dönem içi alışlar	<u>4.008.000</u>
Dönem sonu tutarı	6.040.000
<u>Birikmiş Amortismanlar</u>	
Dönem başı tutarı	960.000
Satılan varlığın birikmiş amortismanı	<u>(120.000)</u>
	840.000
Dönemin amortismanlar giderleri	<u>960.000</u>
Dönem sonu tutarı	1.800.000

4-) Genel yönetim giderlerinin 80.000 YTL'lik kısmı geçmiş dönemlerde peşin ödenmiş gelecek aylara ait giderlerin bu döneme ilişkin paylarıdır. Ayrıca genel yönetim giderleri içinde 90.000 YTL kıdem tazminatı karşılık gideri bulunmaktadır.

5-) Diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar grubunda 25.000 YTL konusu kalmayan şüpheli alacak karşılığı bulunmaktadır. Reeskont faiz geliri 125.000

YTL'dir. Duran varlık satış kârı ise 50.000 YTL'dir. Bu kâr dönem içinde maliyeti 600.000 YTL birikmiş amortismanı 120.000 YTL olan makinenin 530.000 YTL' ye peşin satışından sağlanmış olduğu saptanmıştır. Gelecek aylara ait 121.000 YTL komisyon geliri tahsil edilmiştir. İştiraklerden temettü gelirleri, gelecek aylara ait gelirdir.

6-) Dönem içinde ortak olunan iştirakimizin sermayesi artırılmıştır. İştirak payı tutarı 222.000 YTL'dir. Bu tutar peşin olarak ödenmiştir.

7-) Dönem içinde sermaye 1.152.000 YTL artırılmıştır. Bunun için hisse senedi ihracında bulunulmuş ve tamamı peşin olarak satılmıştır. Hisse senetlerinin satışından 210.000 YTL hisse senetleri ihraç primleri tahsil edilmiştir.

8-) Menkul kıymetlerin dağılımı aşağıdaki gibidir.

	<u>Önceki Dönem</u>	<u>Cari Dönem</u>
Hisse senetleri	50.000	60.000
Kamu kesimi Tahvil, Senet ve Bonoları	15.000	40.000
Özel Kesim Tahvil Senet ve Bonolar	5.000	10.000

İşletme özel kesim bonoları, günlük para ihtiyaçları için kullanmaktadır. Bu nedenle nakit benzeri varlık olarak kabul edilmektedir. Hisse senetleri alım satım amaçlı olduğu için, işletme faaliyetinde dikkate alınmaktadır. Kamu kesimi tahvil, senet ve bonoları nakit benzeri varlık olarak kabul edilmiştir. Hisse senetleri borsa değerine göre değerlendirilmektedir. Dönem sonunda borsa değer artışı 30.000 YTL'dir.

9-) Finansman giderlerinin 35.000 YTL'lik tutarı kısa vadeli banka kredileri ile ilgili kur farklarıdır.

10-) Dönem içinde 288.000 YTL tutarında kısa vadeli banka kredisi alınmış, 107.000 YTL kredi geri ödemesi yapılmıştır.

11-) Dönem içinde 860.000 YTL uzun vadeli banka kredisi alınmış, 677.000 YTL kredi geri ödemesi yapılmıştır.

Yukarıda verilen bilgilere göre işletmenin nakit akış tablosu aşağıdaki gibidir.

3.4. NAKİT AKIŞ TABLOSUNUN DÜZENLENMESİ

Aşağıda nakit akış tablosunun düzenlenmesi açıklamalarla anlatılacaktır.

A-) İşletme Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akışları

1.Esas Faaliyet Gelirlerinden Sağlanan Nakit Girişleri

Bu tutarın hesaplanmasında satışlardan sağlanan nakit girişleri ve diğer esas faaliyet gelirlerinden sağlanan nakit girişleri tespit edilir. Satışlardan sağlanan nakit girişlerinin hesaplanması için öncelikle gelir tablosundaki net satışlar tutarı ve bilançodaki ticari alacaklar hesabındaki artış ve azalışlar, ayrıca alınan sipariş avanslarındaki artışlar ve azalışlar dikkate alınmaktadır.

Net satışlar tutarı 15.850.000 YTL'dir. Bu tutara ticari alacaklarda meydana gelen azalışlar ilave edilmekte, artışlar ise çıkarılmaktadır. Önceki dönem ticari alacaklar brüt tutarı 1.370.000, cari dönem brüt tutarı ise 1.155.000 YTL'dir. Ticari alacaklarda 215.000 azalış söz konusudur. Alınan sipariş avanslarında da 61.000 artış vardır. Bu da net satışlara ilave edilecektir. Bu durumda satışlardan sağlanan nakit girişi $(15.850.000+215.000+61.000)$ 16.126.000 YTL'dir.

2. Esas Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışları

Bu tutarın hesaplanabilmesi için satılan mal ve hizmet maliyetleri ve stok değişimlerine ilişkin nakit çıkışlarının ve faaliyet giderlerine ilişkin nakit çıkışlarının tespit edilmesi gerekir.

a-) Satılan Mal ve Hizmet Maliyetleri ve Stok Değişimlerine İlişkin Nakit Çıkışları: Bu tutarın bulunması için satışların maliyetine stoklardaki artışlar ve ticari borçlardaki azalışlar ilave edilir. Stoklardaki azalışlar, ticari borçlardaki artışlar ve amortisman ve nakit girişi gerektirmeyen giderler çıkarılır.

Gelir tablosunda satışların maliyeti 11.300.000 YTL, bilançoda stoklardaki artış 190.000 YTL $(1.100.000 - 1.290.000)$, ticari borçlardaki artış 90.000 YTL $(864.000-954.000)$, amortisman giderleri ise ek bilgilerde satışların maliyeti içindeki tutardır. Bu tutar 450.000 YTL'dir. O halde satılan mal ve hizmet maliyetleri ve stok

değişimlerine ilişkin nakit çıkışları $11.300.000+190.000-(90.000+450.000)$ 10.950.000 YTL'dir.

b-) Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışları: Bu tutar, araştırma geliştirme giderleri, pazarlama satış dağıtım giderleri ve genel yönetim giderleri toplamından amortisman ve nakit girişi gerektirmeyen giderlerin düşülmesi ile hesaplanır. Pazarlama satış dağıtım giderleri 850.000, genel yönetim giderleri 1.750.000, amortisman ve nakit girişi gerektirmeyen giderler 945.000 YTL'dir. O halde faaliyet giderlerine ilişkin nakit çıkışları $850.000+1.750.000 - (945.000)=1.655.000$ YTL'dir. Esas faaliyet giderlerine ilişkin nakit çıkışları $10.950.000+1.655.000 = 12.605.000$ YTL'dir.

3. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlardan Sağlanan Nakit Girişleri

Bu tutarın hesaplanabilmesi için gelir tablosunda yer alan olağan gelir ve kârlar tutarı ile (420.000), diğer gelir ve kârlar tutarı (gelir tablosundaki olağandışı gelir ve kârlar tutarı 90.000) ve ek bilgilerde belirtilen gelecek aylara ait komisyon geliri (121.000) toplanır. Nakit girişi sağlamayan gelir ve kârlar ise (370.000) bulunan tutardan çıkarılır. O halde diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlardan sağlanan nakit girişleri $(420.000+90.000+121.000) - 370.000= 261.000$ YTL'dir.

4. Diğer Gider ve Zararlardan Sağlanan Nakit Çıkışları

Bu tutar gelir tablosunda yer alan diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar ile diğer gider ve zararlar (gelir tablosunda olağandışı gider ve zararlar kalemi) toplamından nakit çıkışı gerektirmeyen gider ve zararların düşülmesi ile hesaplanır. Nakit çıkışı gerektirmeyen gider ve zararlar, gelir tablosunda yer alan diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar kalemi içindeki karşılık giderleri ile reeskont faiz giderleridir. O halde diğer gider ve zararlardan sağlanan nakit çıkışları, $(200.000 + 15.000) - 140.000 = 75.000$ YTL'dir.

5. Finansman Giderlerinden Kaynaklanan Nakit Çıkışı

Bu tutar hesaplanırken, gelir tablosunda yer alan finansman giderlerinden o dönemde meydana gelen kur farkları çıkarılır. Örneğimizde finansman giderleri 175.000 YTL, kur farkları ise, 35.000 YTL'dir. O halde finansman giderlerinden kaynaklanan nakit çıkışı $175.000 - 35.000 = 140.000$ YTL'dir.

6. İşletme Faaliyetleriyle İlgili Varlık ve Yabancı Kaynaklardaki Değişikliklere İlişkin Nakit Akışları

Bu tutarın hesaplanabilmesi için, işletme faaliyetleriyle ilgili varlık ve yabancı kaynaklardaki artış ve azalışlar dikkate alınmaktadır. Aktifteki azalış, pasifteki artış kaynak, aktifteki artış pasifteki azalış kullanımdır. Bu durumda varlık artışları ve yabancı kaynak azalışları eksi (-) olarak, varlık azalışları ve yabancı kaynak artışları artı (+) olarak yer alacaktır.

Örneğimizde varlık artışları olarak menkul kıymet artışları ve diğer dönen varlıklardaki artışlar söz konusudur. Menkul kıymet artışları bilançodaki değerlere göre 40.000 YTL'dir.(70.000-110.000) Diğer dönen varlıklardaki artışlar da 40.000 YTL'dir.(105.000-145.000) Varlık azalışlarında ise, diğer alacaklardaki azalışlar söz konusudur. Bu tutar bilançodaki diğer alacaklarda meydana gelen azalışlardır. Diğer alacaklarda meydana gelen azalış 90.000 YTL'dir. (170.000-80.000)

Yabancı kaynak artışlarında, diğer yabancı kaynak artışları ve ödenecek vergi ve diğer yükümlülüklerdeki artışlar dikkate alınmaktadır. Diğer yabancı kaynak artışları (18.000 – 45.000) 27.000 YTL, ödenecek vergi ve diğer yükümlülüklerdeki artışlar (90.000 – 105.000) 15.000 YTL'dir. Yabancı kaynak azalışlarında ise, gider tahakkuklarında meydana gelen azalışlar ve diğer borçlardaki azalışlardır. Gider tahakkuklarında meydana gelen azalış tutarı (126.000 – 57.000) 69.000 YTL, diğer borçlardaki azalışlar (67.000 – 58.000) 9.000 YTL'dir.

7. Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülüklerine İlişkin Nakit Çıkışları

Bu tutarın hesaplanmasında önceki dönem kârından ödenen vergi ile dönemin peşin ödenen vergileri toplanır. Önceki dönem kârından ödenen vergi tutarı 630.000 YTL ve peşin ödenen vergi tutarı ise 375.000 YTL'dir. O halde dönem kârı vergi ve diğer yasal yükümlülüklerine ilişkin nakit çıkışı $630.000 + 375.000 = 1.005.0000$ YTL'dir.

B-) Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akışları

1. Yatırım Faaliyetinden Sağlanan Nakit Girişleri

Örneğimizde yatırım faaliyetinden sağlanan nakit girişleri olarak maddi duran varlık satışlarından elde edilen nakit girişi ve diğer çeşitli alacaklardaki azalış sonucu elde edilen nakit girişi söz konusudur. Maddi duran varlık satışından elde edilen nakit 530.000 YTL, diğer çeşitli alacaklardaki azalışlar 170.000 YTL'dir. Bu tutar 3. kişilere verilen avans ve kredilere ilişkin tahsilatlardan sağlanan nakit girişleri bölümünde raporlanmaktadır. O halde yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit girişi $530.000 + 170.000 = 700.000$ YTL'dir.

2. Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çıkışları

Yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit çıkışı olarak mali duran varlık ve maddi duran varlık alışı sonucunda oluşan nakit çıkışlarını sayabiliriz. Maddi duran varlık alışı sonucu oluşan nakit çıkışı 4.008.000 YTL, mali duran varlık alışı sonucu oluşan nakit çıkışı 222.000 YTL'dir. Örneğimizde yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit çıkışı $4.008.000 + 222.000 = 4.230.000$ YTL'dir.

C-) Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akışları

1. Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Girişleri

Örneğimizde finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit girişi olarak kısa vadeli mali borçlardan, uzun vadeli mali borçlardan, hisse senedi ihraç primlerinden ve sermaye artırımından sağlanan nakit girişlerini sayabiliriz. İşletme kısa vadeli

kredi olarak 288.000 YTL, uzun vadeli kredi olarak da 860.000 YTL nakit girişi sağlamıştır. Ayrıca sermayesini 1.152.000 YTL artırmış ve 210.000 YTL hisse senedi ihraç etmiştir. İşletmenin finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit girişleri $(288.000 + 860.000 + 1.152.000 + 210.000) = 2.510.000$ YTL'dir.

2. Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çıktıları

Örneğimizde finansman faaliyetine ilişkin nakit çıkışı olarak 107.000 YTL kısa vadeli kredi geri ödemesi, 677.000 YTL uzun vadeli kredi geri ödemesi yapmıştır. Ayrıca önceki dönem kârından 114.000 YTL temettü ödemesinde bulunmuştur. O halde işletmenin finansman faaliyetlerine ilişkin nakit çıkışı $(107.000 + 677.000 + 114.000) = 898.000$ YTL'dir.

D. Kur Farklarının Nakit ve Nakit Benzerlerine Etkileri

Standart, kur farklarından kaynaklanan realize olmamış kazanç ve kayıpların nakit akışı olarak gösterimini kabul etmemektedir. Ancak kur farklarının yabancı para cinsinden tutulan nakit ve nakit benzerleri üzerine etkisi, dönemin başlangıcında ve sonundaki nakit ve nakit benzerlerinin mutabakatlarını yapmak amacıyla, nakit akış tablosunda yer alır. Açıklamalara göre kur farkları, işletmenin dönem başı ve dönem sonu nakit ve nakit benzerlerindeki denklığı sağlamak için nakit akış tablosunda ayrı kalem olarak yer almaktadır. Örneğimizde de kur farklarının nakit ve nakit benzerlerine etkisi 104.000 YTL'dir.

E. Nakit ve Nakit Benzerlerinde Meydana Gelen Net Artış, Azalış

Nakit ve nakit benzerlerinde meydana gelen net artış veya azalış; işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerinden elde edilen nakit akışı tutarı kadar olmaktadır. Başka bir ifadeyle işletmenin dönem başı ve dönem sonu nakit ve nakit benzerleri arasındaki fark, işletmenin; işletme, yatırım ve finansman faaliyetleri sonucu oluşan nakit tutarı kadardır.

Yapılan bu açıklamalara göre işletmenin TMS 7'ye göre nakit akış tablosu görünümü aşağıdaki gibidir.

A-) İŞLETME FAALİYETLERİNE İLİŞKİN NAKİT AKIŞLARI 2.536.000

1. Esas Faaliyet Gelirlerinden Sağlanan Nakit Girişleri 16.126.000

a-) Satışlardan Sağlanan Nakit Girişleri 16.126.000

- Net Satışlar (+)	15.850.000
- Ticari Alacaklardaki Artışlar (-)	
- Ticari Alacaklardaki Azalışlar (+)	215.000
- Alınan Sipariş Avanslarındaki Artışlar (+)	61.000
- Alınan Sipariş Avanslarındaki Azalışlar (-)	

b-) Diğer Esas Faaliyet Gelirlerinden

Sağlanan Nakit Girişleri..... -

2. Esas Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışları (-) (12.605.000)

a-) Satılan Mal ve Hizmet Maliyetleri ve Stok

Değişimlerine İlişkin Nakit Çıkışları ..... (10.950.000)

- Satışların Maliyeti (+)	11.300.000
- Stoklardaki Artışlar (+)	190.000
- Stoklardaki Azalışlar (-)	
- Ticari Borçlardaki Azalışlar (+)	
- Ticari Borçlardaki Artışlar (-)	(90.000)
- Amortisman ve Nakit Çıkışı	
Gerektirmeyen Giderler (-)	(450.000)
▪ Amortisman Giderleri	450.000

b-) Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışları.....(1.655.000)

- Araştırma Geliştirme Giderleri	-
- Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri	850.000
- Genel Yönetim Giderleri	1.750.000
- Amortisman ve Nakit Çıkışı	
Gerektirmeyen Diğer Giderler (-)	(945.000)
▪ Amortismanlar (230+280)	510.000
▪ İtfa Payları	90.000
▪ Gelecek Aylara Ait Gid. Hes. Azalış	80.000
▪ Gelecek Yıllara Ait Gid. Hes. Azalış	175.000
▪ Kıdem Tazminatı Karşılık Giderleri	90.000

Esas Faaliyet Sonucu Sağlanan Net Nakit Akışı (1-2) 3.521.000

3. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kâr. Sağ. Nak. Gir. 261.000

- a-) Olağan Gelir ve Kârlardan Sağ. Nakit Girişleri.....420.000
- b-) Diğer Gelir ve Kârlardan Sağ. Nakit Girişleri..... 90.000
- c-) Gelecek Aylara Ait Gelirlerden
- Sağlanan Nakit Girişi 121.000
- d-) Nakit Girişi Sağlamayan Gelir ve Kârlar (-).....(370.000)
- İştiraklerden Temettü Gelirleri (100.000)
  - Konusu Kalmayan Karşılıklar (25.000)
  - Reeskont Faiz Gelirleri (125.000)
  - Kambiyo Kârları (40.000)
  - Borsa Değer Artış Kârları (30.000)
  - Duran Varlık Satış Kârı (50.000)

4. Diğer Gider ve Zararlardan Sağlanan Nakit Çıkışları (-) (75.000)

- a-) Diğer Faaliyetlerle İlgili Olağan
- Gider ve Zararlar.....200.000
- b-) Diğer Gider ve Zararlar..... 15.000
- c-) Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Gider ve Zararlar.....(140.000)
- Karşılık Giderleri (50.000)
  - Reeskont Faiz Giderleri (90.000)

5. Finansman Giderlerinden Kaynaklanan Nakit Çıkışı (-) (140.000)

- a-) Finansman Giderleri.....175.000
- b-) Kur Farkları.....(35.000)

6. İşletme faaliyetleriyle İlgili Varlık ve Yabancı Kaynaklardaki**Değişikliklere İlişkin Nakit Akışları (26.000)**

- a-) Varlık Artışları (-).....(80.000)
- Menkul Kıymet Artışları 40.000
  - Diğer Dönen Varlık Artışları 40.000
- b-) Varlık Azalışları (+).....90.000
- Diğer Alacaklardaki Azalışlar 90.000
- c-) Yabancı Kaynak Artışları (+).....42.000
- Diğer Yabancı Kaynak Artışları 27.000
  - Ödenecek Vergi ve Diğer Yüküml. 15.000
- d-) Yabancı Kaynak Azalışları (-).....(78.000)
- Gider Tahakkuklarındaki Azalışlar 69.000
  - Diğer Borçlardaki Azalışlar 9.000

7. Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal**Yükümlülüklerine İlişkin Nakit Çıktıları (-) (1.005.000)**

- a-) Önceki Dönem Kârından Ödenen.....630.000
b-) Geçici Vergiler..... 375.000

B-) YATIRIM FAALİYETLERİNE İLİŞKİN NAKİT AKIŞLARI (3.530.000)**1. Yatırım Faaliyetinden Sağlanan Nakit Girişleri (+) 700.000**

- a-) Mali Duran Varlık Satışlarından Sağ. Nakit Gir..... -
b-) Maddi Duran Varlık Satışlarından Sağ. Nakit Gir....530.000
c-) Diğer Duran Varlık Satışlarından Sağ. Nakit Gir.....-
d-) Mali Duran Varlıklarla İlgili Alınan
Temettülerden Sağlanan Nakit Girişleri ..... -
e-) Yatırım Faaliyetleriyle İlgili Faizlerden Sağlanan
Nakit Girişleri..... -
f-) 3. Kişilere Verilen Avans ve Kredilere İlişkin
Tahsilatlardan Sağlanan Nakit Girişleri.....170.000
g-) Diğer Yatırım Faaliyetlerinden Sağ. Nakit Gir..... -

2. Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çıktıları (-) (4.230.000)

- a-) Mali Duran Varlık Alışları.....222.000
b-) Maddi Duran Varlık Alışları.....4.008.000
c-) Maddi Olmayan Duran Varlık Artışları..... -
d-) Özel Tükenmeye Tabii Varlıklardaki Artışlar.....-
e-) Diğer Duran Varlık Artışları.....-
f-) 3. Kişilere Verilen Avans ve Kredilerle İlgili Nakit Çık....-
g-) Diğer Yatırım Faaliyetiyle İlgili Nakit Çıktıları.....-

C-) FİNANSMAN FAALİYETLERİNE İLİŞKİN**NAKİT AKIŞLARI****1.612.000****1. Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Girişleri (+) 2.510.000**

- a-) Kısa Vadeli Mali Borçlardan Sağlanan Nakit.....288.000
b-) Uzun Vadeli Mali Borçlardan Sağlanan Nakit.....860.000
c-) Sermaye Artırımından Sağlanan Nakit.....1.152.000
d-) Hisse Senetleri İhraç Primlerinden Sağ. Nakit.....210.000
e-) Diğer Finansman Faaliyetlerinden Sağ. Nakit..... -

2. Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çıkışları (-) (898.000)

a-) Kısa Vadeli Mali Borç Ödemeleri.....	107.000
b-) Uzun Vadeli Mali Borç Ödemeleri.....	677.000
c-) Ödenen Temettüleri.....	114.000
d-) Sermayenin Azaltılması.....	-
e-) Diğer Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çık.....	-

D. KUR FARKLARININ NAKİT VE NAKİT

BENZERLERİNE ETKİLERİ **104.000**

E. NAKİT VE NAKİT BENZERLERİNDE MEYDANA

GELEN NET ARTIŞ, AZALIŞ **722.000**

F. DÖNEM BAŞI NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ **804.000**

- Hazır Değerler	784.000
- Kamu Kesimi Tahvil Senet ve Bonoları	15.000
- Özel Kesim Tahvil Senet ve Bonolar	5.000

G. DÖNEM SONU NAKİT VE NAKİT

BENZERLERİ MEVCUDU **1.526.000**

- Hazır Değerler	1.476.000
- Kamu Kesimi Tahvil Senet ve Bonoları	40.000
- Özel Kesim Tahvil Senet ve Bonolar	10.000

SONUÇ

İşletmelerde finansal sonuçlar doğuran işlemleri, işletme ile ilgili taraflara özetleyici raporlar halinde sunmak muhasebenin başlıca görevlerinden birisidir. Bu bakımdan, muhasebe bir bilgi sağlama mekanizması olarak karşımıza çıkmaktadır. Muhasebe bu bilgi sağlama görevini finansal tablolar aracılığıyla yerine getirmektedir.

Finansal tablolar, işletmenin belirli bir dönemdeki finansal durumunun, finansal performansının ve nakit akışlarının işletme yönetimine sistemli ve anlamlı bir biçimde rapor edilmesi amacıyla düzenlenirler. Dolayısıyla finansal tablolar, işletmenin geleceğine dair çeşitli kararların alınması yönünden işletme yönetimine açıklayıcı bilgiler sunar. Ayrıca bu tablolar, yönetimin emrine verilen kaynakların nasıl ve ne etkinlikte kullanıldığını da gösterir.

Türkiye’de finansal raporlamanın gelişimi ele alındığında, konuyla ilgili düzenlemeleri incelemek gerekmektedir. Ülkemizde muhasebenin gelişiminde 1960 yılına kadar Fransız mevzuatının ve daha sonra Alman mevzuatı ve yayınlarının etkisinde kalınmıştır. 1960 yılından sonra ABD ile ilişkilerin artmasıyla Amerikan sisteminin, 1987 sonrası AB’ne tam üyelik başvurusunda bulunulması ile AB düzenlemelerinin ve son dönemde ise Uluslararası Muhasebe Standartları’nın (UMS) etkisinde kalınmıştır.

Türkiye’deki muhasebe uygulamalarını uzun yıllar boyunca Türk Ticaret Kanunu ve Vergi Usul Kanunu’ndaki hükümler yönlendirmiştir. Bu kanunlardaki hükümlerin yetersiz kaldığı durumlarda yasal statüye sahip bazı kuruluşlar muhasebe uygulamalarını yönlendirici çalışmalar yapmıştır. Son dönemde bu kuruluşlardan TMSK, uluslararası muhasebe uygulamalarına uyumu esas alan çalışmalar yürütmektedir.

Muhasebe alanında standartlaşmaya duyulan ihtiyaç, günümüz koşullarında daha da fazla hissedilmeye başlanmış ve bu alanda önemli gelişmeler söz konusu olmuştur. Bu gelişim sürecinin başlangıcını Uluslararası Muhasebe Standartları

Kurulu (IASB) yapmıştır. IASB, bu anlamda bölgesel ve uluslararası düzeyde çalışmalar başlatmış ve bir çok kurumun da desteğini almıştır.

Finansal tabloların sunulmasına ilişkin esasları düzenleyen standart “IAS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı”dır. IAS 1, genel olarak bir şekil standardıdır. Dolayısıyla diğer standartlara temel teşkil etmektedir. Bu standartta, diğer standartların da uygulanmasına imkân verecek raporlamaya ilişkin genel esaslar belirlenmiştir. Başka bir ifadeyle, yayınlanmış olan bu standart sadece kendi sınırları içinde uygulanmamakta; diğer standartların da çerçevesini oluşturabileceği anlamına gelmektedir.

IAS 1’de finansal tablolarla ilgili olarak birçok değişiklik meydana gelmiştir. Söz konusu standartta bilanço, gelir tablosu ve özkaynak değişim tablosu ile ilgili değişikliklere değinilmiştir. Nakit akış tablosu ile ilgili düzenlemeler ise IAS 7’de belirtilmiştir. IAS 1’de finansal tablolar için genel amaçlı/özel amaçlı finansal tablolar ayırımına yer verilmiştir. Nakit akış tablosu, genel amaçlı finansal tablolar arasında yer almaktadır.

Nakit akış tablosu işletmenin nakit ve nakit benzeri varlıklarında meydana gelen değişmeyi işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışları şeklinde göstermektedir. Nakit akış tablosu işletme yönetimine ve finansal tablo kullanıcılarına ihtiyaç duydukları sayısal verileri sağlamada yararlı bir finansal araçtır. Bu bakımdan nakit akış tablosu, son dönemde işletmelerde düzenlenmesi gereken finansal tablolar arasında yer almaktadır. Nitekim IAS 7 Nakit Akış Tablosu’na ilişkin standartta, işletmelerin nakit akış tablosunu finansal tabloların ayrılmaz bir parçası olarak düzenlemelerini önermektedir.

Nakit akış tablosu ile ilgili olarak Türkiye’deki düzenlemelere baktığımızda TMSK, UMS ile uyumlu TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardı’nı yayınlamıştır. TMS 7 ile IAS 7’yi karşılaştırdığımızda düzenlenme yöntemleri bakımından bir farklılık ortaya çıkmaktadır. IAS 7 işletme faaliyetlerine ilişkin nakit akışlarının raporlanmasında direkt (brüt) yada endirekt (net kâr) yöntemden birisinin tercih edilmesini önermektedir. TMS 7 ise, Türkiye içi raporlamada direkt yöntemin uygulanmasını benimsemiştir.

Direkt yöntemde, faaliyetlerden sağlanan nakit girişleri kaynaklar arasında, faaliyetlerin neden olduğu nakit çıkışları ise ayrı olarak kullanımlar arasında yer almaktadır. Başka bir ifadeyle, gelir tablosunda yer alan kalemler nakit girişine neden olmuşlarsa kaynaklar arasında, nakit çıkışına neden olmuşlarsa kullanımlar arasında yer almaktadır. Direkt yöntem, karşılaştırma yapma imkanı sağlaması, anlaşılmasının kolay olması, ayrıntılı ve açıklayıcı bilgiler sunması yönünden daha çok tercih edilen bir yöntemdir. Ancak direkt yöntemin uygulanmasının maliyetli olması ve tahakkuk esaslı finansal durumları net olarak açıklayamaması gibi sakıncalı yönleri de vardır.

Endirekt yöntem ise, faaliyetlerden sağlanan nakit girişleri ile yapılan ödemeleri ayrı ayrı göstermemekte, dönem sonucundan (dönem kârı veya zararı) hesaplamalara başlanmaktadır. Burada dönem kârı (zararı) baz alınmakta ve faaliyetle ilgisi olmayan kalemlerin etkisi giderilmektedir. Endirekt yöntemde, işletme faaliyetlerinden sağlanan net nakit fazla ve eksiği belirtilmekte, faaliyetlerin neden olduğu nakit giriş ve çıkışlarının dökümü yapılmamaktadır.

Burada hiç şüphe yok ki hem direkt yöntem hem de endirekt yöntem, kullanıcılarına firmanın nakit akışı hakkında bilgi sağlar. Fakat farklı formatta hazırlanmalarından dolayı, kullanıcılar daha sağlıklı bilgi sahibi olmak için ikisine de ihtiyaç duyabilirler.

Nakit akış tablosu ile ilgili Türkiye'deki düzenlemelerde birçok kurul, nakit akış tablolarını, TMSK'nın Nakit Akış Tablosu Standardı TMS 7'ye göre düzenleme kararı almışlardır. Nitekim BDDK çıkarmış olduğu tebliğlerle kendisine tabi kuruluşların muhasebe işlemlerinde TMSK tarafından yayınlanan TMS'yi esas alacaklarını bildirmiştir. Öte yandan SPK, UMS'yle uyumlu muhasebe standartlarını yayınlamıştır. Bu gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda, Türkiye'deki uygulamalarda Uluslararası Muhasebe Standartları'yla uyum yönünde önemli adımlar atıldığı söylenebilir.

TMS 7 Nakit Akış Tablosu ile ilgili olarak yapmış olduğumuz uygulamada nakit akış tablosunun düzenlenme esasları belirtilmiştir. Örnek uygulamada işletmenin karşılaştırmalı bilançosu ve cari dönem gelir tablosu verileriyle işletmenin

nakit akış tablosu düzenlenmiştir. İşletmenin nakit akış tablosu işletme, yatırım ve finansman faaliyetleriyle ilgili nakit akışlarını göstermektedir. Ayrıca kur farklarının nakit ve benzerlerine olan etkisi ayrı bir kalemde gösterilmiştir. İşletme faaliyetleriyle ilgili nakit akışları (2.536.000) ve finansman faaliyetleriyle ilgili nakit akışlarında (1.612.000) nakit girişi söz konusudur. Yatırım faaliyetleriyle ilgili nakit akışlarında (3.530.000) nakit çıkışı olmuştur. Ayrıca 104.000 YTL kur farkı söz konusudur. Gerekli işlemleri yaptığımızda işletmenin 722.000 YTL nakit mevcuduna ulaşılmaktadır. Bu tutar işletmenin dönembaşı ve dönemsonu nakit ve nakit benzerlerinde oluşan farkı göstermektedir. Başka bir ifadeyle işletmenin işletme, yatırım ve finansman faaliyetleri sonucu bulunan nakit tutarı, işletmedeki o dönem oluşan hazır değerler tutarını vermektedir.

Görüldüğü gibi işletmenin nakit akış tablosundaki verilerle işletmede oluşan nakit giriş ve çıkışları ayrıntılı olarak görülmektedir. Bu veriler ışığında, işletmenin gelecekte nakit yaratmada sıkıntıya düşüp düşmeyeceği hususunda önemli bilgiler elde edilmektedir. Ayrıca bu veriler, geleceğe dair önemli finansman ve yatırım karar politikalarının alınmasına da yardımcı olabilir.

Bu çalışmada TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardı düzenlenme esasları ele alınmıştır. TMS 7'nin tüm işletmelerce benimsenmesi ve finansal tabloların ayrılmaz bir parçası olarak düzenlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. İşletmeler finansal tablolarını bu formata uygun düzenleyerek, standartlaşmaya gereken önemin verilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- AKDOĞAN, Nalân-TENKER, Nejat; Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri, 7.Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2001.
- AKDOĞAN, Nalân-TENKER, Nejat; Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri, 11.Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2007.
- AKDOĞAN, Nalân-SEVİLENGÜL Orhan; Tek Düzen Muhasebe Sistemi Uygulaması, 11.Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2003.
- AKGÜÇ, Öztin; Mali Tablolar Analizi, Arayış Basım ve Yayıncılık, İstanbul, 2002.
- ARIKAN, Yahya; “Uluslararası Muhasebe Standartları Türkiye Uygulaması”, Mali Çözüm Dergisi, Sayı:36, Mayıs-Haziran 1996.
- ATAMAN, Ümit; Genel Muhasebe, Muhasebede Dönemiçi İşlemler, Cilt:1, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2000.
- BAŞPINAR, Ahmet; “Türkiye’de ve Dünyada Muhasebe Standartlarının Oluşumuna Genel Bir Bakış”, (<http://portal1.sgb.gov.tr/calismalar/yayinlar/md/md146/muhasesestandardı.pdf>) (Erişim Tarihi: 02.04.2007)
- BDDK, Muhasebe Uygulama Yönetmeliğine İlişkin 16 Sayılı Nakit Akış Tablosu İle İlgili Tebliğ (http://www.bddk.org.tr/turkce/mevzuat/duzenlemeler/16_sayili_tebliğ.zip) (Erişim Tarihi: 05.01.2007)
- BÜYÜKMİRZA, Kamil; Maliyet ve Yönetim Muhasebesi, 10.Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2006.
- CHASTAIN, E.Clark-CIANCIOLO, A.Thomas; “Strategies In Cash Flow Management”, Business Horizons, May-June 1986.

- ÇABUK, Adem-LAZOL, İbrahim; Mali Tablolar Analizi,1.Baskı, Nobel Yayın, Ankara, 2005.
- ÇETİNER, Ertuğrul; İşletmelerde Mali Analiz, Gazi Kitabevi, 5.Baskı, Ankara, 2007.
- ÇİFTÇİ, Yavuz; “Türkiye’de ve Dünya’da Muhasebe Standartlarının Gelişimi ve Uluslararası Uyumlaştırma Çalışmaları”, İ.Ü. İşletme Fakültesi Dergisi C.26, Sayı:2, İstanbul, 1997.
- ÇİFTÇİ, Yavuz; “Türkiye’de Cumhuriyet Döneminden Bugüne Yapılan Muhasebe Düzenlemeleri” II. Uluslararası İşletme ve Ekonomi Çalıştayı/I. Muhasebe Tarihi Günleri, 28-30 Haziran 2007,Giresun Üniversitesi, İ.İ.B.F.Yayımları, Giresun, 2007.
- DURMUŞ, Ahmet Hayri; Uluslararası Muhasebe Standartları, Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği, Yayın No:7, 1992.
- EROL, Cengiz; Nakit Akımı Yaklaşım Yöntemiyle Kredi Değerlendirmesi, (Mali Tablolar Analizi) Türkiye Bankalar Birliği Yayın No:167, 2.Baskı, Ankara, 1991.
- GOLUB, S.J-HUFFMAN, H.S. “Cash Flow, Why It Should Be Stressed In Financial Reporting”, Financial Executive, Vol.52, February 1984.
- GÖKDENİZ, Ümit; Muhasebe Standartları, Marmara Üniversitesi, İ.İ.B.F, Muhasebe Araştırma ve Uygulama Merkezi, Yayın No:1, İstanbul, 1995.
- GÜCENME, Ümit; Mali Tablolar Analizi, Marmara Kitabevi Yayınları, Bursa, 2000.

- GÜNDÜZ, Olcay; İşletme Yönetiminde Nakit Akım Tablosunun Yeri ve Önemi, İstanbul Üniversitesi S.B.E. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1996.
- HEATH, C.Loyd; “Accounting Literature Cash Flow Statement In Intermediate Accounting Textbooks”, Accounting Horizons, December 1988.
- HOPWOOD, Anthony G. “Some Reflections Of the Harmonization Of Accounting within the EU”, The European Accounting Review, 1994.
- IAS Plus International Accounting Standards IAS 7, Cash Flow Statements
<http://www.iasplus.com/standard/ias07.htm> (Erişim Tarihi: 31.10.2007)
- KISAKÜREK, Mustafa-DEMİR, Mehmet; “Nakit Akım Tablosunun Hazırlanmasında Direkt-Endirekt Yöntem Tartışması” Muhasebe ve Finansman Dergisi, Nisan 2006, Sayı:30.
- KRISHAN, V. Gobal-LARGAY, A.James; “The Predictive Ability of Direct Method Cash Flow Information”, Journal of Business –Accounting, January, March, 2000.
- ÖRÜCÜ, Edip; Modern İşletmecilik, Evşen Yayıncılık, Muğla, 1995.
- ÖNCE, Saime; Fon Akış Analizleri ve Fon Akım Tabloları, Anadolu Üniversitesi Yayın No:1585, 1.Baskı, Eskişehir, 2004.
- POON, W.Wing; “Statement of Cash Flow: Settling the Direct and Indirect Method Debate” Business Journal, Fall Spring, 2000.
- RUE, Joseph C.-KIRK, Florence; “Settling The Cash Flow Statement Dispute”, The National Public Accountant, June 1996.
- SAĞLAM, Necdet; Bölümsel Raporlama ve Uygulaması, Anadolu Üniversitesi Yayınları, No:1282, Eskişehir, 2001.

SELEK, Seha; “Türkiye’de Muhasebe Meslek Örgütüne Yönelik Beklentiler”,
Muhasebenin Tarihsel ve Çağdaş Konumlarından Geleceğine Bakış,
TÜRMOB Yayınları, Ankara, 1995.

SPK, Nakit Akış Tablosu Düzenlenmesine İlişkin Seri XI, 25 Sayılı Tebliğ,
(http://www.spk.gov.tr/tebligtaslak/sp_ms_tebliğ_taslagi_kisimler/sp_muhasebe_standartlari_tebliğ_taslagi_kisim4.pdf) (Erişim Tarihi:
10.01.2007)

ŞENER, Recep; *Maliyet Unsurları Muhasebesi*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2004.

TALU, Hülya; “Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı, Uygulamaya Getirdiği
Yenilikler ve Alınacak Önlemlere İlişkin Öneriler”, IX. Türkiye
Muhasebe Standartları Sempozyumu, Kıbrıs, 2005.

TANDOĞAN, Burhanettin; Risk Analizi Tekniklerine Yönelik Finansal Tablolar
Analizi ve Finansman Yöntemlerinin Değerlendirilmesi, 2.Baskı, Vakıf
Sistem Pazarlama Yazılım A.Ş., Ankara, 2001.

TMSK, Türkiye Muhasebe Standartları (Uluslararası Finansal Raporlama
Standartları ile Uyumlu) TMSK Yayınları No:1, Gurup Matbaası,
Ankara, 2006.

TMSK, Türkiye Muhasebe Standartları, www.tmsk.gov.tr

TÜRMOB, “IASB (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu)”,
<http://www.turmob.org.tr/uluslararasi/IASB.doc> (Erişim Tarihi:
19.06.2007)

UYSAL, Özgür Özmen; “Uluslararası Muhasebe Standartlarının Oluşum Süreci”,
Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Ocak 2006.

- ÜSTÜNDAĞ, Saim; “Muhasebe Standartları Oluşturulması Süreci”, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Sayı:1, Nisan 2000.
- YALKIN, Yüksel Koç; “Türkiye Muhasebe Standartları”, II. Türkiye Muhasebe Standartları Sempozyumu, İzmir, 1997.
- YALKIN, Yüksel Koç; “Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu’nun Çalışmaları ve Türkiye Muhasebe Standartları” Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Sayı:5, Ekim 2001.
- YÜCEL, Göksel; “Nakit Akım Tablosu”, Muhasebe Dergisi, Sayı:32, Eylül-Ekim 1992.
- WALLECE, Olusegun R.S.; “Cash Flow Statement: An International Comparision of Regulatory Position”, The International Journal Of Accounting, 1997.
- ZAİF, Figen-AYANOĞLU, Yıldız; “Finansal Tabloların Sunuluşu Standardının Getirdikleri ve Ülkemizdeki Uygulamalarla Karşılaştırılması” XXV. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 2006.

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Levent SARIOĞLU

Doğum Yeri : MUĞLA

Doğum Tarihi : 01.07.1981

Medeni Hali : Bekâr

EĞİTİM VE AKADEMİK BİLGİLER

Lise (1995 – 1999) : Muğla Anadolu Ticaret Meslek Lisesi, Bilgi İşlem Bölümü

Önlisans (2000 – 2002) : Muğla Üniversitesi, Ula Ali Koçman M.Y.O

Bilgisayarlı Muhasebe ve Vergi Uygulamaları

Lisans (2002 – 2004) : Anadolu Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü

Yabancı Dil : İngilizce